

స్మార్తదర్శనమ్ - తృతీయ భాగః

విషయ సూచికా

పౌష్టిక భాగః

ఈ ద్వితీయ భాగమునందు ప్రతిదినం కర్తవ్యములైన నిత్య కర్మలు,
యాజుష హోమ విధానము (అగ్నిముఖ ప్రయోగము),
మహాన్యాసములున్నాయి.

కర్తా క్రియాణాం స స ఇజ్యతే క్తతు స్స ఏవ తత్కర్మ ఫలఇచ్చ యచ్ఛ |
స్రుగాది యత్ సాధన మప్యశేషం హరే ర్నకిఞ్చిద్ వ్యతిరిక్త మస్తి ||

1. (నదీ) స్నానవిధి:

- ప్రోతసోఽభిముఖ స్నాయా న్మార్జనే చాఘమర్షణే।
అన్యత్రార్కముఖో రాత్రౌ ప్రా గుదజ్మఖ ఏవ వా॥
- సజ్కల్ప స్సూక్త పఠనం మార్జనం చాఘమర్షణమ్।
దేవాదితర్పణం చైవ స్నానం పశ్చాంశ్చ ముత్తమమ్॥
- తతో నదీం సమాగత్య గజ్ఞాధ్యాన పురస్కరమ్।
నాభిమాత్రే జలే స్థిత్యా త్రివారం స్నాన మచరేత్॥
- నాభిమాత్రే జలే స్థిత్యా కృత్వా కేశాన్ ద్విధా ద్విజః।
నిరుద్ధకర్ణనాసస్తు త్రివారం మజ్జనం చరేత్॥ - విశ్వమిత్రః
- త్రిరాష్ట్రత్య సమాచమ్య శిఖాం బద్ధ్వా సమాచమేత్।
ప్రాణానాయమ్య సంకల్ప్య త్రివారం మజ్జయే త్పునః॥ - విష్ణుః
- సువర్ణ దర్శరజతై ర్వి నా వై దక్షిణే కరే।
య ఆచమయతే మోహో దాచాన్తం రుధిరం భవేత్॥ - ఆశ్వలాయనః
- ఉత్తమస్తు నదీ స్నానం తటాకే మధ్యమం స్మృతమ్।
కూపే స్నానస్తు సామాన్యం భాణ్ణ స్నానం వృధా భవేత్॥ - విష్ణుః
- నదీషు దేవఖాతేషు ప్రాత స్నాయా ద్దినే దినే।

తదభావే తటాకే చ కూపే వా స్నాన మాచరేత్|| ఇతి స్నానవిధిః¹

2. స్నాన ప్రకరణమ్

గంగా ధ్యాన పురస్కరం జలం ప్రవిశ్య| అథ గంగా ధ్యానమ్||

○ గజ్ఞా గజ్జేతి యో బ్రూయా ద్యోజనానాం శతైరపి|

ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి||

○ అంబ త్వద్దర్శనా న్ముక్తి ర్న జానే స్నానజం ఫలమ్|

స్వర్గారోహణ సోపానే మహాపుణ్య తరభ్రణి||

○ విశ్వేశం కేశవం ధుణ్ధిం దణ్డపాణిశ్చ భైరవమ్|

వందే కాశీం గుహాం గజ్ఞాం భవానీం మణికర్ణికామ్||

○ అతితీక్ష్ణ మహాకాయ కల్పాంత దహనోపమ|

భైరవాయ నమస్తుభ్య మనుజ్ఞాం దాతు మర్హసి||

○ త్వం రాజా సర్వతీర్థానాం త్వమేవ జగతః పితా|

యాచితో దేహి మే తీర్థం సర్వపాపాపనుత్తయే||

○ యాసౌ సర్వగతో విష్ణు శ్చిత్స్వరూపీ నిరజ్జనః|

స ఏవ ద్రవరూపేణ గజ్ఞాభో నాత్ర సంశయః||

○ ¹ శ్వాన కుక్కుట మార్జాల మద్యభాణ్డ రజస్వలాః|

స్పృష్ట్వా దేవలకం చైవ సచేలం స్నానమాచరేత్||

○ చితిశ్చ చితికాష్ఠశ్చ యూపం చణ్డాల మేవ చ|

స్పృష్ట్వా దేవలకం చైవ సవాసా జల మావిశేత్||

- నన్దిని నళిని సీతా మాలిని చ మలాపగా।
- విష్ణు పాదాబ్జ సమ్భూతా గజ్ఞా త్రిపథ గామినీ॥
- భాగీరథీ భోగవతి జాహ్నువీ త్రిదశేశ్వరీ।
- ద్వాదశైతాని నామాని యత్ర యత్ర జలాశయే॥
- స్నానకాలే పఠేన్నిత్యం మహాపాతక నాశనమ్॥

నాభిమాత్రే జలే స్థిత్యా, శిఖాం ద్విధా విధాయ, నిరుద్ధకర్ణ నాసః
త్రిరాష్ట్రత్య, ఆచమ్య, శిఖాం బద్ధ్యా, దేహం ప్రక్షాళ్య, పున రాదామేత్।

ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ శుభతిథౌ, మమ సమస్తపాప క్షయార్థం
ప్రాతస్నాన మహం (..... మహా నదీ) కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య,

⇒ హిరణ్యశృంగే వరుణం ప్రపద్యే తీర్థం మే దేహి యాచితః। యన్మయా భుక్త
మసాధూనాం పాపేభ్యశ్చ పుత్రిగ్రహః॥

⇒ యన్మే మనసా వాచా కర్మణా వా దుష్కృత జ్ఞాతమ్। తన్న ఇన్తో వరుణో
బృహస్పతి స్సవితా చ పునస్తు పునఃపునః॥

స్నాత్వాఽచమ్య, మార్జయేత్॥ మార్జన మస్తాః -

⇒ ఆపో హిష్ఠా మయో భువ స్తాన ఊర్ధ్వే దధాతన। మహీ రణాయ చక్షసే।

⇒ యో వ శ్చివతమో రస స్తస్య భాజయ తేహ నః। ఉశతీ రివ మాతరః।

⇒ తస్మా అర భమామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ। ఆపో జనయథా చ నః।

- ⇒ హిరణ్య వర్ణా శ్శుచయః పావకా యాసు జాతః కశ్యపో యాస్విస్త్రః। అగ్నిః
యా గర్భ స్థధిరే విరూపా స్తాన ఆప శ్శక్త స్యోనా భవన్తు॥
- ⇒ యాసాః రాజా వరుణో యాతి మధ్యే సత్యాన్యతే అవపశ్య స్త్వనానామ్।
మధుశ్శుత శ్శుచయో యాః పావకా స్తాన ఆప శ్శక్త స్యోనా భవన్తు॥
- ⇒ యాసా స్థేవా దివి కృణ్వన్తి భక్షః యా అన్తరిక్షే బహుధా భవన్తి। యాః
పృథివీం పయ స్సోన్దన్తి శుక్తా స్తాన ఆప శ్శక్త స్యోనా భవన్తు॥
- ⇒ శివేన మా చక్షుషా పశ్యతాయా శ్శివయా తనువోప స్పృశత త్వచం మే।
సర్వాః అగ్నిః రఘ్నుషదో హునే వో మయి వర్చో బల మోజో నిధత॥

అథ పవమాన సూక్తమ్ -

- ⇒ పవమాన స్సువర్జనః। పవిత్రేణ విచర్షణిః। యః పోతా స పునాతు మా॥
- ⇒ పునన్తు మా దేవజనాః। పునన్తు మనవో ధియా। పునన్తు విశ్వ ఆయవః॥
- ⇒ జాతవేదః పవిత్రవత్। పవిత్రేణ పునాహి మా। శుక్తేణ దేవ దీద్యత్। అగ్నే
క్రత్వా క్రతూః రను॥
- ⇒ యత్రే పవిత్ర మర్చిషి। అగ్నే వితత మన్తరా। బ్రహ్మ తేన పునీమహే।
- ⇒ ఉభాభ్యా స్థేవ సవితః। పవిత్రేణ సవేన చ। ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే॥

- ⇒ వైశ్వదేవీ పునతీ దేవ్యాగాత్। యస్యై బహ్వీ స్తనువో వీతప్పస్తాః। తయా మదన్త
స్సధ మాద్యేషు। వయః స్యామ పతయో రయీణామ్॥
- ⇒ వైశ్వానరో రశ్మిభి రా పునాతు। వాతః ప్రాణే నేషిరో మయోభూః।
ద్యావాప్యథివీ పయసా పయోభిః। ఋతావరీ యజ్ఞియే మా పునీతామ్॥
- ⇒ బృహద్భి స్సవితస్త్విభిః। వరేషిష్టై ర్దేవ మన్మభిః। అగ్నే దక్షైః పునాహి మా॥
- ⇒ యేన దేవా అపునత। యేనాఽపో దివ్యఙ్కశః। తేన దివ్యేన బ్రహ్మాణా। ఇదం
బ్రహ్మ పునీమహి॥
- ⇒ యః పావమానీ రధ్యేతి। ఋషిభి స్సమ్భృతః రసమ్। సర్వః స పూత
మశ్శాతి। స్వదితం మాతరిశ్వనా॥
- ⇒ పావమానీ ర్యో అధ్యేతి। ఋషిభి స్సమ్భృతః రసమ్। తస్మై సరస్వతీ దుహి।
క్షీరః సర్పి ర్మధూదకమ్॥
- ⇒ పావమానీ స్వస్త్వయినీః। సుదుఘా హి పయస్వతీః। ఋషిభి స్సమ్భృతో
రసః। బ్రాహ్మణే ప్సమ్భృతః హితమ్॥
- ⇒ పావమానీ ర్దిశన్తు నః। ఇమః లోక మథో అముమ్। కామా న్నమర్థయన్తు నః।
దేవీ ర్దేవై స్సమాభృతాః॥

⇒ పావమానీ స్వస్త్వయనీః | సుదుఘా హి ఘృతశ్చుతః | ఋషిభి స్సమ్భుతో
రసః | బ్రాహ్మణే ష్వమ్భుతః హితమ్ ||

⇒ యేన దేవాః పవిత్రేణ | ఆత్మానం పునతే సదా | తేన సహస్రధారేణ |
పావమాన్యః పునన్తు మా ||

⇒ ప్రాజాపత్యం పవిత్రమ్ | శతోద్యామః హిరణ్మయమ్ | తేన బ్రహ్మవిదో వయమ్ |
పూతం బ్రహ్మ పునీమహే ||

⇒ ఇన్ద్ర స్సనీతీ సహ మా పునాతు | సోమ స్వస్త్వా వరుణ స్సమీద్యా | యమో
రాజా ప్రమృణాభిః పునాతు మా | జాతవేదా మోర్జయన్త్యా పునాతు ||

పునర్నిమజ్జ్య, నమోగ్నయ ఇతి నమస్కృత్య ||

⇒ నమోగ్నయేఽపునతే నమ ఇన్ద్రాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యై
నమోదభ్యః ||

యదపాం క్రూరమితి సాంగుష్ఠ యజ్ఞసూత్రేణాలోడితాభి రద్భి స్త్రిరాప్లుత్య ||

⇒ యదపా క్రూరః | యదమేధ్యః | యదశాన్త | న్తదప గచ్ఛతాత్ | అత్యాశనా
దతీపానా ద్యచ్ఛ ఉగ్రా తృతిగ్రహత్ ||

⇒ తన్నో వరుణో రాజా పాణినా హ్యవమరశతు | సోహ మపాపో విరజో నిర్ముక్తో
ముక్తకిల్బిషః ||

⇒ నాకస్య పృష్ఠ మారుహ్య గచ్ఛే ద్రుహ్యసలోకతామ్ | యశ్చాపున వరుణ స్స
పునాత్వఘమర్షణః ||

ఇమం మే గంగ ఇత్యపోఽభిమంత్య |

⇒ ఇమం మే గగ్గే యమునే సరస్వతి శుతుద్రి స్తోమః సచతా పరుష్ణియా |
అసిక్నియా మరుద్వధ వితస్తయాఽర్జ్వకీయే శృణుహ్య సుచోమయా ||

ఋతశ్చో త్వఘమర్శణ సూక్తేనాప్స్వవగాహేత ||

⇒ ఋతశ్చ సత్యశ్చాబీధ్ధా త్తపసోఽద్యజాయత | తతో రాత్రి రజాయత తత
సముద్రో అర్ణవః ||

⇒ సముద్రా దర్ణవా దధి సవధ్వరో అజాయత | అహోరాత్రాణి మిదధ ద్విశ్వస్య
మిషతో వశీ ||

⇒ సూర్యాదస్తమసౌ ధాతా యథాపూర్వ మకల్పయత్ | దివశ్చ పృథివీశ్చాంతరిక్ష
మథో సువః ||

⇒ యత్పృథివ్యాః రజస్స్య మాంతరిక్షే విరోదసీ | ఇమాః స్తదాపో వరుణః పునా
త్వఘమర్షణః ||

⇒ పునన్తు వసవః పునాతు వరుణః పునా త్వఘమర్షణః | ఏష భూతస్య
మధ్యే భువనస్య గోప్తా ||

⇒ ఏష పుణ్యకృతాః లోకా నేష మృత్యోర్ హిరణ్మయమ్ | ద్వావాప్సథివ్యోర్
హిరణ్మయః సశశ్రితః సువః || స న స్సువ స్సశశాధి ||

ఆర్థం జ్వలతీ త్యాచమ్య ||

⇒ ఆర్థ జ్వలతి జ్యోతి రహ మస్మి | జ్యోతి ర్జ్వలతి బ్రహ్మహ మస్మి | యోహ
మస్మి బ్రహ్మహ మస్మి | అహమస్మి బ్రహ్మహ మస్మి | అహ మేవాహం మా
జ్ఞాహామి స్వాహా |

□ స్నానాభి తర్పణమ్

సజ్కల్పః - పూర్వోక్తైవజ్గణ శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం, స్నానాభిత్వేన దేవర్షి
పితృ తర్పణం కరిష్యే | ఇతిసంకల్ప్య ||

దేవతీర్థేన తర్పణం కుర్యాత్ ||

❖ బ్రహ్మదయో యే దేవా స్తాన్దేవాః స్తర్పయామి |

➤ భూ ర్దేవాః స్తర్పయామి |

➤ భువ ర్దేవాః స్తర్పయామి |

➤ సువ ర్దేవాః స్తర్పయామి |

➤ భూర్భువస్సువ ర్దేవాః స్తర్పయామి ||

ఋషిరీర్థేన ద్విరావృత్త్యా ||

❖ కృష్ణద్వైపాయనాదయో యే ఋషయ స్తాన్ఋషీః స్తర్పయామి |

- భూర్ ఋషీః స్తర్పయామి।
- భువ ఋషీః స్తర్పయామి।
- సువర్ ఋషీః స్తర్పయామి।
- భూర్భువస్సువర్ ఋషీః స్తర్పయామి॥

ప్రాచీనావీతి, పితృతీర్థేన త్రైవృత్త్యా తర్పయేత్॥

❖ సోమః పితృమాన్, యమోఽగ్నిరస్వా, నగ్నిష్వాత్తాగ్నిః కవ్యవాహనాఽదయో
యే పితర, స్తాన్పితౄః స్తర్పయామి।

- భూః పితౄః స్తర్పయామి॥ 3॥
- భువః పితౄః స్తర్పయామి। 3॥
- సువః పితౄః స్తర్పయామి। 3॥
- భూర్భువస్సువః పితౄః స్తర్పయామి। 3॥

(సవ్యం) అనేన దేవర్షి పితృతర్పణేన భగవాన్స్థర్వాత్మక, శ్రీ పరమేశ్వర
స్మృప్తీణాం।

(దేవర్షి పితృతర్పణానంతరం, అజీవపితృకైః ప్రాచీనావీతిభిః పితౄణాం పుణ్యలోక
సిద్ధ్యర్థం, ప్రత్యేకం స్నాతవ్యమ్।)

పితౄ పితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం
వసురుద్రాఽదిత్య రూపాణాం,

మాత్య పితామహీ ప్రపితామహీనాం గోత్రాణాం దాయీనాం
వసురుద్రాఽదిత్య రూపాణాం,

మాతామహ మాతుఃపితామహ మాతుఃప్రపితామహానాం గోత్రాణాం
..... శర్మణాం, వసురుద్రాఽదిత్య రూపాణాం,

మాతామహీ మాతుః పితామహీ మాతుః ప్రపితామహీనాం
గోత్రాణాం దాయీనాం,

సర్వేషాం పితౄణాం, అక్షయ్య పుణ్య లోక ఫలావాప్త్యర్థం
స్నానమహం (సవ్యం) కరిష్యే॥ స్నాత్వాఽచమ్య॥

□ అథ స్నానాం సూర్యార్ఘ్యప్రదానాని కరిష్యే॥

⇒ ఓం ఉద్య న్నద్య మిత్ర మహా॥ ఆరోహ న్నుత్తరా న్నివమ్॥ హృద్రోగం మమ
సూర్య॥ హరిమాణఞ్చ నాశయ॥

⇒ శుకేషు మే హరిమాణమ్॥ రోపణాకాసు దధ్మసి॥ అథో హరిద్రవేషు మే॥
హరిమాణ న్నిదధ్మసి॥

⇒ ఉదగా దయ మాదిత్యః॥ విశ్వేన సహసా సహ॥ ద్విషంతం మమ రంధయన్మ్॥
మో అహ న్ద్విషతో రథమ్॥ ఇద మర్ష్యం సమర్పయామి॥

ఓం మిత్ర రవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాదిత్య
సవిత్రర్క భాస్కరేభ్యో నమో నమః॥

స్నాత్వా, ఉదకప్రక్షేపణం తటి కుర్యాత్॥

- యన్మయా దూషితం తోయం శారీర మల సంయుతమ్।
తస్మాత్ పాపవిశుద్ధ్యర్థం యక్షాణం తర్పయామ్యహమ్॥
- అసంస్కారాశ్చ యే కేచి జ్జలాశాః పితరో మమ।
తేషా మాప్యాయనార్థాయ దీయతే సలిలం మయా॥
- యే కే చాస్మత్కులే జాతా అపుత్రా గోత్రిణో మృతాః।
తే గృహ్లాన్తు మయా దత్తం వస్త్ర నిష్పీడనోదకమ్॥ శ్రీ రామ రామ రామ॥
ఇతి వస్త్రం నిష్పీడ్య॥ తత స్ఫుభ్రవస్త్రం ధృత్వాఽచమ్య॥ విధి ప్రకారేణ భస్మ
ధారణపురస్కరం, సంధ్యావస్త్రనాఽదికం కుర్యాత్॥

3. సిన్ధు (సముద్ర) స్నాన విధి:

- అశ్వత్థ సాగరౌ సేవ్యౌ న స్పృష్టవ్యౌ కదాచన।
అశ్వత్థం మన్దవారేతు సాగరం పర్వణి స్పృశేత్॥
అత్ర సముద్రోదకేన ఆచమనం న కార్యమ్। (కిన్తు ఉదకాంతరేణైవ)। తథా చోక్తం -
అక్షారాభి రద్భి రాదామేత్ - ఇతి॥ తత్రైవాచమన యోగ్య స్థలాని॥
- గోకర్ణే చ ప్రభాసే చ గజ్ఞౌ సాగర సజ్గమే।
జగన్నాథే రామసేతా వట్టా వాచమనం చరేత్॥
సిన్ధౌ కర్తవ్యమాహ॥
- ధనుర్బాణౌ లిఖిత్యాఽథ నమస్కృత్య శ్రుతిం జపేత్।
సిన్ధౌ ప్రక్షిప్య సూత్రాణి సరత్సం సహారీతకమ్॥
సిన్ధుతీరం ప్రాప్య, తత్ర ధనుర్బాణౌ లిఖిత్యా।

○ రఘువీర పదాంభోజ పవిత్రీకృత పాంసవే।

దశకంఠ శిరశ్చేద హేతవే సేతవే నమః॥

○ యాని కాని చ పాపాని జన్మాన్తర కృతాని చ।

తాని తాని ప్రణశ్యన్తి ప్రదక్షిణ పదే పదే॥

○ పాపోహం పాప కర్మాహం పాపాత్మా పాప సంభవః।

త్రాహిమాం కృపయాదేవ శరణాగతవత్సల॥

○ అన్యథా శరణం నాస్తి త్వ మేవ శరణం మమ।

తస్మాత్కారుణ్య భావేన రక్ష రక్ష జనార్దన।

ఇత్యాత్మ ప్రదక్షిణ నమస్కారం కృత్వా॥

⇒ ఓం సముద్రాయ వయునాయ సిన్ధూనాం పతయే నమః। నదీనాః సర్వాసాం
పిత్రే జహుతా విశ్వకర్మణో విశ్వాహోమర్త్యః హవిః॥

ఇతి నమస్కృత్య॥ రత్నహరీతక సహితాని యజ్ఞోపవీతాని, అథవా

పుష్పతామ్బూలాని సిన్ధౌ ప్రక్షిప్య॥

○ పిప్పలాదా త్సముత్పన్నే కృత్యే లోక భయంకరి।

పాపాణం తే మయా దత్త మాహారాధ్ధం ప్రకల్ప్యతామ్॥

ఇతి పాపాణం ప్రక్షిప్య, ప్రార్థయేత్।

○ నమస్తే విశ్వ గుప్తాయ నమో విష్ణు వపాంపతే।

నమో జలధి రూపాయ నదీనాం పతయే నమః॥ ఇతి నమస్కృత్య॥

○ నమస్తే జగదాధార శఙ్ఖ చక్రగదాధర।

దేవ దేహి మమానుజ్ఞాం తవ తీర్థ నిపేవణే॥ ఇత్యనుజ్ఞాం స్వీకృత్య॥

తతస్సత్వా -

ఆపోహిష్ఠామయోభువ ఇతి తిస్సభిః, హిరణ్యవర్ణా ఇతి చతస్సభిః,

పవమానస్సువర్జన ఇత్యేతేన అనువాకేన చ స్నాయాత్॥

ప్రాణానాయమ్య ప్రీత్యర్థం సింధు స్నానాఙ్గ అర్ఘ్యప్రదానం కరిష్యే॥

○ సర్వరత్నోద్భవ శ్రీమాన్ సర్వ రత్నకరో యతః॥

సర్వ రత్నప్రదాత స్త్వం గృహాణార్ఘ్యం మహోదధే॥

ఇత్యర్ఘ్యం దత్వా॥

ఉదకాంతరేణ ఆచమ్య॥ ఏవం ప్రీత్యర్థం సింధు స్నానాఙ్గత్వేన,

పిప్పలాదాది తర్పణం కరిష్యే॥

○ పిప్పలాదం కలిం కణ్వం కృతాంతం జీవనేశ్వరమ్॥

వసిష్ఠం వామదేవశ్చ పరాశర మపాం పతిమ్॥

○ వాల్మీకిం నారద శ్చైవ వాలఖిల్యాం స్తథైవ చ॥

నలం నీలం గవాక్షశ్చ గవయం గన్ధమాదనమ్॥

○ జాంబవంతం హనూమంతం సుగ్రీవం చాఙ్గదం తథా॥

మైన్దశ్చ ద్వివిదశ్చైవ వృషభం శరభం తథా॥

○ రామశ్చ లక్ష్మణశ్చైవ సీతాశ్చైవ యశస్వినీమ్॥

వితాంస్తు తర్పయే ద్విద్వాన్ జలమధ్యే విశేషతః॥

○ ఆబ్రహ్మ స్తంబ పర్యంతం యత్క్రిశ్చీత్ సచరాచరమ్॥

మయా దత్తేన తోయేన తృప్తి మేవాభి గచ్ఛతు॥ ఆచమ్య,

- యన్మయా దూషితం తోయం శారీర మలసంయుతమ్।
తస్మాత్ పాప విశుద్ధ్యర్థం యజ్ఞాణం తర్పయామ్యహమ్॥
- అసంస్కారాశ్చ యే కేచి జ్ఞలాశాః పితరో మమ।
తేషామాప్యాయనార్థాయ దీయతే సలిలం మయా॥

ఇతి మంత్రాభ్యాం, ఉదకం తట్ స్థిత్యా ప్రక్షిప్య॥

- యేకే చాస్మత్కులే జాతా అపుత్రా గోత్రిణో మృతాః।
తే గృహ్లాన్తు మయా దత్తం సూత్రనిష్ఠ్విడనోదకమ్॥

(ఇతి సూత్ర నిష్ఠ్విడనోదకఇచ్చ ప్రక్షిప్త్)

శుభ్రవస్తం ధృత్వా। ఆచమ్య। యథాశక్తి గోదానాదికం దద్యాత్।

(మహాపర్వణి సింధుస్నాన మహం కరిష్యే - ఇతి కేచిత్ పర్వస్నానే పఠన్తి॥)

4. భస్మధారణ విధానమ్

ఆగ్నేయం భస్మ, సద్యోజాతమితి పఞ్చ బ్రహ్మమన్తైః ప్రతిగృహ్య॥

⇒ సద్యో జాతం ప్రపద్యామి సద్యో జాతాయ వై నమో నమః। భవేభవే నాతిభవే
భవస్య మామ్। భవోద్భవాయ నమః॥

⇒ వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమ శ్రేష్ఠాయ నమో రుద్రాయ నమః
కాలాయ నమః కలవికరణాయ నమో బలవికరణాయ నమో బలాయ నమో

బ॒లప్ర॒మథ॑నా॒య న॒మ స్స॒ర్వభూ॑త ద॒మనా॒య న॒మో మ॒నోన్మ॑నా॒య
న॒మః॥

⇒ అ॒ఘోరే॑భ్యోఽథ॒ఘోరే॑భ్యో ఘో॒రఘో॑రతరే॒భ్యః॥ స॒ర్వేభ్య॑ స్స॒ర్వశ్చ॑ర్వే॒భ్యో న॒మస్తే
అ॒స్తు రు॒ద్రరూ॑పే॒భ్యః॥

⇒ త॒త్పు॒రుషా॑య వి॒ద్యుహే॑ మ॒హాదే॑వా॒య ధీ॑మ॒హి॥ తన్నో॑ రు॒ద్రః ప్రచో॑దయా॒త్॥

⇒ ఈ॒శాన॑ స్స॒ర్వవి॒ద్యానా॑ మీ॒శ్వర॑ స్స॒ర్వభూ॑తానాం బ॒హ్మధి॑పతి ర్బ్ర॒హ్మణో॑ఽధి॒పతి
ర్బ్ర॒హ్మ శి॒వో మే॑ అ॒స్తు స॒దాశి॑వోమ్॥

□ అభి॒మంత్ర॑ణమ్॥ అగ్ని॒రిత్య॑నేన చాభి॒మంత్ర్య॑॥

○ అగ్ని॒రితి॑ భస్మ॥ వాయు॒రితి॑ భస్మ॥ జల॒మితి॑ భస్మ॥ స్థల॒మితి॑ భస్మ॥
వ్యోమే॒తి భస్మ॑॥ సర్వ॑ హ వా ఇ॒దం భస్మ॑॥ మన ఏ॒తాని॑ చక్షూ॒షి భస్మా॑ని॥

మాన స్తోక ఇతి సముద్భవ్య॥ జలేన సంస్పృజ్య॥

⇒ మా॒న స్తో॑కే తన॒యే మా॒న ఆ॒యుషి॑ మా॒నో గో॑షు మా॒నో అశ్వే॑షు రీరి॒షః॥
వీ॒రాన్మా నో॑ రు॒ద్ర భా॒మితో॑ వధీర్ హవి॒ష్మన్తో॑ నమసా విధేమతే॥

త్ర్యాయుషై స్త్ర్యమ్భుకై స్తిర్యక్ తిస్తో రేఖాః ప్రకుర్వీత॥

⇒ త్ర్యాయు॑ష జ్ఞామదగ్నే॑ కశ్యపస్య త్ర్యాయు॑షమ్॥ యద్దే॒వానా॑ న్త్ర్యాయు॑ష న్తన్నే॑
అ॒స్తు త్ర్యాయు॑షమ్॥

⇒ త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్ | ఉర్వారుక మివ బన్ధనా
న్మృత్యో ర్ముక్షీయ మామృతాత్ ||

⇒ యే తే సహస్ర మయుతం పాశా మృత్యో మర్త్యాయ హస్తవే | తాన్ యజ్ఞస్య
మాయయా సర్వానవ యజామహే | మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహా ||

ఇతి భస్మధారణమ్ || తతో విధిప్రకారేణ సంధ్యావందనాఽదికం కుర్యాత్ ||

5. ఊర్ధ్వపుణ్డవిధి:

○ స్నాత్వా మృత్తికయా చోర్ధ్వపుణ్డం కుర్యాత్ ప్రయత్నతః ||

జపకాలే మృదాకుర్యాత్సంధ్యాకాలే చ నారణా |

○ భస్మనా హోమకాలే తు చందనం సార్వకాలికమ్ ||

(తత్ప్రకారః) మృత్తికా ప్రార్థనమ్

○ గోపీచందన పాపఘ్న విష్ణుదేహ సముద్భవ |

చక్రాఙ్గిత నమ స్తుభ్యం ధారణాన్ముక్తిదో భవ || ఇతి మృత్తికా మాదాయ

⇒ ఇమం మే గచ్ఛే యమునే సరస్వతి శుతుద్రి స్తోమః సచతా పరుష్ణియా |
అసిక్నియా మరుద్వధే వితస్తయాఽర్ధ్వకీయే శృణుహ్య సుషోమయా || ఇతి జల
మాదాయ ||

విష్ణో ర్ముక మితి మార్జయేత్ -

⇒ ఓం విష్ణోర్ముకం వీర్యాణి ప్రవోచం యః పార్థివాని విమమే రజాఃసి యో అస్కభాయ
దుత్తరః సధస్థం విచక్రమాణ స్త్రిధోరుగాయః |

⇒ ఓం విష్ణో రరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణో శ్శస్త్రస్థో విష్ణో సూరసి విష్ణో ర్భువ మసి
వైష్ణవమసి విష్ణవే త్వా॥

అతో దేవా ఇత్యేతాభి, ర్విష్ణుగాయత్ర్యా చ త్రివార మభిమన్త్య॥

⇒ ఓం అతో దేవా అవన్తు నో యతో విష్ణు ర్వచక్రమ్॥ పృథివ్యా స్సప్త ధామభిః॥

⇒ ఓం ఇదః విష్ణు ర్వచక్రమ్ త్రేధా నిదధే పదమ్॥ సమూర్త మస్య పాశురే॥

⇒ ఓం త్రీణి పదా విచక్రమ్ విష్ణు ర్గోపా అదాభ్యః॥ తతో ధర్మాణి ధారయన్తు॥

⇒ ఓం విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్సశే॥ ఇన్ద్రస్య యుజ్య స్సఖా॥

⇒ తద్విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యన్తి సూరయః॥ దీప్తి చక్షు రాతతమ్॥

⇒ ఓం తద్విప్రానో విపన్యవో జాగృవాంస స్సమిన్దతే॥ విష్ణో ర్యత్పరమం పదమ్॥

⇒ ఓం నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి॥ తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్॥

○ శఙ్ఖ చక్ర గదా పాణే ద్వారకా నిలయాచ్యుత॥

గోవిన్ద పుండరీకాక్ష రక్ష మాం శరణాగతమ్॥ ఇతి ధ్యాత్వా॥

➤ గృహస్థో లలాటేషు స్థానేష్వనామికాంభుళ్యా విష్ణుగాయత్ర్యా, కేశవాది
ద్వాదశ నామభి ర్వా ధారయేత్॥

➤ బ్రహ్మచారీ వానప్రస్థోవా లలాట కణ్ఠ హృదయ మూలేషు, వైష్ణవ
గాయత్ర్యా కృష్ణాది పంచ నామభిర్వా ధారయేత్॥

➤ యతి స్తర్జన్యా శిరో లలాట హృదయేషు ప్రణవేన ధారయేత్॥

➤ పరమహంసో లలాటే చైకమూర్ధ్వ పుణ్డ్రం ధారయేత్॥

6. సన్ధ్యావందన ప్రయోగః

○ అపవిత్రః పవిత్రో వా సర్వావస్థాం గతోఽపి వా।

య స్సురేత్ పుణ్డరీకాక్షం స బాహ్యే ఽభ్యంతర శ్శుచిః॥

పుణ్డరీకాక్ష। పుణ్డరీకాక్ష॥ పుణ్డరీకాక్ష।

ఆచమ్య

ఓం కేశవాయ స్వాహా। ఓం నారాయణాయ స్వాహా। ఓం మాధవాయ స్వాహా।

ఓం గోవిందాయనమః। ఓం విష్ణవే నమః। ఓం మధుసూదనాయ నమః। ఓం
త్రివిక్రమాయనమః। ఓం వామనాయ నమః। ఓం శ్రీధరాయ నమః। ఓం
హృషీకేశాయ నమః। ఓం పద్మనాభాయ నమః। ఓం దామోదరాయ నమః। ఓం
సంకర్షణాయ నమః। ఓం వాసుదేవాయ నమః। ఓం ప్రద్యుమ్నాయ నమః। ఓం
అనిరుద్ధాయ నమః। ఓం పురుషోత్తమాయ నమః। ఓం అధోక్షజాయ నమః। ఓం
నారసింహాయ నమః। ఓం అచ్యుతాయ నమః। ఓం జనార్దనాయ నమః। ఓం
ఉపేంద్రాయ నమః। ఓం హరయే నమః। శ్రీ కృష్ణాయ నమః।

○ ఉత్తిష్ఠన్తు భూత పిశాచాః, ఏతే భూమి భారకాః।

ఏతేషా మవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే॥

□ ప్రాణాయామః -

⇒ ఓం భూః। ఓం భువః। ఓం సువః। ఓం మహాః। ఓం జనః। ఓం తపః। ఓం

సత్యమ్।

—

⇒ ఓం తథ్యవితుర్వరేణ్యం భగ్గో దేవస్య ధీమహి | ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ |

ఓమాపో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువ స్సువరోమ్ ||

□ సజ్కల్పః -

మమోపాత్త సమస్త దురితక్షయ ద్వారా శ్రీ పరమేశ్వర ముద్దిశ్య, శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం,

శుభే శోభనే ముహూర్తే, శ్రీ మహా విష్ణో రాజ్ఞియా ప్రవర్తమానస్య, అద్య బ్రహ్మణో ద్వితీయ పరాధే, శ్వేతవరాహ కల్పే, వైవస్వత మన్వంతరే, కలియుగే ప్రథమ పాదే, జంబూద్వీపే, భరతవర్షే, భరతఖణ్డే మేరోర్దక్షిణ దిగ్భాగే, శ్రీ శైలస్య ---
 ---- ప్రదేశే, ---- నద్యో ర్మధ్యదేశే ---- సమస్త దేవతా గోట్రాహ్మణ హరిహర సద్గురు చరణ సన్నిధౌ, అస్మిన్ వర్తమాన వ్యావహారిక చాంద్రమానేన ప్రభవాది షష్ఠి సంవత్సరాణాం మధ్యే, శ్రీమత్ ---- సంవత్సరే, ---- అయనే, ---- ఋతౌ, -
 ---- మాసే, ---- పక్షే, ---- తిథౌ, ---- వాసరే, ---- నక్షత్రే, ---- యోగే, ---- కరణే, ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం అస్యాం శుభతిథౌ శ్రీ పరమేశ్వరముద్దిశ్య శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సన్ధ్యా (మాధ్యాహ్నిక సన్ధ్యా, సాయం సన్ధ్యా) ముపాసిష్యే ||

□ శుద్ధి ప్రకరణమ్ -

⇒ ఓం ఆపో హి స్థా మయోభువ స్తాన ఉర్ధ్వే దధాతన | మహీ రణాయ చక్షసే |

⇒ యో వ శ్చివతమో రస స్తస్య భాజయ తేహ నః | ఉశతీ రివ మాతరః |

⇒ తస్మా॑ అర॑ భ॒గ్నమా॑మ॒వో య॒స్య క్ష॑యా॒య జి॒న్వథ॑। ఆ॒పో జ॒నయ॑థా చ॒నః॑॥

(ప్రాతః)

⇒ ఓం సూ॒ర్యశ్చ॑ మా మ॒న్యుశ్చ॑ మ॒న్యుప॑తయశ్చ మ॒న్యుకృ॑తేభ్యః॒ పాపే॑భ్యో
రక్ష॒న్తామ్॑। యద్రా॒త్రియా పాప॑ మ॒కార్ష॑మ్। మన॑సా వాచా హస్తా॒భ్యామ్॑।
పద్భ్యా॑ముదరేణ శిశ్చా॒। రాత్రి॑ స్తద॒వ లు॒మ్పతు॑। యత్కి॒ంచ దు॒రితం॑ మ॒యి॑।
ఇద॑ మహం మా మ॒మృత॑యోనౌ। సూర్యే॑ జ్యోతి॒షి జుహో॑మి స్వా॒హా॑॥

(మధ్యాహ్న) -

⇒ ఓం ఆప॑ః పున॒స్తు పృథి॑వీం పృథి॑వీ పూ॒తా పు॑నాతు మామ్॑। పున॒స్తు
బ్ర॒హ్మణ॑స్పతి ర్బ్ర॒హ్మపూ॑తా పునాతు మామ్॑। యదుచ్చి॒ష్ట మభో॑జ్య॒ యద్వా
దుశ్చ॑రితం మ॒మ॑। సర్వం॑ పున॒స్తు మా॒మాపో॑ స॒తాశ్చ॑ ప్రతి గ్రహా॒
స్వా॒హా॑॥

(సాయంత్ర)

⇒ ఓం అగ్ని॑శ్చ మామ॒న్యుశ్చ॑ మ॒న్యుప॑తయశ్చ మ॒న్యుకృ॑తేభ్యః॒ పాపే॑భ్యో
రక్ష॒న్తామ్॑। యదహ్నా పాప॑ మ॒కార్ష॑మ్। మన॑సా వాచా హస్తా॒భ్యామ్॑। పద్భ్యా॑
ముదరేణ శిశ్చా॒। అహ॑ స్తద॒వ లు॒మ్పతు॑। యత్కి॒ంచ దు॒రితం॑ మ॒యి॑।
ఇద॑ మహం మా మ॒మృత॑యోనౌ। సత్యే॑ జ్యోతి॒షి జుహో॑మి స్వా॒హా॑॥

⇒ త్రిరాచామేత్¹ ద్విః పరిమృజ్య, సకృదుపస్సుశ్య, యథ్వవ్యం పాణిం పాదౌ
ప్రోక్షతి శిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే॥

□ మార్జన మంత్రాః

⇒ ఓం దధిక్తావ్ణో² అకారిషం జిష్ఠో రశ్వస్య వాజినః। సురభి నో ముఖా కర త్ప్రణ
ఆయూషి తారిషత్॥

⇒ ద్రుపదా దివ ముశ్చతు। ద్రుపదాదివే న్ముముదానః। స్విన్న సాస్త్వత్వ
మలాదివ। పూతం పవిత్రేణ వాఽఽజ్యమ్। ఆప శ్శుద్ధంతు మైనసః॥

□ అర్ఘ్య ప్రదాన ప్రకరణమ్

⇒ త్రిరాచామేత్¹ ద్విః పరిమృజ్య, సకృదుపస్సుశ్య, యథ్వవ్యం పాణిం పాదౌ
ప్రోక్షతి, శిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే॥

ముఖ్యాకాలాతిక్రమణే ప్రాయశ్చిత్తం విధాయ, అర్ఘ్యత్రయం దద్యాత్² ।

² ప్రాయశ్చిత్తార్ఘ్యమ్ - ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్తైవం --- ప్రీత్యర్థం, (ముఖ్య
కాలాతిక్రమణ దోష నిర్హరణార్థం ప్రాయశ్చిత్తార్ఘ్య ప్రదాన పూర్వక)
ప్రాతస్సన్ధ్యాఋత్య (మాధ్యాహ్నక/ సాయం - సన్ధ్యాఋత్య) ప్రదానాని కరిష్యే॥

పూర్వోక్తైవం గుణ విశేషణ విశిష్టాయా మస్యాం శుభతిథౌ,

శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం

ప్రాత స్సంధ్యార్ఘ్య (మాధ్యాహ్నిక/సాయం సంధ్యార్ఘ్య) ప్రదానాని కరిష్యే॥

⇒ ఓం భూర్భువస్సువః॥ తథ్వితుర్వేణ్యం భగ్గో దేవస్య ధీమహి॥ ధియో యోనః॥

ప్రచోదయాత్॥ (తిష్ఠన్నర్ఘ్యం తిరర్చయతి॥ సాయ ముపవిశన్)

⇒ హాస శ్శుచిష ద్వసు రన్తరిక్షస ధోతా వేదిష దతిథి ర్దురోణసత్॥ నృషద్వరస దృతసద్వ్యోమ సదజ్ఞా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్॥ (మధ్యాహ్నం)

(ప్రదక్షిణ మంత్రః)

⇒ ఓం ఉద్యంత మస్తః యన్త మాదిత్య మభిధ్యాయన్ కుర్వ న్ప్రాహ్మణో విద్వాన్ ధృకలం భద్ర మశ్నుతే సావాదిత్యో బ్రహ్మతి బ్రహ్మైవ సన్ప్రహ్మప్యేతి య ఏవః వేద॥ అసావాదిత్యో బ్రహ్మ॥ తిరాదామేత్ ----- శ్లోతే॥

పూర్వోక్తైవం గుణ విశేషణ విశిష్టాయా మస్యాం శుభతిథౌ, శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం ప్రాత స్సన్ధ్యాఙ్గ, (మాధ్యాహ్నిక స్సన్ధ్యాఙ్గ), (సాయం స్సన్ధ్యాఙ్గ) తర్పణాని కరిష్యే॥

ఓం భూః॥ ఓం భువః॥ ఓం సువః॥ ఓం మహాః॥ ఓం జనః॥ ఓం తపః॥ ఓం సత్యమ్॥

ఓం తథ్వితు ర్వరేణ్యం భగ్గోదేవస్య ధీమహి॥ ధియో యోనః॥

ప్రచోదయాత్॥ ఓమాపో జ్యోతీ రసోమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్॥

(ప్రాతః)

1. సన్ధ్యాం తర్పయామి	2. గాయత్రీం తర్పయామి
3. బ్రాహ్మీం తర్పయామి	4. నిమ్మజీం తర్పయామి.

(మధ్యాహ్నం)

1. సన్ధ్యాం తర్పయామి	2. సావిత్రిం తర్పయామి
3. రౌద్రీం తర్పయామి	4. నిమ్మజీం తర్పయామి

(సాయంకాలే)

1. సన్ధ్యాం తర్పయామి	2. సరస్వతీం తర్పయామి
3. వైష్ణవీం తర్పయామి	4. నిమ్మజీం తర్పయామి

□ గాయత్రీ మన్తోపాసనమ్ -

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ॥ అగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మ ఇత్యార్షమ్॥ గాయత్రం ఛన్దం
పరమాత్మం సర్వాపమ్॥ సాయుజ్యం వినియోగమ్॥

ఆయాతు వరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మ సమ్మితమ్॥ గాయత్రీం ఛన్దసాం మాతేదం
బ్రహ్మ జుషస్వ మే॥

యదహ్ం త్కురుతే పాప న్దహ్ం త్ప్రతి ముచ్యతే॥ యద్రాత్రియా త్కురుతే పా
పం తద్రాత్రియాత్ ప్రతి ముచ్యతే॥

సర్వ వర్ణ మహాదేవి సన్ధ్యా విద్యే సరస్వతి॥

□ గాయత్ర్యానాహనమ్

⇒ ఓజ్కోసి సహోసి బలమసి భ్రాజోసి దేవానాం ధామ నామాసి విశ్వమసి
విశ్వాఽయు సర్వమసి సర్వాయు రభిభూరోం గాయత్రీ మావాహయామి,
సావిత్రీ మావాహయామి, సరస్వతీ మావాహయామి, చంద్రపీ నావాహయామి,
శ్రీయ మావాహయామి గాయత్రీయా గాయత్రీచ్ఛన్దో విశ్వామిత్ర ఋషి, స్సవితా
దేవతాఽగ్నిర్ముఖం, బ్రహ్మ శిరో, విష్ణుర్ హృదయః, రుద్రశ్శిఖా, పృథివీ
యోనిః ప్రాణాపాన వ్యానోదాన సమానా సప్రాణా, శ్వేతవర్ణా సాఙ్ఖ్యాయన
సగోత్రా గాయత్రీ, చతుర్విశత్యక్షరా త్రిపదా షట్కుక్షిః పంచా శీర్షోపనయనే
వినియోగ - ఓం భూః| ఓం భువః| ఓం సువః| ఓం మహాః| ఓం జనః| ఓం
తపః| ఓం సత్యమ్|

⇒ ఓం తథ్యవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి| ధియో యోనః ప్రచోదయాత్॥

⇒ ఓమాపో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువ స్సువరోమ్॥

□ గాయత్రీ మహామంత్ర జప ప్రకరణమ్

ప్రాణానాయమ్య| పూర్వోక్తైవజ్గణ -- ప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సన్ధ్యాఙ్గ,

(మాధ్యాహ్నాక/ సాయం సన్ధ్యాఙ్గ) యథాశక్తి గాయత్రీ మహామంత్ర జపం కరిష్యే॥

కరన్యాసః

1. ఓం తథ్యవితుర్ - బ్రహ్మాత్మనే - అఙ్గష్ఠాభ్యా న్నమః
2. ఓం వరేణ్యం - విష్ణ్వాత్మనే - తర్జనీభ్యా న్నమః
3. ఓం భర్గో దేవస్య - రుద్రాత్మనే - మధ్యమాభ్యా న్నమః
4. ఓం ధీమహి - సత్యాత్మనే - అనామికాభ్యా న్నమః
5. ఓం ధియోయోనః - జ్ఞానాత్మనే - కనిష్ఠికాభ్యా న్నమః
6. ఓం ప్రచోదయాత్ - సర్వాత్మనే - కరతల కరపృష్ఠాభ్యా న్నమః

అఙ్గన్యాసః

1. ఓం తథ్యవితుర్ - బ్రహ్మాత్మనే - హృదయాయ నమః
 2. ఓం వరేణ్యం - విష్ణ్వాత్మనే - శిరసే స్వాహా
 3. ఓం భర్గో దేవస్య - రుద్రాత్మనే - శిఖాయై వషట్
 4. ఓం ధీమహి - సత్యాత్మనే - కవచాయ హుం
 5. ఓం ధియోయోనః - జ్ఞానాత్మనే - నేత్రత్రయాయ వౌషట్
 6. ఓం ప్రచోదయాత్ - సర్వాత్మనే - అస్త్రాయ ఫట్
- భూర్భువ స్సువ రోమితి దిగ్బంధః

ధ్యానమ్ -

- ముక్తా విద్రుమ హేమ నీల ధవళ చ్ఛాయై రుక్మఖై స్త్రీక్షణైర్ -
యుక్తా మిన్దు నిబద్ధ రత్నమకుటాం తత్త్వార్థ వర్ణాత్మికామ్।
- గాయత్రీం వరదాభయాఙ్కశ కశా శ్శుభ్రం కపాలం గదాం
శఙ్ఖం చక్ర మధారవిన్దు యుగళం హస్తై ర్వహన్తీం భజే॥

- యో దేవస్సవితాన్సౌకం ధియో ధర్మాధిగోచరాః।
పైరయే తస్య యద్భర్గ స్తద్వరేణ్య ముపాఽస్మహే॥
- గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణు గురుర్దేవో మహేశ్వరః।
గురుస్సాక్షా త్వరం బ్రహ్మ తస్మై శ్రీ గురవే నమః॥

(యథా శక్తి గాయత్రీ జపం కుర్యాత్)

ఏతత్ ఫలం సర్వం శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు॥ (కేచన ప్రార్థపాత్,

అనంతరశ్చ ముద్రాః ప్రదర్శయన్తి, గాయత్ర్యః దిగ్విమోకం చ కుర్వన్తి)

□ ఉపస్థాన ప్రకరణమ్ (ఉత్తాయ సూర్యాభిముఖః పఠేత్)

(ప్రాతః)

- ⇒ ఓం మి॒త్రస్య॑ చ॒ర॒షణీ॑ధృత శ్చ॒వో దే॒వస్య॑ సా॒నసి॑మ్। స॒త్యం చి॒త్రశ్ర॑వస్తమమ్।
- ⇒ మి॒త్రో జనా॑న్ యాతయతి ప్ర॒జాన॑ న్మి॒త్రో దా॑ధార పృ॒థివీ॑ ముత ద్వామ్। మి॒త్రః
కృ॒ష్ణీ రని॑మిషా భి॒దష్టే॑ స॒త్యాయ॑ హ॒వ్యం పు॒త్రవ॑ ద్విధేమ।
- ⇒ ప్ర॒సమి॑త మ॒ర్తే అస్తు॑ ప్ర॒యస్వాన్॑ యస్త ఆది॒త్య శి॒క్షతి॑ వ్రతే॒న। న హ॑న్యతే న
జీ॒యతే॑ త్వోతో॒ వై న ము॑హో అ॒శ్తో త్వన్తి॑తో న దూ॒రాత్॥

(మధ్యాహ్నకాలే)

- ⇒ ఓం ఆ సత్యే॒న ర॑జసా వ॒ర్తమా॑నో ని॒వేశ॑య స్స॒మృతం॑ మ॒ర్త్యశ్చ॑। హి॒రణ్య॑యేన
స॒వితా॑ రథే॒నాఽ దే॒వో యా॑తి భువనా వి॒పశ్య॑న్॥

⇒ ఉద్వయ నమస స్పరి పశ్యన్తో జ్యోతి రుత్తరమ్। దేవ స్థేవత్రా సూర్య మగన్మ
జ్యోతి రుత్తమమ్॥

⇒ ఉదుత్య జ్ఞాతవేదస స్థేవః వహన్తి కేతవః। దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్॥

⇒ చిత్ర స్థేవానా ముదగా దనీక ఇచ్ఛకు ర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః। ఆఽప్రా
ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షః సూర్య ఆత్మా జగత స్తస్థుషశ్చ॥

⇒ తచ్చక్షు ర్దేవహితం పురస్తా చ్చుక్త ముచ్చరత్।

⇒ పశ్యేమ శరద శ్శత జ్ఞోవేమ శరద శ్శత స్సన్ధామ శరద శ్శతం మోదామ శరద
శ్శతం భవామ శరద శ్శతః శ్శణవామ శరద శ్శతం ప్రబ్రవామ శరద శ్శత
మజీతా స్సామ శరద శ్శత జ్ఞోక్చ సూర్య స్తోశే।

⇒ య ఉదగా న్మహత్వోర్ణవా ద్విభ్రాజమాన స్సరిరస్య మధ్యా ధ్నమా వృషభో
లోహితాక్ష స్సూర్యో విపశ్చి న్మనసా పునాతు॥

సాయంకాలే -

⇒ ఓం ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవ మధ్యా చ మృడయ। త్వా మవస్సు
రాచకే॥

⇒ తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వన్దమాన స్తదాశాస్త్రే యజమానో హవిర్భిః।
అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురుశఃస మా న ఆయుః ప్రమోషే॥

⇒ యచ్చిద్ధి తే విశో యథా ప్ర దేవ వరుణ ప్రతమ్ | మినీమసి ద్యవిద్యవి |

⇒ యత్కిశ్చోదే వరుణ దైవ్యే జన్వభిద్రోహం మనుష్యా శ్చరామసి | అచిత్త్ర
యత్తవ ధర్మా యుయోపిమ మా న స్తస్మా దేనసో దేవ రీరిషః |

⇒ కితవాసో యద్రిపు ర్నదీవి యద్వా ఘా సత్య ముత యన్న విద్య | సర్వా
తా వి ష్య శిథిరేవ దేవాథా తే స్యామ వరుణ ప్రియాసః ||

□ దిగ్దేవతా నమస్కారః

⇒ ఓం నమః ప్రాచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతి వసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో

⇒ నమో దక్షిణాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతి వసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో

⇒ నమః పుత్రీయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతి వసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో

⇒ నమ ఉదీయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతి వసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో

⇒ నమ ఉర్ధ్వాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతి వసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో

⇒ నమో ఽధరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతి వసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో

⇒ నమో ఽవాన్తరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతి వసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో

⇒ నమో గణ్ఘో యమునయో ర్ముద్యే యే వసన్తి, తే మే ప్రసన్నాత్మాన శ్చిరజ్ఞోవితః

వర్ధయన్తి, నమో గణ్ఘో యమునయో ర్మునిభ్యశ్చ నమో నమో గణ్ఘో

యమునయో ర్మునిభ్యశ్చ నమః ||

- స॒న్ధ్యాయై॒ నమః॑ | సా॒వి॒త్ర్యై నమః॑ | గా॒య॒త్ర్యై నమః॑ | స॒రస్వ॒త్యై నమః॑ |
స॒ర్వాభ్యో॑ దే॒వతా॑భ్యో నమః॑ | దే॒వేభ్యో॑ నమః॑ | ఋ॒షిభ్యో॑ నమః॑ | ము॒నిభ్యో॑
నమః॑ | గు॒రుభ్యో॑ నమః॑ | పి॒తృభ్యో॑ నమః॑ | మా॒తృభ్యో॑ నమః॑ |

⇒ కా॒మో॑ ఽకా॒రీషీ॑ న్న॒మో నమః॑ | మ॒న్యు రకా॒రీషీ॑ న్న॒మో నమః॑ |

- పృ॒థి॒వ్యాప॑స్తే॒జో వా॒యురా॑కాశాః | (ప॒శ్చా॒భూత॑ స్మ॒రణమ్)
- ఓం నమో॑ భగవతే॑ వా॒సుదే॑వాయ॑ || (ద్వా॒దశాక్ష॑రీ మ॒న్తః)
- యాః స॒దా స॒ర్వభూ॑తాని॒ చరా॑ణి స్థా॒వరా॑ణి చ | సా॒యం ప్రా॒త ర్న॒మస్య॑న్తి సా॒
మా స॒న్ధ్యాఽభి॑ రక్ష॒తు ||
- శి॒వాయ॑ వి॒ష్ణు రూ॒పాయ॑ శి॒వ రూ॒పాయ॑ వి॒ష్ణవే॑ |
శి॒వస్య॑ హృ॒దయః॑ వి॒ష్ణు ర్వి॒ష్ణోశ్చ॑ హృ॒దయః॑ శి॒వః ||
- యథా॑ శి॒వమ॑యో వి॒ష్ణు రే॒వ వి॒ష్ణు మ॑య శ్శి॒వః |
యథా॑ఽన్తర॒న్న ప॒శ్యామి॑ తథా॑ మే స్వ॒స్తి రాయు॑షి ||
- నమో॑ బ్ర॒హ్మణ్య॑ దే॒వాయ॑ గో॒బ్రాహ్మ॑ణ హితాయ॑ చ |
జగ॑ద్ధితాయ॑ కృ॒ష్ణాయ॑ గో॒విందాయ॑ నమో॑ నమః॑ ||

గా॒యత్రీ॑ వి॒సర్జ॑నమ్

⇒ ఉ॒త్త॒మే శి॒ఖరే॑ జాతే॑ భూ॒మ్యాం ప॑ర్వత మూ॒ర్ధని॑ | బ్రా॒హ్మణే॑భ్యో ఽభ్య॑ను॒జ్ఞాతా॑
గచ్ఛ॑ దే॒వి యథా॑సుఖమ్ ||

⇒ స్తుతో మయా వరదా వేదమాతా ప్రచోదయన్తీ పవనే ద్విజాతా | ఆయుః

పృథివ్యాం ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసం మహ్యం దత్వా ప్రజాతుం బ్రహ్మలోకమ్ ||

○ నమోఽస్త్వనన్తాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షి శిరోరు బాహవే |

సహస్రనామ్న పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటి యుగధారిణే నమః ||

⇒ ఓం ఇద న్న్యావాపృథివీ సత్య మస్తు పిత ర్మాత ర్యదిహోప బ్రువే వామ్ | భూత

స్తేవానా మవమే అవోభి ర్విద్యా మేషం వృజనం జీరదానుమ్ ||

○ ఆకాశా త్పతిత న్దేయః యథా గచ్ఛతి సాగరమ్ |

సర్వదేవ నమస్కారః కేశవం ప్రతిగచ్ఛతి ||

○ సర్వవేదేషు యత్పుణ్యః సర్వతీర్థేషు యత్ఫలమ్ |

తత్ఫలం పురుష ఆప్నోతి స్తుత్వా దేవ జ్ఞానార్దనమ్ ||

○ వాసనా ద్వాసుదేవస్య వాసితస్తే జగత్తయమ్ |

సర్వభూత నివాసోఽసి వాసుదేవ నమోఽస్తుతే ||

గోత్రప్రవరోద్ధారణమ్

చతుస్సాగర పర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు |

1) (ఆంగిరస) 2) (బార్హస్పత్య) 3) (భారద్వాజ) -

(త్ర్యార్షేయ), ప్రవరాన్విత (భారద్వాజ) సగోత్రః, ఆపస్తంబ సూత్రః, తైత్తిరీయ కృష్ణ

యజు శ్శాఖాన్ధ్యాయా, శర్మాహం భో అభివాదయే |

○ కాయేన వాచా మనసేంద్రియై ర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతే స్వభావాత్ |
కరోమి యద్య ధ్నకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ||

○ ఆబ్రహ్మలోకా దాశేషా దాలోకా లోకపర్వతాత్ |

యే సన్తి బ్రాహ్మణా దేవా స్తేభ్యో నిత్య న్నమో నమః ||

ఓం తద్భుత్ | శ్రీ పరమేశ్వరార్పణమస్తు |

||జయ గురుదేవదత్త||

7. అగ్నికార్యమ్

ఆచమ్య, పూర్వోక్తైవజ్ఞాన విశేషణ విశిష్టాయా మస్యాం శుభతిథౌ, శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం, మమ - ఆయు ర్వర్చో యశో బలాభి వృద్ధ్యర్థం, ప్రాత రగ్నికార్య (సాయ మగ్నికార్య) సమిదా ధాన మహజ్జరిష్యే ||

□ పరిషేదన మస్త్రః -

⇒ పరిత్వాగ్నే పరిమృజా మ్మాయుషా చ ధనేన చ | సుప్రజాః ప్రజయా
భూయాసః సువీరో వీరై స్సువర్షా వర్షసా సుపౌషః పౌషై స్సుగృహో గృహై
స్సుపతిః పత్యా సుమేధా మేధయా సుబ్రహ్మ బ్రహ్మచారిభిః ||

(పరిమృజ్య, అలబ్ధుత్వ, పరిషేద్య)

□ సమిద్ధోమః- ప్రణవోద్ధారణ పూర్వకం పఠిత్యా, మస్త్రాస్తే సమిధ
జ్ఞాహుయాత్)

⇒ అగ్నయే సమిధ మార్హార్షం బృహతే జాతవేదసే యథా త్వ మగ్నే సమిధా
సమిధ్యస ఏవం మామాయుషా వర్చసా సన్యా మేధయా ప్రజయా పశుభి
ర్బ్రహ్మవర్చసే నాన్నాద్యేన సమేధయ స్వాహా (అగ్నయ ఇద న్న మమ)

⇒ ఏధోఽస్యేధిషీమహి స్వాహా (అగ్నయ ఇద న్న మమ)

⇒ సమిదసి సమేధిషీమహి స్వాహా (అగ్నయ ఇద న్న మమ)

⇒ తేజోఽసి తేజో మయి ధేహి స్వాహా (అగ్నయ ఇద న్న మమ)

⇒ అపో అద్యాన్వదారిషః రసేన సమస్సుక్ష్మహి పయస్వా అగ్న ఆగమ స్తం
మా సఃస్సుజ వర్చసా స్వాహా (అగ్నయ ఇద న్న మమ)

⇒ సం మార్గ్నే వర్చసా సుజ ప్రజయా చ ధనేన చ స్వాహా (అగ్నయ ఇద న్న
మమ)

⇒ విద్యున్మే అస్య దేవా ఇన్ద్రో విద్యా భృహర్షిభి స్వాహా (ఇన్ద్రాయేద న్న మమ)

⇒ అగ్నయే బృహతే నాకాయ స్వాహా (అగ్నయే బృహతే నాకాయేద న్న మమ)

⇒ ద్యావాపృథివీభ్యాః స్వాహా (ద్యావాపృథివీభ్యా మిద న్న మమ)

- ⇒ ఏ॒షా తే॑ అ॒గ్నే స॒మి॒త॒యా వ॒ర్ధ॒స్వ చా॒ఽప్యా॒య॒స్వ చ॒ తయా॑హః॒ వర్ధ॑మా॒నో
భూ॒యాస॑ మా॒ప్యా॒య॒మాన॑శ్చ॒ స్వాహా॑॥ (అ॒గ్నయ॑ ఇ॒ద న్న మ॑మ)
- ⇒ యో మా॒గ్నే భా॒గినః॑ స॒స్త మ॒థాభా॑గ ఇ॒చ్ఛీ॒రీష॑త్యభా॒గ మ॒గ్నే త॒జ్కరు॑
మామ॒గ్నే భా॒గిన॑జ్కరు॒ స్వాహా॑॥ (అ॒గ్నయ॑ ఇ॒ద న్న మ॑మ)
- ⇒ స॒మి॒ధ మా॒ధాయా॑గ్నే॒ సర్వ॑వ్రతే॒ భూ॒యాసః॑ స్వా॒హా॑॥ (అ॒గ్నయ॑
ఇ॒దన్న॑మమ)
- ⇒ భూ॒స్వాహా॑॥ (అ॒గ్నయ॑ ఇ॒ద న్న మ॑మ)
- ⇒ భు॒వ స్వా॒హా॑॥ (వా॒యవ॑ ఇ॒ద న్న మ॑మ)
- ⇒ సు॒వ స్వా॒హా॑॥ (సూ॒ర్యా॒యేద॑ న్న మమ)
- ⇒ భూ॒ర్భువ॑ స్సు॒వ స్వా॒హా॑॥ (ప్ర॒జాప॑తయ॒ ఇదన్న॑ మమ)॥

{అ॒న్తే తూ॑ష్ణీం పరిస॒మూహ్య॑}

□ ఉపస్థానమ్

- ⇒ య॒తే అ॒గ్నే తే॒జ సే॒నాహ॑ సే॒జస్వీ॑ భూ॒యాసః॑ య॒తే అ॒గ్నే వర్చ॑సే॒నాహః॑
వర్చ॑స్వీ భూ॒యాసః॑ య॒తే అ॒గ్నే హ॑ర సే॒నాహః॑ హ॑రస్వీ భూ॒యాసమ్॑॥
- ⇒ మ॒యి మే॒ధాం మ॒యి ప్ర॒జాం మ॒య్యగ్ని॑ స్తే॒జో ద॒ధాతు॑
- ⇒ మ॒యి మే॒ధాం మ॒యి ప్ర॒జాం మ॒యీన్ద్ర॑ ఇ॒న్ద్రీయ॑ న్ద॒ధాతు॑

⇒ మయి మే॒ధాం మయి ప్ర॒జాం మయి సూ॒ర్యో బ్రా॒హ్మో దధా॑తు॥

భస్మ గ్రహణ మన్తః -

⇒ మా॒న స్తో॒కే తన॑యే మా॒న ఆయు॑షి మా నో గో॒షు మా నో అ॑శ్వే॒షు రీరి॑షః॥
వీ॒రా న్మా నో రు॒ద్ర భామి॑తో వధీ॒ర్ హవి॑ష్మన్తో నమ॑సా విధే॒మ తే॥

భస్మ ధారణ మన్తః -

⇒ త్వా॒యుష జ్ఞా॒మదగ్నే॑ * క॒శ్యప॑స్య త్వా॒యుషమ్॥ యద్దే॒వానా॑ న్త్వా॒యుష న్తన్నే॑
అస్తు త్వా॒యుషమ్॥

(భస్మనా శిరో లలాట వక్షస్కుంఠేషు తిలకాని కుర్యాత్)

- ✦ మే॒ధావీ భూ॑యాసమ్ (లలాటే)।
- ✦ తే॒జస్వీ భూ॑యాసమ్ (దక్షిణ స్కుంఠే)।
- ✦ వర్చ॑స్వీ భూ॑యాసమ్ (వామ స్కుంఠే)।
- ✦ బ్ర॒హ్మవర్చ॑సీ భూ॑యాసమ్ (హృదయే)
- ✦ ఆయు॑ష్మాన్ భూ॑యాసమ్ (కణ్ఠే)।
- ✦ అన్నా॑దో భూ॑యాసమ్ (నాభౌ)।
- ✦ యశ॑స్వీ భూ॑యాసమ్ (గ్రీవాయాం)।
- ✦ సర్వ॑సమ్ప॒ద్ధో భూ॑యాసమ్ (మూర్ధని)॥

అగ్న్యసఘాత ప్రాయశ్చిత్తః -

⇒ పునస్త్యాఽదిత్యా రుద్రా వసవ స్సమిన్ధతాం పున ర్భహ్మణో వసునీధ యజ్ఞైః।
ఘృతేన త్వ న్ననువో వర్ధయస్వ సత్యా స్సన్తు యజమానస్య కామా స్సాహా॥

(అగ్నేయే వసునీధాయేద న్న మమ)

ఓం స్వస్తి॥

○ శ్రద్ధాం మేధాం యశః ప్రజ్ఞాం విద్యాం బుద్ధిం శ్రియం బలమ్।

ఆయుష్య వైజ ఆరోగ్య వైహి మే హవ్యవాహన।

○ శ్రియ వైహి మే హవ్యవాహన ఓన్నను ఇతి॥

యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపో హోమక్రియాఽదిషు।

○ న్యూనం సంపూర్ణతాః యాతి సద్యోవన్దే హుతాశనమ్॥

మన్తహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం హుతాశన।

○ యద్ధుతన్తు మయా దేవ పరిపూర్ణం తదస్తు తే॥

అనేన ప్రాతరగ్నికార్య, (సాయమగ్నికార్య) సమిదాధానేన భగవాన్ సర్వాత్మక శ్రీయజ్ఞేశ్వరం స్మృప్తీణాతు। ఏతత్ ఫలం శ్రీ పరమేశ్వరార్పణమస్తు॥

(గోత్ర ప్రవరోచ్ఛారణమ్ - వంశఋషి స్మరణమ్)

చతుస్సాగర పర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు। (కాశ్యపాయవత్సార - వైద్రువ) (త్ర్యార్షేయ) ప్రవరాన్విత (కాశ్యప) సగోత్రః, ఆపస్తమ్బ సూత్రః, తైత్తిరీయ కృష్ణ యజు శ్శాఖ్యాధ్యాయా, శర్మాహం భో అభివాదయే।

8. ప్రాతరౌపాసనమ్

ఆచమ్య ఏవజ్ఞాన విశేషణ విశిష్టాయా మస్యాం శుభతిథౌ, శ్రీమాన్

గోత్రః, నామధేయః, ధర్మపత్ని సమేతోఽహం, మమోపాత్త సమస్త
దురితక్షయ ద్వారా శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం, ప్రాతరౌపాసన/ సాయమాపాసన
హోమం తండులై ర్హోవ్యః॥ (ఇతి సజ్కుల్ప్య)

⇒ ఓం భూర్భువస్సువరోమ్॥ అగ్ని మిధ్వా॥ ఇతి సమీధ మాధాయ

⇒ ఓం చత్వారి శృణ్ణ త్రయో అస్య పాదా ద్వేశీరషే సప్త హస్తానో అస్య॥ త్రిధా బద్ధో
వృషభో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యా ఆనివేశ॥

○ సప్తహస్త శృతుశృణ్ణ సప్త జిహ్వో ద్వీశీర్షకః॥

త్రిపాత్నసన్న వదన స్కుఖాఽసీన శ్శుచిస్మితః॥

○ స్వాహాన్తు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీం వామే స్వధా న్నథా॥

బిభ్రద్దక్షిణ హస్తైస్తు శక్తిమన్నం పుచం పువమ్॥

○ తోమరం వ్యజనం వామై ర్ఘృత పాత్రస్తు ధారయన్నీ॥

మేషాఽరూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసమ్॥

○ ధూమధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చి స్సర్వకామదమ్॥

ఆత్మాభిముఖ మాసీన మేవం ధ్యాయే ధ్వుతాశనమ్॥

⇒ ఓం ఏష హి దేవః ప్రదిశో ను సర్వాః పూర్వో హి జాత స్స ఉ గర్భే అన్తః॥ స
విజాయమాన స్స జనిష్యమాణః ప్రత్యజ్మఖా స్తిష్ఠతి విశ్వతో ముఖః॥

ప్రాజ్ఞాఖాగ్నే॥ మమ - అభిముఖో భవ। సుముఖోభవ। సుప్రసన్నో భవ।

వరదో భవ। యథోక్తజిహ్వాయా హవిర్ఘహాణ।

⇒ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం తథ్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి॥ ధియో
యో నః ప్రచోదయాత్॥ (ఇతి ప్రోక్ష్య)

సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య। అగ్ని మలబ్ధృత్య।

○ అగ్నయే నమః॥ హుతవహాయ నమః॥ హుతాశినే నమః॥ కృష్ణవర్మనే
నమః॥ దేవముఖాయ నమః॥ సప్తజిహ్వాయ నమః॥ వైశ్వానరాయ నమః॥
జాతవేదసే నమః॥

పరిషేదనమ్ (అగ్నిం పరిషేచ్ఛతి)

⇒ అదితేన మన్యస్య॥ (ఇతి దక్షిణతః ప్రాచీనమ్)॥

⇒ అనుమతేన మన్యస్య॥ (ఇతి పశ్చాదుదీచీనమ్)

⇒ సరస్వతేన మన్యస్య॥ (ఇత్యుత్తరతః ప్రాచీనమ్)॥

⇒ దేవ సవితః ప్రసువ॥ (ఇతి సమంతం పరిషేచ్య)

తణ్ణులా నాదాయ॥ ద్వేధా విభజ్య॥ మధ్యే అగ్నౌ జుహోతి॥

⇒ ఓం సూర్యాయ స్వాహా॥ సూర్యాయేద న్న మమ॥ (ప్రాతర్హోమే)

⇒ ఓం అగ్నయే స్వాహా॥ అగ్నయ ఇద న్న మమ॥ (సాయంహోమే)

అథ ఈశాన్యభాగే జుహోతి॥

⇒ ఓం అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా॥ అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదన్నమమ॥

ఆహుతి సంసర్గ దోష నిర్హరణార్థం వనస్పతిహోమం కరిష్యే॥

⇒ ఓం యత్ర వేత్త వనస్పతే దేవానా భుక్త్యా నామాని॥ తత్ర హవ్యాని గామయ॥
వనస్పతయే అగ్న ఇదన్న మమ॥

⇒ అదితేఽన్వమఙ్గస్థాః॥ (ఇతి దక్షిణతః ప్రాచీనమ్)

⇒ అనుమతేఽన్వమఙ్గస్థాః॥ (ఇతి పశ్చాదుదీచీనమ్)

⇒ సరస్వతేఽన్వమఙ్గస్థాః॥ (ఇత్యుత్తరతః ప్రాచీనమ్)

⇒ దేవ సవితః ప్రాసావీః॥ (ఇతి సమస్తం పరిషేచ్య)

ఉపస్థానమ్

⇒ ఓం అగ్నే త్వన్నో అన్నమః॥ ఉతత్రాతా శివోభవ వరూఢ్యః॥

⇒ తన్వ్యా శోచిష్ఠ దీదివః॥ సుమ్నాయ నూన మీమహే సఖిభ్యః॥

⇒ వసు రగ్ని ర్వసుశ్రవాః॥ అచ్ఛా నక్షీ ద్యుమత్తమో రయిన్దాః॥

⇒ స నో బోధి శ్రుధీ హవ మురు ష్యాణో అఘాయత స్సమస్మాత్॥

హోమసాధుణ్యార్థం అనాజ్ఞాత త్రయ మస్త్ర జపం కరిష్యే॥

(ఈ క్రింది 3 మంత్రములను జపించవలెను)

⇒ ఓం అనాజ్ఞాతః యదాజ్ఞాతః యజ్ఞస్య క్రియతే మిథుః। అగ్నే తదస్య కల్పయ-
త్వః హి వేత్త యథాతథమ్।

⇒ పురుష సమ్మితో యజ్ఞో యజ్ఞః పురుష సమ్మితః। అగ్నే తదస్య కల్పయ-
త్వః హి వేత్త యథాతథమ్।

⇒ యత్పాకత్రా మనసా దీనదక్షాన యజ్ఞస్య మన్వతే మర్తానః। అగ్ని ష్టధోతా-
క్తతువి ద్విజానన్ యజిష్ఠో దేవాః ఋతుశో యజాతి॥

ఓం స్వస్తి॥

○ శ్రద్ధాం మేధాం యశః ప్రజ్ఞాం విద్యాం బుద్ధిం శ్రియం బలమ్।

ఆయుష్య స్తేజ ఆరోగ్య స్తేహి మే హవ్యవాహన।

శ్రియ స్తేహి మే హవ్యవాహన ఓన్నమ ఇతి॥

○ యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపో హోమక్రియాఽదిషు।

న్యూనం సంపూర్ణతాః యాతి సద్యోవన్దే హుతాశనమ్॥

○ మన్తహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం హుతాశన।

○ యద్దుతస్తు మయా దేవ పరిపూర్ణం తదస్తు తే॥

అనేన ప్రాతరౌపాసన (సాయమాపాసన) హోమేన, భగవాన్ సర్వాత్మకః

పరమేశ్వర స్సుప్రీణాతు। ఏతత్ఫలం పరమేశ్వరార్పణమస్తు స్వస్తి॥

(గోత్ర ప్రవరోచ్ఛారణమ్ - వంశఋషి స్మరణమ్)

చతుస్సాగర పర్యంతం..... శర్మాహం భో అభివాదయే।

9. బ్రహ్మ యజ్ఞః

ఆచమ్య, త్రిరాచామేత్ ---- శ్రోత్రే।

పూర్వోక్తైవఙ్గణ --- ప్రీత్యర్థం, నిత్యస్వాధ్యాయ బ్రహ్మయజ్ఞేన యజ్ఞే॥

(అచదిర్దర్శః, ప్రాగుదీచ్యాం వా, ఉదితే సూర్యే, దక్షిణత ఉపవీయ, ఉపవిశ్య శుచౌ దేశే, స్వాధ్యాయ మధీయాత)

⇒ ఓం విద్యదసి విద్యమే పాప్మానమ్।

⇒ ఋతా ధృత్య ముపైమి॥ (హస్తావవనిజ్య)।

⇒ త్రిరాచామేత్। ద్విగపరిమృజ్య। సక్య దుపస్సుశ్య। యత్సవ్యం పాణిం పాదౌ ప్రోక్షతి శిర శ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయ మాలభ్య॥

⇒ ఓం దక్షిణోత్తరౌ పాణీ పాదౌ కృత్వా సపవిత్రా వోమితి ప్రతిపద్యతే। (దక్షిణపాదం వామోరూపరి సంస్థాప్య, దక్షిణపాణిశ్చ వామపాణావుపస్థాప్య)

⇒ ఓం ఋచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్ యస్మి న్దేవా అధి విశ్వే నిషేదు ర్యస్తన్న వేద కిమ్మదా కరిష్యతి య ఇత్త ద్విదు స్త ఇమే సమాసతే।

⇒ ఓం భూః। తథ్సవితు ర్వరేణ్యమ్। ఓం భువః। భర్గో దేవస్య ధీమహి। ఓం సువః। ధియో యోనః ప్రచోదయాత్॥

పచ్చః(పదశః) స్సావిత్రి గాయత్రీ

⇒ ఓం భూః॥ తథ్స॑వి॒తు ర్వ॑రేణ్యం॒ భగ్గో॑ దే॒వస్య॑ ధీ॒మహి॑॥ ఓం భు॒వః॑ ధి॒యో యో॒
నః॑ ప్రచో॒దయా॑త్॥ (అర్థర్చశ స్సావిత్రి గాయత్రీ)

⇒ ఓం సు॒వః॑॥ తథ్స॑వి॒తు ర్వ॑రేణ్యం॒ భగ్గో॑ దే॒వస్య॑ ధీ॒మహి॑ ధి॒యో యో॒ నః॑
ప్రచో॒దయా॑త్॥ (అనవానం సావిత్రి గాయత్రీ పాఠః)
(పరోరజసి సావదోమ్)

⇒ శ్రీ గురుభ్యో నమః॑ హరిః॑ ఓమ్॑॥ (పాఠారమ్భ సూచకో మంత్రః)

⇒ ఇషే॑ త్వోర్జ్జే॒ త్వా వాయ॑వస్థోపాయ॑వస్థు దే॒వో వ॑ స్స॒వితా॑ ప్రార్చ॑యతు
శ్రేష్ఠ॑తమాయ॒ కర్మ॑ణ ఆ॒ప్యాయ॑ధ్వ మ॒మ్మి॒యా దే॒వభా॑గ మూ॒ర్జ్జస్వ॑తీః
ప॒యస్వ॑తీః ప్ర॒జావ॑తీ ర॒నమీ॑వా అ॒యక్ష్మా॑ మా వ స్తే॒న ఈ॒శత॑ మాఽఘ॒శశో॑
రు॒ద్రస్య॑ హే॒తిః పరి॑ వో వృ॒ణక్తు॑ ధ్రు॒వా అ॒స్మి న్లో॑పతౌ స్యా॒త బ॒హ్వి ర్య॑జమా॒నస్య॑
ప॒శూ న్నా॒హి॑॥ (యజుస్సంహితోపలక్షణః స్వాధ్యాయ పాఠః)

⇒ బ్ర॒హ్మ స॒న్ధత॑త న్తన్నే॑ జి॒న్వత॑మ్॒ క్షత్త॑త స॒న్ధత॑త న్తన్నే॑ జి॒న్వత॑మ్॒ ఇష॑ స॒న్ధత॑త
న్తాం మే॑ జి॒న్వత॑మ్॒ ఊర్జ॑త స॒న్ధత॑త న్తాం మే॑ జి॒న్వత॑మ్॒ రయి॑ స॒న్ధత॑త న్తాం మే॑
జి॒న్వత॑మ్॒ పు॒ష్టిః స॒న్ధత॑త న్తాం మే॑ జి॒న్వత॑మ్॒ ప్ర॒జాః స॒న్ధత॑త న్తాం మే॑
జి॒న్వత॑మ్॒ ప॒శూన్స॑న్ధత॑త న్తాన్నే॑ జి॒న్వత॑మ్॒ సు॒తో॒సి జ॑న॒ధాః॒ దే॒వాస్త్యా॑
శు॒క్రపా॑ః ప్ర॒ణయ॑న్తు॒ సు॒వీరా॑ః ప్ర॒జాః ప్ర॑జనయ॒ న్సరీ॑హి॒॥

(యజుర్బ్రాహ్మణ గ్రంథోపలక్షణః స్వాధ్యాయ పాఠః)

⇒ నమో బ్రహ్మణే ధారణం మే అస్త్వనిరాకరణ న్ధారయితా భూయాస జ్వర్ణయో
శ్చతం మా చ్యోధ్వం మమాముష్య ఓమ్॥

⇒ ఋత స్తప స్సత్య స్తప శ్శ్రుత స్తప శ్శాన్త స్తపో దమ స్తప శ్శమ స్తపో దాన
స్తపో యజ్ఞ స్తపో భూర్భువ స్సువ ర్భువైతదుపాన్వైత త్తవః॥

⇒ యథా వృక్షస్య సంపుష్పితస్య దూరాద్గంధో వాత్మేవం పుణ్యస్య కర్మణో దూరా
ద్గంధో వాతి యథాఽసి ధారా జ్వర్తేఽవహితా మవక్తామే యద్యువేయువే హవా
విహ్వయిష్యామి కర్తం పతిష్యామి త్వేవ మమృతా దాత్మాన జ్ఞాగుప్సేత్॥

⇒ ఓం సహ నావవతు॥ సహ నౌ భునక్తు॥ సహ వీర్యం కరవావహై॥ తేజస్వి
నావధీత మస్తు మా విద్విషావహై॥ ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥

⇒ అహం వృక్షస్య రేరివా॥ కీర్తిః పృష్ఠ భగ్గే రివ॥ ఉర్ధ్వపవిత్రో వాజినీవ
స్వమృతమస్మి॥ ద్రవిణః సవర్చసమ్॥ సుమేధా అమృతోక్షితః॥ ఇతి త్రిశబ్దో
ర్వేదానువచనమ్॥

⇒ హరిః ఓమ్॥ (పాఠ సమాప్తి సూచకో మస్తః)

(ఇతి స్వాధ్యాయ రక్షణార్థ మస్త్రాణాం పాఠః, యజురారణ్యకోపనిష దుపలక్షణః)

⇒ హరిః ఓమ్ | అగ్ని[॥]మీ^१ళే^१ పురో^१హితః^१ యజ్ఞస్య^१ దేవ మృత్విజమ్ | హోతారం[॥]
రత్న^१ధాతమమ్ || హరిః ఓమ్ | (ఋగ్వేద పాఠ లక్షణః)

⇒ హరిః ఓమ్ | అగ్న^{2 3 1} ఆ యా²హి^{3 1} వీ²తయే^{3 2} గృణా^{3 1 2}నో¹ హవ్యదా²⁰తయే | ని¹ హో²⁰తా²⁰ సత్వి²⁰
బర్హి^{3 1 2}షి || (అగ్న^१ ఆయా^१హి^१ వీ^१తయే^१ గృణా^१నో^१ హవ్యదా^१తయే^१ | ని^१హో^१తా^१ సత్వి^१
బర్హి^१షి ||) హరిః ఓమ్ | (సామవేదాధ్యయన లక్షణః పాఠః)

⇒ హరిః ఓమ్ || శన్నో[॥] దేవీ^१ రభి^१ష్టయ^१ ఆపో[॥] భవన్తు[॥] సీ[॥]తయే[॥] | శయో^१ రభి^१ స్రవన్తు^१
నః || హరిః ఓమ్ ||

- అథ శిక్షాం వ్యాఖ్యాస్యామః | (వేదాంశు శిక్షా శాస్త్ర పాఠస్య ఉపలక్షణమ్)
- వృద్ధిరాదైచ్ఛి | (వేదాంశు వ్యాకరణ శాస్త్ర పాఠస్య ఉపలక్షణమ్)
- మయరసతజభనలగ సమ్మితమ్ | (వేదాంశు ఛంద శాస్త్ర పాఠస్య ఉపలక్షణమ్)
- సమామ్నాయ స్సమామ్నాతః | (వేదాంశు నిరుక్త శాస్త్ర పాఠస్య ఉపలక్షణమ్)
- పంచ సంవత్సరమయం | (వేదాంశు జ్యోతిష శాస్త్ర పాఠస్య ఉపలక్షణమ్)
- గ్లోః | గ్మా | జ్మా | క్మా | (నిఘణ్టూనా ముపలక్షణమ్)
- అథాతో దర్శకపూర్ణ మాసవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః | (వేదాంశు కల్ప శాస్త్ర పాఠః)
- అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా | (పూర్వ మీమాంసా శాస్త్రపాఠః)
- అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా | (ఉత్తర మీమాంసా/ వేదాంత శాస్త్రపాఠః)
- అథాత స్సామయాచారికాన్ ధర్మాన్వ్యాఖ్యాస్యామః || (ధర్మశాస్త్ర పాఠః)

⇒ ఓం భూర్భువ స్సువ స్సత్య న్తప శ్చద్ధాయా[॥] జ్ఞాహోమి ||

⇒ ఓం నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్యగ్నయే నమః పృథివ్యై నమః ఓషధీభ్యః। నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి॥

⇒ ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥ (పరిధానీయా మస్తం త్రిరన్వాహ)

⇒ వృష్టి రసి వృశ్చమే పాప్మానమ్।

⇒ ఋతా ధృత్య ముపాగామ్॥ (అప ఉపస్సుశ్య)

□ నిత్య స్వాధ్యాయ బ్రహ్మయజ్ఞాభ దేవ, ఋషి, పితృ తర్పణమ్ త్రిరాచామేత్। ---- శ్రోత్రే॥

పూర్వోక్తవజ్రణ ----- ప్రీత్యర్థం, నిత్య స్వాధ్యాయ బ్రహ్మ యజ్ఞాభివ్యవస్థాన, దేవర్షి పితౄ నుద్దిశ్య దేవర్షి పితౄ ప్రీత్యర్థం దేవర్షి పితౄతర్పణం కరిష్యే॥

దేవ తర్పణమ్ (ఉపవీతీ దేవతీర్థేన సకృత్ తర్పయతి)

1. బ్రహ్మదయో యే దేవా - స్తాన్ దేవాః స్తర్పయామి।
2. సర్వా స్థేవాః స్తర్పయామి।
3. సర్వా స్థేవగణాః స్తర్పయామి।
4. సర్వాః దేవపత్నీ స్తర్పయామి।
5. సర్వా స్థేవపుత్రాః స్తర్పయామి।
6. సర్వా స్థేవపౌత్రాః స్తర్పయామి।
7. భూ ర్దేవాః స్తర్పయామి।
8. భువ ర్దేవాః స్తర్పయామి।

9. సువ ర్దేవాః స్తర్పయామి।

10. భూర్భువ స్సువ ర్దేవాః స్తర్పయామి।

ఋషి తర్పణమ్। (నివీతీ భూత్వా, ఋషి తీర్థేన ద్విరావృత్త్యా తర్పయతి)

1. కృష్ణ ద్వైపాయనాఽదయో యే ఋషయః

స్తాన్యశీః స్తర్పయామి। తాన్యశీః స్తర్పయామి।

2. సర్వా న్యశీః స్తర్పయామి। (2)

3. సర్వా న్యశిగణాః స్తర్పయామి। (2)

4. సర్వాః ఋషిపత్నీ స్తర్పయామి। (2)

5. సర్వా న్యశిపుత్రాః స్తర్పయామి। (2)

6. సర్వా న్యశిపౌత్రాః స్తర్పయామి। (2)

7. భూర్ ఋషీః స్తర్పయామి। (2)

8. భువర్ ఋషీః స్తర్పయామి। (2)

9. సువర్ ఋషీః స్తర్పయామి। (2)

10. భూర్భువ స్సువర్ ఋషీః స్తర్పయామి। (2)

కాణ్డర్శి తర్పణమ్

1. ప్రజాపతిం కాణ్డర్షి స్తర్పయామి। (2)

2. సోమం కాణ్డర్షి స్తర్పయామి। (2)

3. అగ్నిం కాణ్డర్షి స్తర్పయామి। (2)

4. విశ్వా న్దేవాన్ కాణ్డర్షిః స్తర్పయామి। (2)

5. సాఽహితీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్తర్పయామి। (2)

6. వారుణీ ర్దేవతా ఉపనిషదస్తర్పయామి। (2)
7. యాజ్ఞికీ ర్దేవతా ఉపనిషదస్తర్పయామి। (2)
8. బ్రహ్మణః స్వయంభువ స్తర్పయామి తర్పయామి। (2) (బ్రహ్మతీర్థేన)
9. సదసస్పతి స్తర్పయామి। (2)

పితృ తర్పణమ్ (ప్రాచీనావీతీ భూత్వా, తిరావృత్త్యా పితృతీర్థేన తర్పయతి)

1. సోమః పితృమాన్, యమోఽఙ్గిరస్వా, నగ్నిష్వాత్తాగ్నిః
కవ్యవాహనాఽదయో యే పితరః - తాన్పితౄణాం స్తర్పయామి(3)॥
2. సర్వా న్పితౄణాం స్తర్పయామి (3)
3. సర్వా న్పితృగణాం స్తర్పయామి (3)
4. సర్వాః పితృపత్నీ స్తర్పయామి (3)
5. సర్వా న్పితృపుత్రాం స్తర్పయామి (3)
6. సర్వా న్పితృపౌత్రాం స్తర్పయామి (3)
7. భూః పితౄణాం స్తర్పయామి (3)
8. భువః పితౄణాం స్తర్పయామి (3)
9. సువః పితౄణాం స్తర్పయామి (3)
10. భూర్భువస్సువః పితౄణాం స్తర్పయామి (3)॥

(సవ్యం) అనేన బ్రహ్మయజ్ఞేన దేవర్షి పితృ తర్పణేన చ, భగవాన్ సర్వాత్మకః శ్రీ పరమేశ్వర స్సుప్రీణాతు। ఏతత్ఫలం సర్వం శ్రీ పరమేశ్వరార్పణ మస్తు॥

10. నిత్య పితృ తర్పణమ్

అజీవపితృకేన నిత్యం కర్తవ్యమ్ | (మృతానాం బన్ధూనా మేవ స్మరణమ్)

○ ఆదౌ పితా తథా మాతా సాపత్నీ జననీ తథా |

మాతామహా స్సపత్నీకా ఆత్మపత్నీ త్వనన్తరమ్ ||

○ సుత భ్రాతృ పితృవ్యాశ్చ మాతులా స్సహ భార్యకాః |

దుహితా భగినీ చైవ దౌహిత్రో భాగినేయకః ||

○ పితృష్వసా మాతృష్వసా జామాతా భావుక స్సృషా |

శ్వశుర స్వల్లకశ్చైవ శ్వశ్రూశ్చ గురు రిక్తీనః || (తత్ప్రయోగః)

ఆచమ్య, పూర్వోక్షైవజ్ఞాన విశేషణ విశిష్టాయా మస్యాం పుణ్యతిథౌ, (ప్రాచీనావీతీ) || అస్మత్పితౄ నుద్దిశ్య, అస్మత్పితౄ ప్రీత్యర్థం, నిత్యశ్రాద్ధ ప్రతినిధి పితృ తర్పణం (సవ్యం) కరిష్యే ||

(ప్రాచీనావీతీ) || దక్షిణాభి ముఖో భూత్వా | (సవ్యం జాన్వాచ్య) ||

- అస్మత్ - పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం, స్వధా నమ స్తర్పయామి | (3) |
- అస్మత్ - పితామహం ... గోత్రం ... శర్మాణం, స్వధా నమ స్తర్పయామి | (3)
- అస్మత్ - ప్రపితామహం ... గోత్రం ... శర్మాణం, స్వధా నమ స్తర్పయామి | (3)
- అస్మత్ - మాతరం ... గోత్రం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి | (3)
- అస్మత్ - పితామహీం ... గోత్రం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి | (3)
- అస్మత్ - ప్రపితామహీం ... గోత్రం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి | (3)
- అస్మత్ - సపత్నీ మాతరం ... గోత్రం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి | (3)

- అస్మత్ - జనక పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - జనక మాతరం ... గోత్రం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - మాతామహం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - మాతుః పితామహం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - మాతుః ప్రపితామహం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - మాతామహీం ... గోత్రం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - మాతుఃపితామహీం ... గోత్రం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ -మాతుః ప్రపితామహీం ...గోత్రం... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- ఆత్మపత్నీం ... గోత్రం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - సుతం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మద్ - భ్రాతరం... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - పితృవ్యం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మన్ - మాతులం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మద్ - దుహితరం ... గోత్రం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మద్ - భగినీం ... గోత్రం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మద్ - దౌహిత్రం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మద్ - భాగినేయకం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - పితృభగినీం ... గోత్రం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)।

- అస్మిన్ - మాతృభగినీం ... గోత్రం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మజ్ జామాతరం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మద్ - భావుకం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)।
- అస్మత్ - స్నుషాం ... గోత్రం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - శ్వశురం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - స్యాలకం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - శ్వశ్రూం ... గోత్రం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మద్ - గురుం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మద్ - రిక్తినం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)

। ఏవం తర్పణం కుర్యాత్॥

○ యే కే చాస్మత్కులే జాతా అపుత్రా గోత్రిణో మృతాః।

తే గృహ్లాస్తు మయా దత్తం సూత్ర నిష్ఠీడనోదకమ్॥

ఇతి సూత్రనిష్ఠీడనోదకం దత్త్వా

అనేన నిత్య పితృతర్పణేన పితృదేవతా సుప్రీణస్తు।

ఏతత్ ఫలం శ్రీపరమేశ్వరార్పణ మస్తు॥

శ్రీ రామ రామ రామ

11. వైశ్య దేవ ప్రయోగః

ఆచమ్య ... ప్రాణానాయమ్య ... ప్రీత్యర్థం,

మధ్యహ్నా, అన్న సంస్కారద్వారా ఆత్మసంస్కారార్థం,

పంచసూనాపనుత్తయే చ సిద్ధేనాన్నేన దివా (నక్షం) వైశ్వదేవం కరిష్యే॥

గృహపాకాత్ - హవిష్యమన్న మాదాయ। అగ్నావధిత్య। ఉదగుద్వాప్య।

అద్భిః ప్రోక్ష్య। పశ్చాదా విభజ్య, అన్న మభిఘార్య॥

(లోకికాగ్ని ముపసమాదాయ)

⇒ ఓం భూర్భువస్సువరోమ్। (అగ్ని మిథ్వా)

⇒ చత్వారి శృణౌ త్రయో అస్య పాదా ద్వే శీర్షే సప్త హస్తాసో అస్య। త్రిధా బద్ధో
వృషభో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యా ఆవివేశ॥

⇒ అదితేన మన్యస్వ। అనుమతేన మన్యస్వ। సరస్వతేన మన్యస్వ।
దేవసవితః ప్రసువ। (పరిషిద్య)

హవిష్య ప్రథమభాగ మాదాయ, ఔపాసనే పచనే వాగ్గ్నా, షడ్భిరాద్యైః

ప్రతి మస్త్రౌ హస్తేన జహుయాత్॥ (షడాహుతి హోమః)

1. ఓం అగ్నయే స్వాహా॥ అగ్నయ ఇదన్న మమ

2. ఓం సోమాయ స్వాహా॥ సోమాయేదన్న మమ

3. ఓం విశ్వేభ్యో దేవేభ్య స్వాహా॥ విశ్వేభ్యో దేవేభ్య ఇదన్న మమ

4. ఓం ధ్రువాయ భూమాయ స్వాహా॥ ధ్రువాయ భూమాయేదన్న మమ

5. ఓం ధ్రువక్షితయే స్వాహా॥ ధ్రువక్షితయ ఇదన్న మమ

6. ఓం అచ్యుతక్షితయే స్వాహా॥ అచ్యుతక్షితయ ఇదన్న మమ

7. ఓం అగ్నేయే స్విష్టకృతే స్వాహా॥ అగ్నేయే స్విష్ట కృత ఇదన్న మమ॥

అదితేఽన్వమశ్శస్థాః॥ అనుమతేఽన్వమశ్శస్థాః॥ సరస్వతేఽన్వమశ్శస్థాః॥ దేవ
సవితః ప్రాసావీః॥ ॥

శాక హోమః

అహవిష్యం కింశ్చ దాదాయ॥ ఉదీచీన ముష్ణం బస్మాపోహ్య॥ తూష్ణిం

⇒ స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదన్న మమ॥ (ఇతి హుత్వా)

అథ హవిష్య ప్రథమభాగం, అహవిష్యేణ సంయోజ్య, బలీన్ హరేత్॥

(సూప సఽస్మష్టేన హవిష్యేణ బలిహరణమితి కేచిత్॥)

బలీనాం తస్య తస్యదేశే సశ్శస్కారః చతుర్విధః - పరిమార్గః, అవోక్షణం, నివపనం, పరిషేచనమితి॥ (హస్తేన పరిమృజ్య, అవోక్ష్య, న్యుప్య పశ్చాత్ తూష్ణిం సమన్తం పరిషేచనం కుర్యాత్॥) ఏవం బలీనాం దేశే దేశే సమవేతానాఽ సకృత్సకృదన్తే పరిషేచనమ్॥

అపరేణాగ్ని మష్టమ నవమాభ్యా ముదగపవర్గమ్, అగ్నేః పశ్చాత్ స్వస్య పురతః, పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

8. ఓం ధర్మాయ స్వాహా॥ ధర్మాయేదన్న మమ॥ పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

9. ఓం అధర్మాయ స్వాహా॥ అధర్మాయేదన్న మమ

ఇత్యుదగపవర్గ నిధాయ, అన్తే ద్వయో స్సకృత్పరిషిచ్య॥

ఉదధాన సన్నిధౌ ధర్మాయ స్వాహేతి బలేః పురస్తాద్వా దశమేన |
పరిమృజ్య, అవోక్ష్య ||

10. ఓం అద్భ్యస్వాహా^{||} || అద్భ్య ఇదన్న మమ | పరిషిచ్య ||

మధ్యేగారస్య ఏకాదశ ద్వాదశాభ్యాం ప్రాగపవర్గం తత్ (అద్భ్యస్వాహేత్యస్య)
పురస్తాద్వా || పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

11. ఓషధివనస్పతిభ్య స్వాహా^{||} || ఓషధివనస్పతిభ్య ఇదన్న మమ
పరిమృజ్య అవోక్ష్య

12. ఓం రక్షోదేవ జనేభ్యస్వాహా^{||} || రక్షోదేవ జనేభ్య ఇదన్న మమ ||

ఇతి ప్రాగపవర్గం నిధాయ || ద్వయోః పరిషిచ్య ||

ఉత్తర పూర్వదేశేగారస్యోత్తరైః ప్రాకృజ్ఞౌవా చతుర్భిః | (ప్రాకృజ్ఞౌర్నామ
అధర్మాయ స్వాహేత్యస్య ఉత్తరత ఆరభ్య ప్రాగపవర్గమ్) పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

13. ఓం గృహ్యభ్య స్వాహా^{||} || గృహ్యభ్య ఇదన్న మమ ||
పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

14. ఓం అవసానేభ్య స్వాహా^{||} || అవసానేభ్య ఇదన్న మమ ||

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

15. ఓం అవసాన పతిభ్య స్వాహా^{||} || అవసానపతిభ్య ఇదన్న మమ |

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

16. ఓం సర్వభూతేభ్యస్సాహా॥ సర్వభూతేభ్య ఇదన్న మమ। ఇతి ప్రాగపవర్గం
నిధాయ। అన్తే సకృత్పరిషిచ్య॥

కామలిజ్ఞేన సప్తదశేన శయ్యాదేశే, అథవా (అథర్మాయ స్వాహేత్యస్య
పురస్తాద్వా)। పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

17. ఓం కామాయ స్వాహా॥ కామాయేదం నమమ। పరిషిచ్య,

అన్తరిక్షలిజ్ఞేన - అష్టాదశేన దేహళ్యం, అథవా కామాయ స్వాహేత్యస్య
పురస్తాద్వా)। పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

18. ఓం అన్తరిక్షాయ స్వాహా॥ అన్తరిక్షాయేదన్న మమ। పరిషిచ్య।

ఏకోనవింశేన ఉత్తరేణా పిదాన్యామ్ అథవా (అంతరిక్షాయ స్వాహేత్యస్య
పురస్తాద్వా)। పరిమృజ్య అవోక్ష్య

19. ఓం యదేజతి జగతి యచ్ఛ చేష్ఠతి నామ్నో భాగో యన్నామ్నో స్వాహా॥

వాయవ ఇదం నమమ॥ పరిషిచ్య,

ఉత్తరై ర్దశభి ర్బ్రహ్మసదనే, పరిమృజ్య- అవోక్ష్య

20. ఓం పృథివ్యై స్వాహా॥ పృథివ్యా ఇద న్నమమ।

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

21. ఓం అన్తరిక్షాయ స్వాహా॥ అంతరిక్షాయేదం నమమ।

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

22. ఓం దివే స్వాహా॥ దివ ఇద న్నమమ॥

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

23. ఓం సూర్యాయ స్వాహా॥ సూర్యాయేదం నమమ॥

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

24. ఓం చంద్రమసే స్వాహా॥ చంద్రమస ఇద న్నమమ॥

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

25. ఓం నక్షత్రేభ్య స్వాహా॥ నక్షత్రేభ్య ఇద న్నమమ॥

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

26. ఓం ఇంద్రాయ స్వాహా॥ ఇంద్రాయేదం నమమ॥

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

27. ఓం బృహస్పతయే స్వాహా॥ బృహస్పతయ ఇద న్నమమ॥

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

28. ఓం ప్రజాపతయే స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇద న్నమమ॥

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

29. ఓం బ్రహ్మణే స్వాహా॥ బ్రహ్మణ ఇద న్నమమ॥

ఇతి ప్రాగవవర్గం నిధాయ॥ దశానాం పరిపిచ్య॥

పితృలిప్తేన త్రింశేన దక్షిణతః ప్రాచీనవీతీ, అవాచీనపాణిః పితృతీర్థేన

దశానాం బలీనాం దక్షిణతః పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

30. ఓం స్వ॒ధా పి॒తృ॒భ్య స్సా॒హా॑॥ పి॒తృ॒భ్య ఇద న్న॒మమ॑।

యజ్ఞోపవీతీ, అప ఉపస్సుశ్య॥

దశానాం బలీనాం దక్షిణతః పితౄణాం, రౌద్ర ఉత్తరో యథా। (దేవతాభ్యో బలే రుత్తరో వా)

31. ఓం నమో॑ రు॒ద్రాయ॑ పశు॒పత॑యే స్సా॒హా॑॥ రు॒ద్రాయ॑ పశు॒పత॑య ఇదన్న

మమ॑। అప ఉపస్సుశ్య॥ తయో ర్నానాపరిషేచనం ధర్మభేదాత్॥

ప్రాచీనావీతీ పితృబలి మప్రదక్షిణం పరిషిచ్య, ఉపవీతీ రుద్రబలిం ప్రదక్షిణాఞ్చ పరిషిచ్య॥

పశ్చా సూనాపనుత్తయే నిత్యయజ్ఞ విధానమ్

1) దేవయజ్ఞః

⁴ ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్తైవజ్ఞాన ప్రీత్యర్థం దేవ యజ్ఞేన యక్ష్యే॥

⇒ ఓం విద్యుదసి విద్యమే పాప్మానమ్॥

⇒ ఋతాత్ సత్య ముపైమి। (అప ఉపస్సుశ్య)

⁴ అత్ర కేచిదేవం బ్రువతే - (పూర్వోక్తైవజ్ఞాన ప్రీత్యర్థం అగ్రదానం కరిష్యే।

దదామీ త్యగ్ని ర్వదతి। తథేతి వాయు రాహ తత్। హస్తేతి సత్యం చస్త్రమాః। ఆదిత్యస్సత్యమోమితి। ఆపస్తథ్యత్యమాభరన్మి। యశో యజ్ఞస్య దక్షిణామ్॥ అసౌ మే కామ స్సమృద్ధతామ్।

⇒ అదితేను మన్యస్వ ప్రసువ|| ఇతి పూర్వ పరిషేచనం కృత్వా||

అథ ద్వితీయభాగాదాదాయ||

32. ఓం దేవేభ్య స్సాహ|| దేవేభ్య ఇద న్నమమ| అగ్నౌ జుహుయాత్||

ఉత్తర పరిషేచనమ్|| అదితేన్యమశ్శస్థాః ప్రాసావీః||

⇒ వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మానమ్|

⇒ ఋతా ధృత్య ముపాగామ్||

(అప ఉపస్సుశ్య)

2. పితృయజ్ఞః

ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్తైవజ్ఞణ పీత్యర్థం పితృయజ్ఞేన యజ్ఞే||
(ప్రాచీనావీతీ)

⇒ ఓం విద్యుదసి విద్యమే పాప్మానమ్|

⇒ ఋతాత్ సత్య ముపైమి| (అప ఉపస్సుశ్య)

అగ్నేర్దక్షిణతో భూమౌ సంమృజ్య, అవోక్ష్య|| (చతుర్థ భాగా దాదాయ)

33. పితృభ్య స్వస్త్వాధాన్తు|| పితృభ్య ఇద న్న మమ|| అప్రదక్షిణం పరిషేచ్య|

⇒ వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మానమ్|

⇒ ఋతా ధృత్య ముపాగామ్|| (ఉపవీతీ) అప ఉపస్సుశ్య

3. భూత యజ్ఞః

ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్తైవఙ్గణ ప్రీత్యర్థం భూత యజ్ఞేన యక్ష్యే॥

⇒ ఓం విద్యుదసి విద్యమే పాప్మానమ్॥

⇒ ఋతాత్ సత్య ముపైమి॥ (అప ఉపస్సుశ్య)

అగ్నే రుత్తరతో భూమౌ సంమృజ్య, అవోక్ష్య, తృతీయ భాగా దాదాయ,

34. భూతేభ్యో నమః॥ భూతేభ్య ఇద న్నమమ॥ ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥

⇒ వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మానమ్॥

⇒ ఋతా ధృత్య ముపాగామ్॥ అప ఉపస్సుశ్య

4. మనుష్య యజ్ఞః

ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్తైవఙ్గణ ప్రీత్యర్థం మనుష్య యజ్ఞేన యక్ష్యే॥ నివీతీ భూత్వా,

⇒ ఓం విద్యుదసి విద్యమే పాప్మానమ్॥

⇒ ఋతాత్ సత్య ముపైమి॥ (అప ఉపస్సుశ్య)

అదితేను మన్యస్వ ప్రసువ॥ ఇతి పూర్వ పరిషేచనం కృత్వా॥ పశ్చాదు భాగా దాదాయ)

⇒ మనుష్యేభ్యో హస్తా॥ మనుష్యేభ్య ఇద న్నమమ॥ (అగ్నౌ జుహుయాత్)

చిత్రాయ నమః॥ చిత్రగుప్తాయ నమః॥ యమాయ నమః॥ సర్వభూతేభ్యో నమః॥

ఉత్తర పరిషేచనమ్॥ అదితేన్వమశ్శస్థాః ప్రాసావీః॥

⇒ వృష్టిరసి వృశ్చమే పాపానమ్॥

⇒ ఋతా ధృత్య ముపాగామ్॥ (అప ఉపస్సుశ్య)

ఏతద్వైశ్వదేవ సాధుణ్యార్థం, అనాజ్ఞాత మస్త్ర త్రయ జపం కరిష్యే।

⇒ ఓం అనాజ్ఞాతః యదాజ్ఞాతః యజ్ఞస్య క్రియతే మిథుః। అగ్నే తదస్య కల్పయ
త్వః హి వేత్త యథాతథమ్।

⇒ ఓం పురుష సమ్మితో యజ్ఞో యజ్ఞః పురుషసమ్మితః। అగ్నే తదస్య కల్పయ
త్వః హి వేత్త యథాతథమ్।

⇒ ఓం యత్పాకత్రా మనసా దీన దక్షాన యజ్ఞస్య మన్వతే మర్తానః। అగ్నిష్టద్ధోతా
క్రతువి ద్విజానన్ యజిషో దేవాః ఋతుశో యజాతి।

ఓం స్వస్తి। శ్రద్ధాం మేధాం అహం భో అభివాదయే॥

అనేన వైశ్వదేవేన కర్మణా భగవాన్ సర్వాఽత్మక శ్రీపరమేశ్వర
స్సుప్రీణాతు। ఏతత్ ఫలం శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు॥

సర్వభాగాన్న శేష మాదాయ। ద్వారదేశ మాగత్య,

⇒ యే భూతాః ప్రచరన్తి దివా బలి మిచ్ఛన్తో వితుదస్య ప్రేష్యాః। తేభ్యో బలిం
పుష్టికామో హరామి మయి పుష్టిం పుష్టిపతి ర్గదాతు స్వాహా॥

దివాచారిభ్యో భూతేభ్య ఇదన్న మమ॥ ఇతి దేవతీర్థేన ద్వారే బలిం దద్యాత్।

శ్వాన బలి నిధానమ్

- శ్వానౌ హి శ్యామ శబలౌ వైవస్వత కులోద్భవౌ।
తాభ్యాం బలిం ప్రదాస్యామి రక్షతాం పథి సర్వదా॥
- ఇంద్రా వరుణ వాయువ్యా యామ్యా నైర్ఋతోద్భవాః।
వాయసాః ప్రతిగృహ్ణాన్తు భూమౌ పిండం మయాఽర్పితమ్॥

శ్వపతి శ్వపచ వాయసేభ్యః క్రిమిభ్య శ్చేదన్న మమ। పాదౌ ప్రక్షాళ్య,
ఆచమ్య। వైశ్వదేవాంగ మతిథి నిరీక్షణం కుర్యాత్। గోదోహన మాత్రం ప్రాంగణే
తిష్ఠేత్।

□ రాత్రివైశ్వదైవ విధానమ్

రాత్రౌ రౌద్రాన్త వైశ్వదేవా దనన్తరమ్ (31 బలీన్ ప్రదాయ), నక్త బలిం దద్యాత్।

⇒ యే భూతాః ప్రచరన్తి నక్తం బలి మిచ్చన్తే వితుదస్య ప్రేష్యాః। తేభ్యో బలిం
పుష్టికామౌ హరామి మయి పుష్టిం పుష్టిపతి ర్గదాతు స్వాహా॥

నక్తం చారిభ్యో భూతేభ్య ఇదం నమమ॥

(రాత్రౌ 32 - 35 పర్యంతం బలిప్రదానం నాస్తి।)

12. భోజన సామాన్య విధిః

అభ్యుక్షణమ్॥ (హస్తే జలం గృహీత్వా)

⇒ ఓం భూర్భువ స్సువః। తథ్నవితు ర్వరేణ్యం భగ్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యో
నః ప్రచోదయాత్॥ (ప్రోక్ష్య)

⇒ (దివా) - ఓం సత్య స్త్యర్తేన పరిషిజ్ఞామి॥

⇒ (రాత్రౌ) - ఓం ఋత వ్త్వా సత్యేన పరిషిజ్ఞామి। (భోజన పాత్రం పరిషిజ్ఞాతి)

⇒ అమృతమస్తు। అమృతోప స్తరణమసి॥ (అపోఽశ్నాతి)

○ బ్రహ్మార్పణం బ్రహ్మహవి బ్రహ్మగ్నో బ్రహ్మణా హుతమ్।

బ్రహ్మైవ తేన గన్తవ్యం బ్రహ్మ కర్మ సమాధినా॥

○ అహం వైశ్వానరో భూత్వా ప్రాణినా న్దేహ మాశ్రితః।

ప్రాణాపాన సమాయుక్తః పచామ్యన్నం చతుర్విదమ్॥

ప్రాణాయామతయః -

⇒ ఓం ప్రాణాయ స్వాహా॥

⇒ ఓం అపానాయ స్వాహా॥

⇒ ఓం వ్యానాయ స్వాహా॥

⇒ ఓం ఉదానాయ స్వాహా॥

⇒ సమానాయ స్వాహా॥

⇒ (భోజనానంతరం) ఓం అమృతాపిధాన మసి। (ఉత్తరాపోశనమ్)

○ రౌరవేఽపుణ్య నిలయే పద్మార్బుద నివాసినామ్।

అర్థినా ముదక స్థిత మక్షయ్య ముపతిష్ఠతు॥ అన్నదాత స్సుఖీభవ।

(భోజన విధిః, క్షార లవణ వర్జిత పదార్థానాం, తత్రాపి ఓదనస్యైవ। అపా మశనం, ప్రాణాహుతయః శరీరస్థ వైశ్వానరాగ్ని హోమాః భవన్తి। అతః, నఖ దన్త కేశ స్పర్శనం వినా ప్రాణాహుతి విధిర్భవతి।)

13. యజ్ఞోపవీత ధారణమ్

ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య,

పూర్వోక్తైవభృణ ప్రీత్యర్థం, మమ శ్రౌత స్మార్త నిత్య నైమిత్తిక కామ్య కర్మానుష్ఠాన యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం, యజ్ఞోపవీత ధారణం కరిష్యే॥

సమలజ్మూత యజ్ఞోపవీతే, యజ్ఞోపవీత అధిష్ఠాన దేవతాం ధ్యాత్వా।
యథా సమ్భవం పూజయిత్వా।

(అజినః వాసో వా దక్షిణత ఉపవీయ దక్షిణం బాహు ముద్ధరతేవ ధత్తే సవ్యమ్।)

⇒ ఓం యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రం ప్రజాపతే ర్యత్సహజం పురస్తాత్। ఆయుష్య
మగ్యం ప్రతిముచ్చా శుభ్రః యజ్ఞోపవీతం బల మస్తు తేజః॥

గృహస్థై ర్ధార్యం ద్వితీయ యజ్ఞోపవీతమ్।

మమ నిత్య కర్మానుష్ఠాన యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం, ద్వితీయ యజ్ఞోపవీత ధారణం కరిష్యే। తేనైవ మస్త్రేణ ధృత్వా, ఆచమ్య।

ఉత్తరీయ ప్రత్యామ్నాయతయా గృహస్థై ర్ధార్యం తృతీయ యజ్ఞోపవీతమ్

మమ గృహస్థ ధర్మానుష్ఠానాభివృద్ధ్యేన, ఉత్తరీయార్థం తృతీయ యజ్ఞోపవీత ధారణం కరిష్యే॥ పూర్వవన్నస్త్రేణ యజ్ఞోపవీతం ధృత్వా। త్రిరాచామేత్ ... శ్రోత్రే।

జీర్ణోపవీత విసర్జనమ్ -

- ఉపవీతం చిన్నతనుం జీర్ణం కశ్మల దూపితమ్।
విస్మజామి యశో బ్రహ్మ వరోఽచ దీర్ఘాయు రస్తు మే॥
ఇతి జీర్ణోపవీత మున్నుచ్య జలే విస్మజ్య। త్రిరాచామేత్ శ్రోత్రే॥

14. గణపతి పూజా

ఘణ్టా నాదః

- ఆగమార్థస్తు దేవానాం గమనార్థస్తు రక్షసామ్।
కుర్వే ఘణ్టారవం తత్ర దేవతాహ్వన లాఙ్ఘనమ్॥
- అపవిత్రః పవిత్రో వా సర్వావస్థాం గతోఽపి వా।
యస్మై రేత్ పుణ్డరీకాక్షం స బాహ్యభ్యంతరశ్శుచిః॥
పుణ్డరీకాక్ష పుణ్డరీకాక్ష పుణ్డరీకాక్ష।

భూశుద్ధిః

- అపక్రామంతు భూతాని పిశాచాః ప్రేత గుహ్యాకాః।
యే చాత్ర నివసన్త్యేతే దేవతా భువి సంతతమ్॥
- అపసర్పాను యే భూతా యే భూతా భువి సంస్థితాః।
యే భూతా విఘ్నకర్తార స్తే గచ్ఛన్త్యాజ్ఞయా హరేః॥

ఆసన శుద్ధిః

ఆసన మంత్రస్య పృథివ్యాః మేరు పృష్ఠ ఋషిః। సుతలం ఛందః। శ్రీ కూర్మో
దేవతా। ఆసనే వినియోగః॥

- పృథ్వీ త్వయా ధృతా లోకా దేవి త్వం విష్ణునా ధృతా।

త్వత్సా ధారయ మాం దేవి పవిత్రం కురు చాక్షసనమ్॥

- అశేష జగదాధార మనంతం కూర్మరూపిణమ్।

ఆసనస్య విశుద్ధ్యర్థ మాత్మానం తం భజే హరిం॥

ఓం అం అనంతాక్షసనాయ నమః। యం యోగాక్షసనాయ నమః।

విం విమలాక్షసనాయ నమః। రం కూర్మాక్షసనాయ నమః।

ఇతి భూశుద్ధిం, ఆసన శుద్ధిం చ కృత్వా॥ (అన్ని పూజలకు ముందుగా

ఈ భూశుద్ధిని, ఆసన శుద్ధిని చేసే సంప్రదాయమున్నది.)

శ్రీమహాగణాధిపతయే నమః। శ్రీ మహాసరస్వత్యై నమః।

శ్రీ గురుభ్యో నమః। హరిః ఓమ్॥

⇒ దేవీ॑ వాచ॑ మ॒జన॑యంత దే॒వాస్తాః॑ వి॒శ్వరూ॑పాః॒ పశవో॑ వదంతి॒ సానో॑ మ॒స్త్రీష॑
- - - - -
మూర్త్య॑ న్మహా॑నా దే॒ను ర్వా॒గస్మా॑ నుప॒ సుష్టు॑తైతు॒॥

(అయం ముహూర్త స్సుముహూర్తోస్తు)

- యశ్శివో నామ రూపాభ్యాం యా దేవీ సర్వమజ్ఞా॑।

తయో స్సంస్మరణాత్పుంసాం సర్వతో జయ మజ్ఞా॑హమ్॥

- శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్।

ప్రసన్నవదనం ధ్యాయే త్సర్వ విఘ్నోపశాంతయే॥

- తదేవ లగ్నం సుదినం తదేవ తారా బలం చన్ద్రబలం తదేవ।
విద్యాబలం దైవబలం తదేవ లక్ష్మీపతే తేఘ్రియుగం స్మరామి॥
- యత్ర యోగేశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః।
తత్ర శ్రీర్విజయో భూతి ర్భువా నీతి ర్మతి ర్మమ॥
- స్మృతే సకల కళ్యాణ భాజనం యత్ర జాయతే।
పురుష స్త మజం నిత్యం వ్రజామి శరణం హరిమ్॥
- సర్వదా సర్వకార్యేషు నాస్తి తేషా మమజ్ఞళమ్।
యేషాం హృదిన్తో భగవా న్మంగళాయతనం హరిః॥
- లాభ స్తేషాం జయ స్తేషాం కృత స్తేషాం పరాభవః।
యేషా మిన్దీవర శ్యామో హృదయన్తో జనార్దనః॥
- ఆపదామప హర్తారం దాతారం సర్వ సంపదామ్।
లోకాభి రామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్॥
- సర్వమజ్ఞళ మాజ్ఞలే శివే సర్వార్థ సాధికే।
శరణ్యే త్త్యంబకే దేవి నారాయణి నమోఽస్తుతే॥

శ్రీ లక్ష్మీనారాయణాభ్యాం నమః। శ్రీ ఉమామహేశ్వరాభ్యాం నమః। శ్రీ వాణీ
హిరణ్యగర్భాభ్యాం నమః। శ్రీ శచీపురన్దరాభ్యాం నమః। శ్రీ అరున్దతీ వసిష్ఠాభ్యాం
నమః। శ్రీ సీతారామాభ్యాం నమః। సర్వేభ్యో మహాజనేభ్యో నమః॥

అచమ్య ...

కేశవాయ స్వాహా। నారాయణాయ స్వాహా। మాధవాయ స్వాహా।
గోవిందాయ నమః। విష్ణవే నమః। మధుసూదనాయ నమః। త్రివిక్రమాయ నమః।

వామనాయ నమః। శ్రీధరాయ నమః। హృషీకేశాయ నమః। పద్మనాభాయ
 నమః। దామోదరాయనమః। సజ్కర్షణాయ నమః। వాసు దేవాయ నమః।
 ప్రద్యుమ్నాయ నమః। అనిరుద్ధాయ నమః। పురుషోత్తమాయ నమః।
 అధోక్షజాయ నమః। నారసింహాయ నమః। అచ్యుతాయ నమః। జనార్దనాయ
 నమః। ఉపేంద్రాయ నమః। హరయే నమః। శ్రీ కృష్ణాయ నమః।

(శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః)

○ ఉత్తిష్ఠన్తు భూత పిశాచాః, ఏతే భూమి భారకాః।

ఏతేషా మవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే॥

ప్రాణానాయమ్య॥ దేశకాలౌ సంకీర్త్య

⇒ ఓం భూః। ఓం భువః। ఓం సువః। ఓం మహాః। ఓం జనః। ఓం తపః। ఓం

సత్యమ్। ఓం తథ్యవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః॥

ప్రచోదయాత్॥ ఓమావో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్॥

సజ్కల్పః

మమోపాత్త సమస్త దురితక్షయ ద్వారా శ్రీ పరమేశ్వరముద్దిశ్య,

శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం, శుభే శోభనే ముహూర్తే, శ్రీ మహా విష్ణో రాజ్ఞయా
 ప్రవర్తమానస్య, అద్య బ్రహ్మణః ద్వితీయ పరార్ధే, శ్వేతవరాహకల్పే, వైవస్వత
 మన్వంతరే, కలియుగే ప్రథమ పాదే, జంబూద్వీపే, భరతవర్షే, భరతఖణ్డే మేరోర్దక్షిణ
 దిగ్భాగే, శ్రీ శైలస్య ----- ప్రదేశే, --- - --- నద్యో ర్మధ్యదేశే ----- సమస్త దేవతా
 గోట్రాహ్మణ హరిహర సద్గురు చరణ సన్నిధౌ,

అస్మిన్ వర్తమాన వ్యావహారిక చాస్త్రమానేన ప్రభవాది షష్ఠి
సంవత్సరాణాం మధ్యే, శ్రీమత్ ----- సంవత్సరే, ----- అయినే, ----- ఋతౌ, --
- మాసే, --- పక్షే, ----- తిథౌ, ----- వాసరే, ----- నక్షత్రే, --- యోగే, --- కరణే,
ఏవంజ్ఞాన విశేషణ విశిష్టాయా మస్యాం శుభతిథౌ శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం,

శ్రీమతః గోత్రస్య, నక్షత్రే రాశౌ జాతస్య, నామధేయస్య,
సపరివారస్య మమ (అస్య యజమానస్య),

శ్రీమత్యాః గోత్రాయాః, నక్షత్రే రాశౌ జాతాయాః,
నామధేయాయాః, సపరివారాయాః మమ (అస్యా యజమానాయాః),

అస్మాకం సర్వేషాం సపరివారాణాం, క్షేమ స్థైర్య వీర్య విజయ అభయ
ఆయు రారోగ్య - ఐశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థ కామ మోక్ష చతుర్విధ ఫల
పురుషార్థ సిద్ధ్యర్థం, (అముక) కర్మ కరిష్యమాణః, తదాదౌ నిర్విఘ్న
పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీ మహాగణాధిపతి పూజాం కరిష్యే।

కలశ పూజా -

తదంగత్వేన కలశాయరాధనం కరిష్యే। కలశం గన్ధ పుష్పాక్షతై రభ్యర్చ్య।
హస్తేనాచ్ఛాద్య||

○ కలశస్య ముఖే విష్ణుః కంఠే రుద్ర స్సమాశ్రితః।

మూలే తత్ర స్థితో బ్రహ్మ మధ్యే మాతృగణా స్స్మృతాః||

○ కుక్షౌ తు సాగరా స్సర్వే సప్తద్వీపా వసున్ధరా।

ఋగ్వేదోఽథ యజుర్వేద స్సామవేదో హృథర్వణః||

○ అభ్యైశ్చ సహితా స్సర్వే కలశాంబు సమాశ్రితాః।

ఆయాన్తు దేవ పూజార్థం దురితక్షయ కారకాః॥

⇒ ఆ కలశేషు ధావతి పవిత్రే పరిషిద్యతే॥ ఉక్తే ర్యజ్ఞేషు వర్ధతే॥

⇒ ఆపోవా ఇదః సర్వః విశ్వా భూతా న్యాపః ప్రాణా వా ఆపః పశవ ఆపోఽన్న
మాపోఽమృత మాప స్సమ్రాడాపో విరాడాప స్స్వరాడాప శ్చన్దాః స్యాపో
జ్యోతీః స్యాపో యజ్ఞాః స్యాప స్సత్య మాప స్సర్వా దేవతా ఆపో భూర్భువ
స్సువ రాప ఓమ్॥

○ గణ్ధే చ యమునే కృష్ణే గోదావరి సరస్వతి॥

నర్మదే సిన్ధు కావేరి జలేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు॥

ఆయాన్తు దేవ పూజార్థం దురితక్షయ కారకాః॥

కలశోదకేన పూజా ద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య॥ దేవం, ఆత్మానం చ సంప్రోక్ష్య॥

శేషం విస్సుజ్య॥

ధ్యానావాహనాది వీడశోపచారపూజా -

⇒ ఓం గణానాంత్వా గణపతిః హవామహే కవిఙ్కరీనా ముపమశ్రవస్తమమ్॥

జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత ఆన శ్చుణ్డ న్నూతిభి స్సీద సాదనమ్॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః॥ ధ్యాయామి॥ ధ్యానం సమర్పయామి॥

అథ ప్రాణప్రతిష్ఠాపనమ్

⇒ ఓం అసునీతే పున రస్మాసు చక్షుః పునః ప్రాణ మిహ నో ధేహి భోగమ్।
జ్యోక్ష్మశ్యేమ సూర్య ముచ్చరంత మనుమతే మృళయాన స్వస్తి॥

⇒ అమృతః వై ప్రాణా అమృత మాపః ప్రాణానీవ యథాస్థాన ముపహ్వయతే॥
ఓం భూర్భువస్సువః।

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। స్థిరో భవ। వరదో భవ। సుముఖో భవ।
సుప్రసన్నో భవ। స్థిరాసనం కురు॥

○ స్వామిన్ సర్వజగన్నాథ యావత్పూజావసానకమ్।

తావత్త్వం ప్రీతిభావేన బింబేన్మిన్ సన్నిధిం కురు॥

శ్రీ మహాగణాధిపతి ప్రాణప్రతిష్ఠాపన ముహూర్త స్సుముహూర్తో అస్తు॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। ఆవాహయామి॥ ఆసనం సమర్పయామి॥

శ్రీమహాగణాధిపతయే నమః। పాదారవిందయోః పాద్యం సమర్పయామి॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। హస్తయోః అర్ఘ్యం సమర్పయామి॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। ముఖే శుద్ధ ఆచమనీయం సమర్పయామి॥

స్నానమ్ -

⇒ ఆపోహిష్ఠా మయోభువ స్తాన ఉర్జే దధాతన। మహేరణాయ చక్షసే।

⇒ యోవ శ్శివతమో రస స్తస్య భాజయ తేహ నః। ఉశతీ రివ మాతరః॥

⇒ తస్మా అరఙ్గమామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ। ఆపో జనయథా చనః॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః | శుద్ధోదక స్నానం సమర్పయామి |
స్నానానంతరం ముఖే శుద్ధాఽచమనీయం సమర్పయామి ||

వస్త్రమ్ -

⇒ ఓం అభి వస్త్రా సువసనా న్యషాభి ధేనూ స్సుదుఘాః పూయమానః |

అభి చన్త్రా భర్తవేనో హిరణ్యాభ్యశ్చా న్రధినో దేవ సోమ ||

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః | వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి |

వస్త్ర ధారణానంతరం శుద్ధాఽచమనీయం సమర్పయామి ||

యజ్ఞోపవీతమ్ -

⇒ ఓం యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రం ప్రజాపతే ర్యత్సహజం పురస్తాత్ | ఆయుష్య

మగ్న్యం ప్రతిముఞ్చా శుభ్రం యజ్ఞోపవీతం బలమస్తు తేజః ||

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః | యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి || యజ్ఞోపవీత

ధారణానంతరం శుద్ధాఽచమనీయం సమర్పయామి ||

గన్ధః -

⇒ ఓం గన్ధద్వారా న్ధరాధర్షాన్నిత్యపుష్టా జ్వరీషణీమ్ |

ఈశ్వరీః సర్వభూతానా న్తామిహోప హ్వయే శ్రియమ్ |

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః | దివ్య శ్రీ చన్దనం సమర్పయామి ||

దూర్వాక్షతాః -

⇒ ఓం ఆయనేతే పరాయణే దూర్వా రోహన్తు పుష్పిణీః |

ప్రాదాశ్చ పుణ్డరీకాని సముద్రస్య గృహ ఇమే॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః॥ అక్షతాన్ సమర్పయామి॥

నామపూజా

1. ఓం సుముఖాయ నమః	10. గణాధ్యక్షాయ నమః
2. ఏకదంతాయ నమః	11. ఫాలచంద్రాయ నమః
3. కపిలాయ నమః	12. గజాయననాయ నమః
4. గజకర్ణకాయ నమః	13. వక్రతుణ్డాయ నమః
5. లంబోదరాయ నమః	14. శూర్పకర్ణాయ నమః
6. వికటాయ నమః	15. హేరమ్బాయ నమః
7. విఘ్నరాజాయ నమః	16. స్కన్ధ పూర్వజాయనమః ॥
8. గణాధిపాయ నమః	సర్వసిద్ధి ప్రదాయకాయ నమః॥
9. ధూమ్రకేతవే నమః	

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః॥ పోడశ నామపూజాం సమర్పయామి॥

గణపతి అష్టోత్తర శతనామావళి:

1. వినాయకాయ నమః	6. అవ్యయాయ నమః
2. విఘ్నరాజాయ నమః	7. పూతాయ నమః
3. గౌరీపుత్రాయ నమః	8. దక్షాధ్యక్షాయ నమః
4. గణేశ్వరాయ నమః	9. ద్విజ ప్రియాయ నమః
5. స్కన్దాగ్రజాయ నమః	10. అగ్నిగర్వచ్ఛిదే నమః

11. ఇంద్ర శ్రీ ప్రదాయ నమః	27. భక్త విఘ్న వినాశకాయ నమః
12.వాణీ బలప్రదాయ నమః	28. ఏకదంతాయ నమః
13.సర్వసిద్ధి ప్రదాయకాయ నమః	29. చతుర్భూహవే నమః
14. శర్వ తనయాయ నమః	30. శక్తి సంయుతాయ నమః
15.సర్వ ప్రియాయ నమః	31.చతురాయ నమః
16.సర్వాత్మకాయ నమః	32. లంబోదరాయ నమః
17.సృష్టికర్త్రే నమః	33. శూర్పకర్ణాయ నమః
18.దేవానీకార్చితాయ నమః	34. హేరంబాయ నమః
19.శివాయ నమః	35. బ్రహ్మవిత్తమాయ నమః
20. శుద్ధాయ నమః	36. కాలాయ నమః
21.బుద్ధి ప్రియాయ నమః	37. గ్రహపతయే నమః
22. శాన్తాయ నమః	38. కామినే నమః
23. బ్రహ్మచారిణే నమః	39. సోమసూర్యాగ్నిలోచనాయ
24. గజాననాయ నమః	40. పాశాఙ్కుశ ధరాయ నమః
25. ద్వైమాతురాయ నమః	41. చణ్డాయ నమః
26. మునిస్తుతాయ నమః	42. గుణాతీతాయ నమః

43. నిరజ్ఞానాయ నమః

58. శ్రీ హేతవే నమః

44. అకల్మషాయ నమః

59. స్తుతి హర్షితాయ నమః

45. స్వయం సిద్ధార్చిత పదాయ

60. కులాద్రిభ్యతే నమః

నమః

61. జటినే నమః

46. బీజపూరకాయ నమః

62. చంద్రచూడాయ నమః

47. అవ్యక్తాయ నమః

63. అమరేశ్వరాయ నమః

48. గదినే నమః

64. నాగ యజ్ఞోపవీతినే నమః

49. వరదాయ నమః

65. శ్రీకణ్ఠాయ నమః

50. శాశ్వతాయ నమః

66. రామార్చిత పదాయ నమః

51. కృతినే నమః

67. వ్రతినే నమః

52. విద్వత్ప్రియాయ నమః

68. స్థూలకణ్ఠాయ నమః

53. వీత భయాయ నమః

69. త్రయీకర్త్రే నమః

54. చక్రిణే నమః

70. సామఘోష ప్రియాయ నమః

55. ఇక్షు చాపధృతే నమః

71. పురుషోత్తమాయ నమః

56. అబ్జోత్పల కరాయ నమః

72. స్థూల తుణ్డాయ నమః

57. శ్రీదాయ నమః

73. అగ్రగణ్యాయ నమః

74. గ్రామణ్యే నమః	90. భక్త కాంక్షితదాయ నమః
75. గణపాయ నమః	91. అచ్యుతాయ నమః
76. స్థిరాయ నమః	92. కేవలాయ నమః
77. వృద్ధాయ నమః	93. సిద్ధాయ నమః
78. శుభగాయ నమః	94. సచ్చిదానంద విగ్రహాయ నమః
79. శూరాయ నమః	95. జ్ఞానినే నమః
80. వాగీశాయ నమః	96. మాయా ముక్తాయ నమః
81. సిద్ధిదాయ నమః	97. దాంతాయ నమః
82. దూర్వాబిల్వ ప్రియాయ నమః	98. బ్రహ్మిష్ఠాయ నమః
83. కాంతాయ నమః	99. భయవర్జితాయ నమః
84. పాపహారిణే నమః	100. ప్రమత్తదైత్య భయదాయ
85. కృతాగమాయ నమః	101. వ్యక్తమూర్తయే నమః
86. సమాహితాయ నమః	102. అమూర్తకాయ నమః
87. వక్రతుణ్డాయ నమః	103. పార్వతీ శక్తిరోత్సభ
88. శ్రీ ప్రదాయ నమః	భేలనోత్సవ లాలసాయ నమః
89. సౌమ్యాయ నమః	104. సమస్త జగదాధారాయ నమః

105. వరమూషక వాహనాయ

107. ప్రసన్నాత్మనే నమః

106. హృష్టస్తుతాయ నమః

108. సర్వసిద్ధి ప్రదాయకాయనమః

ధూపః -

- వనస్పత్యుద్భవై ర్దిప్తై ర్నానాగన్తై స్సుసంయుతః।

అమ్రేయ స్సర్వదేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః ధూపమాప్నూపయామి॥

దీపః -

- సాక్షజ్యం త్రివర్తి సంయుక్తం వహ్నినా యోజితం ప్రియమ్।

గృహాణ మగ్గళం దీపం త్రైలోక్య తిమిరాపహా।

- భక్త్యా దీపం ప్రయచ్ఛామి దేనాయ పరమాక్షత్యనే।

త్రాహి మాం నరకా ధ్వోరా ద్ధివ్యజ్యోతి ర్నమోఽస్తుతే॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః దీపం దర్శయామి। ధూప దీపానంతరం

శుద్ధాక్షచమనీయం సమర్పయామి॥

నైవేద్యం -

⇒ ఓం భూర్భువస్సువః॑ తథ్వి॑తుర్వే॒ణ్యం॑ భగ్నో॑ దే॒వస్య॑ ధీమహి॑ ధియో॒ యోనః॑
ప్రచోదయాత్॑॥ (ప్రోక్ష్య)।

⇒ సత్యన్తర్తేన॑ పరిపిందామి॑ (సాయం - ఋతన్త్యా॑ సత్యేన॑ పరిపిశ్చామి)।
(పరిపేద్య)

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః అమృతోపహార నైవేద్యం నివేదయామి।

⇒ అమృతమస్తు। అమృతోపస్తరణమసి।

ప్రాణాయామతయః

⇒ ఓం ప్రాణాయ స్వాహా॥ ఓం అపానాయ స్వాహా॥ ఓం వ్యానాయ స్వాహా॥ ఓం
ఉదానాయ స్వాహా॥ ఓం సమానాయ స్వాహా॥

○ నైవేద్యం షడ్రసోపేతం ఫల లడ్డుక సంయుతమ్।

నివేదనం సురశ్రేష్ఠ ప్రీత్యై తత్ ప్రతిగృహ్యతామ్॥

శ్రీ మహాగణపతయే నమః। నైవేద్యం నివేదయామి। మధ్యే మధ్యే పానీయం
సమర్పయామి। హస్తౌ ప్రక్షాళయామి। పాదౌ ప్రక్షాళయామి। ముఖే
శుద్ధాఽచమనీయం సమర్పయామి॥

తాంబూలమ్ -

○ పూగీ ఫలై స్సకర్పూరై ర్నాగవల్లీ దళైర్యుతమ్।

ముక్తామార్గ సమాయుక్తం తామ్బూలం ప్రతిగృహ్యతామ్॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। తామ్బూలం సమర్పయామి॥

నీరాజనమ్ -

⇒ హిరణ్యపాత్రం మధోః పూర్ణ స్థదాతి। మధవ్యోసానీతి। ఏకధా బ్రహ్మణ
ఉపహరతి। ఏకధైవ యజమాన ఆయు స్తేజో దధాతి॥

⇒ పర్యాప్త్యా అనన్తరాయాయ సర్వస్తోమోఽతిరాత్ర ఉత్తమ మహా ర్భవతి
సర్వస్యాకప్త్యై సర్వస్య జిత్వై సర్వ మేవ తేనాకపోతి సర్వజ్ఞయతి॥

○ ఘృతవర్తి సహస్రైశ్చ కర్పూర శకలై స్తథా॥

నీరాజనం మయా దత్తం గృహాణ వరదో భవ॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః॥ నీరాజనం సన్దర్శయామి॥ నీరాజనాన్తరం

శుద్ధాకచమనీయం సమర్పయామి॥ రక్షాం గృహ్లామి॥

మన్తపుష్పమ్ -

⇒ ఓం తత్పురుషాయ విద్మహే వక్రతుణ్డాయ ధీమహి॥ తన్నో దన్తిః
ప్రచోదయాత్॥

○ సుముఖ శ్చైకదస్తశ్చ కపిలో గజకర్ణకః॥

లంబోదరశ్చ వికటో విఘ్నరాజో గణాధిపః॥

○ ధూమ్రకేతు ర్గణాధ్యక్షః ఫాలచన్ద్రో గజాననః॥

వక్రతుణ్డ శూర్పకర్ణో హేరమ్భ స్సున్ద పూర్వజః॥

○ పోడశైతాని నామాని యః పఠే చ్ఛృణోయ దపి॥

విద్యాకరంభే వివాహే చ ప్రవేశే నిర్గమే తథా॥

○ సజ్జామే సర్వకార్యేషు విఘ్న స్తస్య న జాయతే॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః॥ సువర్ణ దివ్య మన్తపుష్పం సమర్పయామి॥

ప్రదక్షిణమ్ -

○ యాని కాని చ పాపాని జన్మాన్తర కృతాని చ॥

తాని తాని ప్రణశ్యన్తి ప్రదక్షిణ పదే పదే॥

- పాపోహం పాపకర్మాహం పాపాఽత్మా పాపసంభవః।

త్రాహి మాం కృపయా దేవ శరణాఽగత వత్సల॥

- అన్యథా శరణం నాస్తి త్వమేవ శరణం మమ।

తస్మా త్కారుణ్య భావేన రక్ష రక్ష గణాధిప॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః ప్రదక్షిణ నమస్కారాన్ సమర్పయామి॥

ప్రార్థనమ్ -

- వక్తతుణ్ణ మహాకాయ సూర్యకోటి సమప్రభ।

నిర్విఘ్నం కురుమే దేవ సర్వకార్యేషు సర్వదా॥

- విఘ్నేశ్వరాయ వరదాయ గణేశ్వరాయ

సర్వేశ్వరాయ శుభదాయ సురేశ్వరాయ।

విద్యాధరాయ వికటాయ చ వామనాయ

భక్త ప్రసన్నవరదాయ నమో నమస్తే॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। ప్రార్థనం సమర్పయామి।

➤ ప్రాయశ్చిత్తమ్ -

- యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపః పూజా క్రియాఽదిషు।

న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో వస్తే తమచ్యుతమ్॥

- మస్త్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం గణాధిప।

యత్సృజితం మయా దేవ పరిపూర్ణం తదస్తుతే॥

అనయా ధ్యానాఽవాహనాది షోడశోపచార పూజయా భగవాన్ సర్వాత్మకః,
 శ్రీ మహాగణాధిపతి స్సుప్రీత స్సుప్రసన్నో వరదో భవతు। తదనుగ్రహేణ, ఉత్తరే
 శుభకర్మణ్యవిఘ్నమస్త్వీతి భవంతో ట్టువన్తు।

ఉత్తరే శుభకర్మణ్య విఘ్నమస్తు। (ప్రతివచనమ్)

⇒ ఓం సహస్ర పరమా దేవీ శతమూలా శతాఙ్కరా।

సర్వ హరతు మే పాపం దూర్వా దుస్స్వప్న నాశనీ॥

శ్రీ మహాగణాధిపతి ప్రసాదం శిరసా గృహ్లామి॥

➤ ఉద్వాసనమ్ -

⇒ ఓం యజ్ఞేన యజ్ఞ మయజన్త దేవా స్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్మ్। తేహ
 నాకం మహిమాన స్వచన్తే యత్ర పూర్వే సాధ్యా స్సన్తి దేవాః॥

శ్రీ మహాగణాధిపతిం యథాస్థానం ప్రవేశయామి॥

○ ఆవాహనం న జానామి న జానామి విసర్జనమ్।

పూజాఽచ్చేవ న జానామి క్షమ్యతాం గణనాయక॥

స్తుతిః -

○ గజాననం భూతగణాధి సేవితం కపిత్థ జంబూఫలసార భక్షణమ్।

ఉమాసుతం శోకవినాశకారణం నమామి విఘ్నేశ్వర పాదపఙ్కజమ్॥

○ అగజానన పద్మార్కం గజానన మహర్నిశమ్।

అనేకదన్తం భక్తానా మేకదన్త ముపాస్మహే॥

○ భవ సశ్చేత పాపౌఘ విధ్వంసన విచక్షణమ్।

విఘ్నాన్తకార భాస్వంతం విఘ్నరాజ మహం భజే॥

○ వాగేశాయద్యా స్సుమనస స్సర్వార్థానా ముపక్రమే॥

యన్నత్వా కృతకృత్యా స్సు స్తన్నమామి గజాయననమ్॥

15. పుణ్యాహవాచనమ్

సంకల్పః -

ఆచమ్య॥ త్రిరాచామేత్శ్రోత్రే॥ ప్రాణానాయమ్య, దేశకాలౌ సంకీర్త్య,
అముకకర్మ కరిష్యమాణః, తదభ్యత్సేన తదాదౌ, స్థల గృహ భూ భాణ్ణ శుద్ధ్యర్థం
వృద్ధ్యర్థం శాన్త్యర్థం అభ్యుదయార్థం చ మహాజనై స్సహ స్వస్తి పుణ్యాహవాచనం
కరిష్యే॥

ఆదౌ ధాన్యరాశౌ ప్రాగ్దక్షిణోత్తర దిక్షు స్వలజ్ఞతం జలసహితం
కలశత్రయం ప్రతిష్ఠాప్య॥

ప్రాక్కలశే -

⇒ ఓం ఇ॒మం మే॑ వ॒రుణ శ్రు॑ధీ॒హవ మ॑ద్యా చ మృ॒డయ॑ । త్వా॒మవ॑స్సు
రా॒చకే॑॥ ఓం భూ॒ర్భువ॑స్సు॒వః॑ ।

వరుణ మా॒వాహ॑యామి స్థా॒పయా॑మి పూ॒జయా॑మి॥

దక్షిణ కలశే -

⇒ ఓం వా॒స్తోష్ప॑తే ప్ర॒తిజా॑నీ హ్య॒స్మాన్ధ్వా॑వే॒శో అ॑న॒మీవో॑ భ॒వా నః॑ । యత్త్వే॒మహీ॑
ప్ర॒తి తన్నో॑ జ॒షస్సు॑ శన్న॒ ఏధి॑ ద్వి॒పదే॑ శ॒శ్చాతు॑ష్పదే॑ ।

ఓం భూర్భువస్సువః | వాస్తోష్పతి మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ||

ఉత్తర కలశే -

⇒ ఓం బ్రహ్మ జజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తా ద్విసేమత స్సురుచో వేన ఆవః | స
బుద్ధియా ఉపమా అస్య విష్టా స్సతశ్చ యోని మసతశ్చ వివః ||

ఓం భూర్భువస్సువః | బ్రహ్మణ మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి |

ఓం పుణ్యాహం దీర్ఘ మాయురస్తు | (శిరస్యభి మంత్ర్య) ||

శివా ఆపస్సస్తు | (కలశేష్వభిమృశ్య)

సామనస్యమస్తు | (హృదయేభిమృశ్య) ||

అక్షతఞ్చోరిష్ట ఞ్చోస్తు | || ఏవన్త్రి ||

⇒ ఓం అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేదాసో అర్చత | అర్చతు పుత్రకా ఉత పురన్న
ధృష్ట్యర్చత || అర్చత ప్రార్చత || ఇతి అక్షతాన్ సమర్చ్య ||

⇒ ఓం గన్ధద్వారా స్థూరాధరీషాన్నిత్యపుష్టా జ్వరీషీణీమ్ | ఈశ్వరీ సర్వభూతానా
న్తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్ || గన్ధాః పాన్తు ||

బ్రాహ్మణాః - సామజ్గల్య మస్తు | యజమానః - ఆయనేతే గృహా ఇమే |

బ్రాహ్మణాః - సాశ్రియ మస్తు || యజమానః - అక్షతాః పాన్తు |

బ్రాహ్మణాః - ఆయుష్యమస్తు | యజమానః - తాంబూలాని పాన్తు |

బ్రాహ్మణాః - ఐశ్వర్యమస్తు | యజమానః - దక్షిణాః పాన్తు |

బ్రాహ్మణాః - బహుదేయఞ్చోస్తు | శ్వశ్రేయసమస్తు |

యజమానః - ప్రజాపతిః ప్రీయతా మితి భవంతో బ్రువన్తు॥

బ్రాహ్మణాః - ప్రజాపతిః ప్రీయతామ్ | శాన్తిరస్తు॥

యజమానః - యజ్ఞత్వా సర్వ వేద యజ్ఞ క్రియా కరణ కర్మాఽరంభా శ్చుభా శ్శోభనాః ప్రవర్తంతే తమహ మోజ్కార మాదిం కృత్వా భవద్భి రనుజ్ఞాతః పుణ్యం పుణ్యాహా వాచయిష్యే॥

బ్రాహ్మణాః - వాచ్యతామ్॥

⇒ ఓమ్ |

⇒ భద్రం కర్ణేభి శ్శృణుయామ దేవాః | భద్రం పశ్యేమాక్షభి ర్యజతాః | స్థిరై రజై స్తుష్టువాఽస స్తనూభిః | వ్యశేమ దేవహితః యదాయుః |

⇒ ద్రవిణోదా ద్రవిణ సస్తురస్య ద్రవిణోదా స్సనరస్య ప్రయం సత్ | ద్రవిణోదా వీరవతీ మిషన్నో ద్రవిణోదా రాసతే దీర్ఘమాయుః॥

⇒ సవితా పశ్చాత్తా త్సవితా పురస్తా త్సవితోత్తరాత్తా త్సవితాఽధరాత్తాత్ | సవితా న స్సవతు సర్వతాతం సవితా నో రాసతా న్దీర్ఘ మాయుః॥

⇒ నవోనవో భవతి జాయమానోహ్వా జ్యేతు రుషసా మేత్యగ్రే | భాగ స్తేవేభ్యో విదధా త్యాయన్తు చస్త్రమా స్తిరతి దీర్ఘమాయుః॥

⇒ ఆప ఉదన్తు జీవసే దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే |

⇒ యస్త్వా హృదా కీరిణా మన్యమానోఽమర్త్యం మర్త్యే జోహవీమి | జాతవేదో
యశో అస్మాసు ధేహి ప్రజాభి రగ్నో అమృతత్వ మశ్యామ్ |

⇒ యస్మై త్వః సుకృతే జాతవేద ఉ లోకమగ్నో కృణవ స్సోన్మనమ్ |
అశ్వినః స పుత్రిణః వీరవన్త భోమన్తః రయి న్నశతే స్వస్తి ||

⇒ సన్త్యా సిశ్చామి యజుషా ప్రజా మాయుర్ధనశ్చ ||

(దక్షిణ కలశ మాదాయ, ప్రాక్కలశే కిశ్చిత్కిశ్చిదుదక న్నినయతి)

బ్రాహ్మణాః - దీర్ఘమాయురస్తు | యజమానః - మనస్సమాధీయతామ్ |

బ్రాహ్మణాః - సమాహిత మనసస్స్మః | యజమానః - ప్రసీదన్తు భవన్తః |

బ్రాహ్మణాః - ప్రసన్నాస్స్మః || (ఏకైకం వాక్యముచ్చరన్, జలన్నినయేత్)

శాన్తిరస్తు | పుష్టిరస్తు | తుష్టిరస్తు | వృద్ధిరస్తు | అవిఘ్నమస్తు | ఆయుష్య
మస్తు | ఆరోగ్యమస్తు | ఐశ్వర్యమస్తు | స్వస్తి శివజగ్గ్మాస్తు | కర్మసమ్మద్ధి రస్తు |
పుత్రసమ్మద్ధి రస్తు | వేదసమ్మద్ధి రస్తు | శాస్త్రసమ్మద్ధిరస్తు | ధనధాన్య సమ్మద్ధి
రస్తు ||

(ఐశాన్యాం బహిర్దేశే)- అరిష్ట నిరసన మస్తు, యత్పాపం తత్ప్రతిహత మస్తు ||

(ప్రథమ కలశే)- యచ్చ్రేయ స్తదస్తు | శుక్రాజ్ఞోరక బుధ బృహస్పతి శనైశ్చర
రాహు కేతు సోమ సహితా ఆదిత్య పురోగా సుర్వే గ్రహాః ప్రీయన్తామ్ | తిథి కరణ
ముహూర్త జన్మనక్షత్ర దిగ్దేవతాః ప్రీయన్తామ్ ||

(వైర్ముత్యాన్విశి)-శామ్యన్తు ఘోరాణి | శామ్యన్తు పాపాని | శామ్యన్తు ఈతయః |

(ప్రథమకలశే) - శుభాని వర్ధంతామ్, శివా ఋతవ స్సన్తు। శివా ఓషధయ స్సన్తు। శివా వనస్పతయ స్సన్తు। అహోరాత్రే శివే స్యాతామ్। ఉత్తరే శుభ కర్మణ్య విఘ్న మస్తు। ఉత్తరోత్తర మహరహరభివృద్ధిరస్తు। ఉత్తరోత్తరా శ్శుభాః క్రియా స్సంపద్యంతామ్। అగ్ని పురోగా విశ్వేదేవాః ప్రీయంతామ్। మాహేశ్వరీ పురోగా మాతరః ప్రీయంతామ్। ఇంద్రపురోగా మరుద్గణాః ప్రీయంతామ్। వసిష్ఠ పురోగా ఋషిగణాః ప్రీయంతామ్। శ్రీవిష్ణు పురోగా స్సర్వే దేవాః ప్రీయంతామ్। ఆదిత్య పురోగా స్సర్వే గ్రహాః ప్రీయంతామ్। ఋషయ శ్చన్దాః స్యాచార్యా వేదా యజ్ఞా దక్షిణాశ్చ ప్రీయంతామ్। బ్రహ్మ చ బ్రాహ్మణాశ్చ ప్రీయంతామ్। బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరాశ్చ ప్రీయంతామ్। శ్రద్ధా మేధే ప్రీయతామ్। ప్రీయతాం భగవా న్నారాయణః। ప్రీయతాం భగవాన్ద్వామీ మహాసేనః। ప్రీయతాం భగవాన్ప్రితామహః॥ సత్యా ఏతా ఆశిషస్సన్తు।

యజమానః - పుణ్యాహకాలా వాచ్యంతామ్।

⇒ ఓం ఉద్ధాతే॑వ శకు॑నే సా॒మ గాయ॑సి బ్రహ్మ॑పుత్ర ఇ॒వ స॒వనే॑షు శంస॑సి॥ వృ॒షే॑వ వా॒జీ శిశు॑నుతి ర॒పిత్యా॑ సర్వతో॑ న శ్శకు॑నే భద్ర మా॑వద విశ్వతో॑ న శ్శకు॑నే పుణ్య॑ మా॒వద॥ (ఋక్)

⇒ యా॒జ్యయా॑ యజ॑తి ప్ర॒తిర్వై యా॒జ్యా పుణ్యై॑వ లక్ష్మీ॑ః పుణ్యా॑మే॒వ తల్లక్ష్మీ॑ం సంభా॑వయతి పుణ్యా॑ లక్ష్మీ॑ం సంస్క॑రుతే॥ (ఋ.బ్రా.)

⇒ ఓం యత్పుణ్య న్నక్షత్రమ్ | తద్బట్కూర్వీ తోపవ్యుషమ్ | యదా వై సూర్య
ఉదేతి | అథ నక్షత్ర నైతి | యావతి తత్ర సూర్యో గచ్ఛేత్ | యత్ర జఘన్యం
పశ్యేత్ | తావతి కుర్వీత యత్కారీ స్యాత్ | పుణ్యాహ ఏవ కురుతే ||

⇒ ఓం తాని వా ఏతాని యమ నక్షత్రాణి | యాన్యేవ దేవ నక్షత్రాణి | తేషు కుర్వీత
యత్కారీ స్యాత్ | పుణ్యాహ ఏవ కురుతే ||

యజమానః - ఓం పుణ్యాహం భవన్తో బ్రువన్తు |

బ్రాహ్మణాః - ఓం పుణ్యాహమ్ | (ఏవన్త్రిః)

⇒ స్వస్తయే వాయు ముప బ్రవామహై సోమం స్వస్తి భువనస్య యస్సతిః |
బృహస్పతిం సర్వగణం స్వస్తయే స్వస్తయ ఆదిత్యాసో భవన్తు నః || (ఋక్)

⇒ ఆదిత్య ఉదయనీయః పథ్యయైవేత స్వస్త్వా ప్రయన్తి పథ్యాం స్వస్తి
మభ్యుద్యన్తి స్వస్త్వే వేతః ప్రయన్తి స్వస్తుద్యన్తి స్వస్తుద్యన్తి || (ఋ.బ్రా.)

⇒ స్వస్తిన ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః | స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః | స్వస్తిన స్రాగ్క్ష్యో
అరిష్టనేమిః | స్వస్తి నో బృహస్పతి ర్దధాతు ||

⇒ అష్టా దేవా వసవ సోమ్యాసః | చతస్రో దేవీ రజరా శ్రవిష్ఠాః | తే యజ్ఞం పాన్తు
రజసః పరస్తాత్ | సవధర్మీణ మమృతాః స్వస్తి ||

యజమానః - మహ్యం సహకుటుంబాయ, శుద్ధి/ వృద్ధి/ అభ్యుదయ కర్మణే,
మహాజనా న్నమస్కుర్వాణాయ ఆశీర్వచన మపేక్షమాణాయ, ఆయుష్మతే
స్వస్తి భవంతో బ్రువన్తు॥

బ్రాహ్మణాః - ఆయుష్మతే స్వస్తి। (ఏవన్త్రి)

యజమానః - ఓం స్వస్తి భవంతో బ్రువన్తు॥

బ్రాహ్మణాః - ఓం స్వస్తి। (ఏవన్త్రి)

⇒ ఓం ఋధ్యామ స్తోమం సనుయామ వాజ మా నో మన్తం సరథే
హోపయాతమ్। యశో న పక్వం మధు గోష్వన్తరా భూతాంశో అశ్వినోః కామ
మప్రాః॥ (ఋక్)

- సర్వామృద్ధి మృద్నుయామితి తే వై తేజసైవ పురస్తా త్పర్యభవ చ్చన్దోభి
ర్మధ్యతోఽక్షరై రుపరిష్ఠా ధ్గాయత్రియా సర్వతో ద్వాదశాహం పరిభూయా
ధ్వర్వామృద్ధి మార్ద్ధ్వే త్సర్వా మృద్ధి మృద్నోతి య ఏవ వేద॥

(ఋగ్వేద బ్రాహ్మణమ్)

⇒ ఋధ్యాస్మ హవ్యై ర్నమసోపసద్య। మిత్ర స్తేవం మిత్రధేయ స్సో అస్మ।
అనూరాధాన్ హవిషా వర్ధయన్తుః। శత జ్ఞోవేమ శరద స్సవీరాః।

⇒ త్రీణిత్రీణి వై దేవానా మృద్ధాని। త్రీణి చందాని। త్రీణి సవనాని। త్రయ ఇమే
లోకాః। ఋద్ధ్యామేవ తద్వీర్య ఏషు లోకేషు ప్రతితిష్ఠతి॥

యజమానః- ఋద్ధిం భవన్తో బ్రువన్తు।

బ్రాహ్మణాః - ఋద్యతా మృద్ధి స్సమృద్ధిః। (ఏవన్త్రి)

(వామ దక్షిణ హస్తాభ్యాం దక్షిణోత్తర కలశౌ యుగపద్మహీత్వా, తాభ్యాం సంతతం ధారాద్వయం ప్రాక్కలశే నిషిచ్ఛతి)

స్వస్తి పుణ్యాహ సమృద్ధి రస్తు। వర్తకత సంపూర్ణమస్తు। . . . గోత్రాభివృద్ధి రస్తు। శాన్తిః పుష్టి స్తుష్టి శాన్తుః। శుభః శుభమస్తు। పునరపి గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు। సర్వ సంపదస్తు। భగవాన్ వాస్తోష్పతిః ప్రీయతామ్॥

(ప్రాక్కలశ జల మభిమన్త్య) -

⇒ ఓం శుచీ॑వో హ॒వ్యా మ॒రుత శ్శుచీ॑నాః శుచి॑ హి నో మృ॒ద్యరః శుచి॑భ్యః।

ఋతే॑న సత్య మృతసా॑ప ఆయ॒శ్చాచి జన్మా॑న శ్శుచయః॑ పావకాః॥

⇒ అగ్ని శ్శుచి॑వ్రతతమ శ్శుచి ర్విప్ర శ్శుచి॑ః కవిః। శుచీ॑ రోచత ఆహుతః॑।

⇒ ఉదగ్నే శుచయ స్తవ శుక్తా బ్రాజ॑న్త ఈరతే॑ తవ జ్యోతి॑ః ప్యర్చయః॥

⇒ ఏతోన్వి॑ద్రం స్తవా॒మ శుద్ధం శుద్ధే॑న సామా॑॥ శుద్ధై రుక్తై॑ర్వా వృ॒ధ్వాంసం శుద్ధ ఆశీ॑ర్వాన్మమత్తు॥

⇒ ఇన్త్ర శుద్ధో॑ న ఆగ॑హి శుద్ధ శ్శుద్ధా॑భి రూతి॑భిః। శుద్ధో రయి॑న్నిధారయ శుద్ధో మమ॑ద్ధి నోమ్యః॑।

⇒ ఇన్త్ర శుద్ధో హి నో॑ రయి॑ శుద్ధో రత్నా॑ని దాశు॑షే॥ శుద్ధో వృత్రా॑ణి జిఘ్ను॑సే శుద్ధో వాజం॑ సిపా॑ససి॥

(బ్రాహ్మణేష్వమృతః హితమ్ ।)

⇒ యేన దేవాః పవిత్రేణ । ఆత్మానం పునతే సదా । తేన సహస్ర ధారేణ ।
పాపమాన్యః పునస్తు మా ।

⇒ ప్రాజాపత్యం పవిత్రమ్ । శతేద్యామః హిరణ్మయమ్ । తేన బ్రహ్మవిదో వయమ్ ।
పూతం బ్రహ్మ పునీమహే ।

⇒ ఇన్ద్ర స్సునీతీ సహ మా పునాతు । సోమ స్స్వస్త్వా వరుణ స్సమీద్యా । యమో
రాజాః ప్రమృణాభిః పునాతు మా । జాతవేదా మార్జయన్త్యా పునాతు ॥

⇒ ప్రాచ్యాన్దిశి దేవా ఋత్విజో మార్జయన్తామ్ ।

⇒ దక్షిణాయాన్దిశి మాసాః పితరో మార్జయన్తామ్ ।

⇒ ప్రతీద్యాన్దిశి గృహాః పశవో మార్జయన్తామ్ ।

⇒ ఉదీద్యాన్దిశ్యాప ఓషధయో వనస్పతయో మార్జయన్తామ్ ।

⇒ ఉర్ధ్వాయాన్దిశి యజ్ఞ స్సంవత్సరో యజ్ఞపతి ర్మార్జయన్తామ్ ॥

ఏతేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యో నానాగోత్రేభ్యో నానా నామభ్యః, శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ -

ఉమామహేశ్వరాఽదిత్యాది నవగ్రహ స్వరూపేభ్యః,

స్వస్తి పుణ్యాహవాచన మంత్ర జప దక్షిణాం, మానసోత్సాహ పరిమిత

హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదే న మమ ॥

- ⇒ ఓం వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీ హ్యస్మాన్ధ్వావేశో అనమీవో భవానః। యత్త్వేమహే ప్రతి తన్నో జషస్య శన్న ఏధి ద్విపదే శఞ్చతుష్పదే॥
- ⇒ ఓం వాస్తోష్పతే శగ్మయా సఃసదా తే సక్షీమహి రణ్వయా గాతుమత్యా। ఆ వః - క్షేమ ఉత యోగే వరన్నో యూయం పాత స్వస్తిభి స్సదా నః॥
- ⇒ ఓం వాస్తోష్పతే ప్రతరణో న ఏధి గోభి రశ్వేభి రిన్దో। అజరాసస్తే సఖ్యే స్యామ పితేవ పుత్రా నృతి నో జషస్య॥
- ⇒ ఓం అమీవహో వాస్తోష్పతే విశ్వారూపాఞ్చా విశన్నీ। సఖా సుశేవ ఏధినః। శివః శివమ్॥
- ⇒ స్వస్త్వయన న్తార్క్ష్య మరిష్టనేమిం మహద్భూతం వాయసం దేవతానామ్। అసురఘ్న మిన్ద్రసఖం సమత్సు బృహద్యశో నావ మివారుహేమ॥
- ⇒ అంహోముచ మాగ్ధిరస భయఞ్చ స్వస్త్వాత్రేయం మనసా చ తార్క్ష్యమ్। ప్రయతపాణి శ్శరణం ప్రపద్యే స్వస్తి సంబాధే ష్యభయ న్నో అస్తు॥

శుభః శుభమ్॥ * * * * *

16. చతుష్పాత్ర ప్రయోగః

- నాఽఘారౌ నాఽఙ్గభాగౌ చ న చేద్ధుం న జయాదయః।
చతుష్పాత్ర ప్రయోగేతు నిశ్చిత్యేక్తం కపర్దినా॥

ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య। ఏవంగుణ విశేషణ..... ప్రిత్యర్థం...

ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం..... అముకహోమం కరిష్యే॥

○ ప్రాచీః పూర్వ ముదక్సంస్థం దక్షిణాఽరంభ మాలిఖేత్॥

అథోదీచీః పురస్సంస్థం పశ్చిమాఽరంభ మాలిఖేత్॥

యత్రాగ్ని స్థాప్యతే తత్ర శ్వేత తణ్డూల చూర్ణేన ప్రాదేశమాత్రం

చతురశ్రమండలం స్థణ్డీలం కల్పయిత్వా। ద్వాభ్యాం దర్భాభ్యా ముల్లిఖ్య। తత్ర

ప్రాచీ రుదక్సంస్థాః, ఉదీచీః ప్రాక్సంస్థాః, తిస్ర స్త్రిస్త్రో రేఖా లిఖిత్వా। అద్భి రవేక్ష్య।

○ అవాక్కురోఽభ్యుక్ష్యనిధాయ వహ్ని ముత్సిచ్యతేఽవేక్షణ తేయ శేషమ్॥

ప్రాక్తోయ మన్య న్నిదధా త్యుదగ్ధా యథా బహిస్సాచ్య పరిస్తరాణామ్॥

ఓం భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య॥

⇒ ఓమ్॥ భూర్భువస్సువరోమ్॥ అగ్ని మిధ్వా॥

⇒ ఓం చత్వారి శృభౌ త్రయో అస్య పాదా ద్వేశీర్షే సప్త హస్తాసో అస్య। త్రిధా బద్ధో
వృషభో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యాః ఆవివేశ॥

○ సప్తహస్త శ్చతుశ్శృభ సప్త జిహ్వో ద్వీశీర్షకః॥

త్రిపాత్రసన్న వదన స్సుఖాఽసేన శ్శుచిస్మితః॥

○ స్వాహాన్తు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీ వామే స్వధా న్తథా॥

బిభ్ర ద్దక్షిణ హస్తైస్తు శక్తిమన్నం స్రుచం స్రువమ్॥

○ తేమరం వ్యజనం వామై ర్ఘృత పాత్రస్తు ధారయన్మ్॥

మేషాయరూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహాజనమ్॥

○ ధూమధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చి స్సర్వకామదమ్।

ఆత్మాభిముఖ మాసీన మేవ న్ధ్యాయే ధ్ధతాశనమ్॥

⇒ ఓం ఏష హి దేవః ప్రదిశో ను సర్వాః పూర్వో హి జాత స్స ఉ గర్భే అంతః। స

విజాయమాన స్స జనిష్యమాణః ప్రత్యజ్మఖా స్తిష్ఠతి విశ్వతో ముఖః॥

ప్రాజ్మఖాగ్నీ। మమ - అభిముఖో భవ। సుముఖోభవ। సుప్రసన్నో భవ।

వరదో భవ। యథోక్తజిహ్వయా హవిర్గృహణ।

⇒ ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం తథ్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో

యో నః ప్రచోదయాత్॥

➤ అలజ్మకరః -

సోదకేనపాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య। అగ్ని మలజ్మకరః॥

○ అగ్నయే నమః। హుతవహాయ నమః। హతాశినే నమః। కృష్ణవర్మనే నమః।

దేవముఖాయ నమః। సప్తజిహ్వాయ నమః। వైశ్వానరాయ నమః। జాతవేదసే నమః।

➤ పరిస్తరణమ్, పాత్రాసాదనమ్

ప్రాగాది దద్భైరగ్నిం పరిస్తరణాతి। దక్షిణోత్తరై రుత్తరాధరైః, ప్రాగుదగ గైర్వా।

ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రా న్దర్భాన్ధస్తీర్త్య। ద్వన్ధ్వం న్యశ్చ పాత్రాణి ప్రయునక్తి।

దర్వాజ్యస్థాల్యా। ప్రోక్షణీ స్రువావితి।

□ పవిత్ర కరణమ్, ప్రోక్షణ పాత్ర సంస్కారః

సమా వప్రచ్ఛిన్నాగ్రా వనస్తర్గర్భౌ దర్భౌ ప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రే కురుతే। తృణం కాష్ఠం వా అన్తర్ధాయ। చినత్తి। న నభేన। అప ఉపస్సుశ్య। అద్భి రనుమృజ్య। ప్రోక్షణ్యా మవధాయ। ప్రోక్ష్య। తస్యా మక్షతై స్సహ అప ఆనీయ। హస్తయౌ రఙ్గష్ఠోప కనిష్ఠికాభ్యా ముత్తానాభ్యాం పాణిభ్యా ముదగగ్రే గృహీత్వా। ప్రాచీ స్త్రిరుత్పాయ। అభిమన్త్య। సపవిత్రేణ పాణినా పాత్రాణి సంస్సుశ్య। పాత్రాణ్యుద క్రవణ ముత్తానాని కృత్వా। త్రిః ప్రోక్ష్య। ప్రోక్షణశేష మగ్నో ర్దక్షిణతో నిధాయ।

➤ ఆజ్య సంస్కారః

సపవిత్ర మాజ్యస్థాలీ మాదాయ। ఆజ్యం విలాప్య। అపరేణాగ్నిం పవరిత్రాన్తర్హితాయా మాజ్యస్థాల్యా మాజ్యం నిరుప్య। ఉదీచోఽఙ్గారాన్నిరూహ్య। తేష్వాజ్య మధిశిత్య। జ్వలతా తృణేనాదోగామిన్యా దీప్త్యా ఆజ్యే ప్రతిఫలీకృత్య। ద్వే దర్భాగ్రే ప్రచ్ఛిద్య, ప్రక్షాళ్య, ప్రత్యస్య, ఆజ్యే ప్రాస్య, త్రిః పర్యగ్నికరణం కృత్వా। ఉదగుద్వాస్య। అఙ్గారా న్ప్రత్యూహ్య। ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహార మాజ్య స్త్రిరుత్పాయ। ప్రాగారభ్య పశ్చాన్నీత్వా పునః ప్రాగేవ సమాప్తిః। ఏవన్త్రిః పవిత్ర గ్రన్థిం విప్రస్య। ప్రక్షాళ్య। ప్రాగగ్ర మగ్నౌపవిత్రే అనుప్రహరతి।

➤ స్రుక్సువ సంమార్గః -

సంమార్జన దర్భైస్సహ స్రుక్ స్రువా వగ్నౌ ప్రతితప్య। దర్భాగ్రై స్సంమృజ్య। పునః ప్రతితప్య। ప్రోక్ష్య। స్రువ ముత్తరతో నిధాయ। దర్భా నద్భి స్సంస్సుశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి।

➤ పరిషేచనమ్ (అగ్నిం పరిషేచ్ఛతి)

అదితే॑నుమన్యస్వ॑ | (ఇతి దక్షిణతః ప్రాచీనమ్)॥

అనుమ॑తే॒నుమన్యస్వ॑ | (ఇతి పశ్చా దుదీచీనమ్)

సరస్వ॑తే॒నుమన్యస్వ॑ | (ఇత్యుత్తరతః ప్రాచీనమ్)॥

దే॒వ స॒వితః॑ ప్ర॒సు॒వ | (ఇతి సమంతం పరిషేచ్ఛతి)

యథోపదేశం ప్రధానాహుతీః, చతు ర్గృహీతేన జుహోతి |

➤ లఘు పూర్ణాహుతిః

అస్య కర్మణః హోమసంపూర్ణతా సిద్ధ్యర్థం పూర్ణాహుతి హోమం కరిష్యే |

అభిఘార్య | ద్వాదశ గృహీతేన ఆజ్యేన స్రుచం పూరయిత్వా | ఏకమ్ | ద్వే | త్రిణి |
చత్వారి | పంచ | షట్ | సప్త | అష్టా | నవ | దశ | ఏకాదశ | ద్వాదశ | | ఇత్యాజ్యం
గృహీత్వా | |

⇒ ఓం సప్త తే॑ అగ్నే॑ సమిధ॑ సప్త॑ జిహ్వ॑ సప్త॑ర్షయ॑ సప్త॑ ధామ॑ ప్రియాణి॑ |
సప్త॑ హోత్రా॑ సప్త॑ధా త్వా॑ యజన్తి॑ సప్త॑ యోనీ॑ రా॒పృ॒ణస్వా॑ ఘృతేన॑ స్వాహా॑ | |

అగ్నేయే సప్తవత ఇద న్నమమ | |

⇒ పూర్ణా॑హుతి ముత్త॑మా జ్ఞా॑హోతి | సర్వ॑ వై పూర్ణా॑హుతిః | సర్వ॑
మే॒వా॒హ్నోతి॑ | అథో॑ ఇయః॑ వై పూర్ణా॑హుతిః | అస్యా॑ మే॒వ ప్రతి॑తిష్ఠతి॑ | |

పూర్ణా॑హుతి ముహూర్త స్సుముహూర్తోస్తు | |

హస్తం ప్రక్షాళ్య॥ ఆతమితోః ప్రాణానాయమ్య॥ విష్ణు ర్విష్ణు ర్విష్ణుః॥

సజ్కల్ప ప్రభృత్యేతావ త్వర్యంతం నానాప్రకారేణ సంభావిత సకల దోష
నిర్ధరణార్థం సర్వ ప్రాయశ్చిత్త జ్ఞురిష్యే॥

⇒ ఓం భూర్భువస్సువ స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదం నమమ॥

⇒ ఉత్తర పరిషేచనమ్ - ఓం అదితేఽన్వమశ్శ్లాః॥ అనుమతేన్వమశ్శ్లాః॥
సరస్వతేన్వమశ్శ్లాః॥ దేవ సవితః ప్రాసావీః॥

ప్రాగాది పరిస్తరణాన్యత్తరే విస్సజేతే॥

⇒ తేజస్వీ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి॥ (ఇతి విజ్ఞాయతే)

పునరలబ్ధ్యత్య - అగ్నయే నమః॥ హుతవహాయ నమః॥ హుతాశినే
నమః॥ కృష్ణవర్త్యనే నమః॥ దేవముఖాయ నమః॥ సప్తజిహ్వాయ నమః॥
వైశ్వానరాయ నమః॥ జాతవేదినే నమః॥

➤ అగ్న్యపస్థానమ్ -

⇒ ఓం అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్ విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్॥
యుయో ధ్యస్మజ్జుహురాణ మేనో భూయిష్ఠాస్తే నమఉక్తే విధేమ॥

⇒ ప్ర వ శ్శుక్తాయ భానవే భరద్వాజ హవ్యం మతి శ్చోగ్నయే సుపూతమ్॥ యో
దైవ్యాని మానుషా జనూఃష్వంత ర్విశ్వాని విద్మనా జిగాతి॥

- ⇒ అచ్చా గిరో మతయో దేవయన్తీ రగ్నిః యన్తి ద్రవిణం భిక్షమాణాః।
సుసందృశః సుప్రతీకః స్వశ్చా హవ్యవాహ మరతిం మానుషాణామ్।
- ⇒ అగ్నే త్వమస్మ ద్యుయో ధృమీవా అనగ్నితా అభ్యమన్త కృష్టిః। పున
రస్మభ్యః సువితాయ దేవ క్షాః విశ్వేభి రజరేభి ర్యజత్ర।
- ⇒ అగ్నే త్వం పారయా నవ్యో అస్మాన్స్త్వస్తిభి రతి దుర్గాణివిశ్వాః। పూశ్చపృథ్వీ
బహులాన ఉర్వీ భవా తోకాయ తనయాయ శంయోః।
- ⇒ ప్రకారవో మననా వచ్యమానా దేవద్రీచ్ఛ్మయథ దేవయన్తః। దక్షిణావా
ద్వాజినీ ప్రాచ్యేతి హవి ర్భరన్త్యగ్నయే ఘృతాచీ॥
- ⇒ సకృత్తే అగ్నే నమః। ద్విస్తే నమః। త్రిస్తే నమః। చతుస్తే నమః। పంచాకృత్వస్తే
నమః। దశకృత్వస్తే నమః। శతకృత్వస్తే నమః। ఆసహస్రకృత్వస్తే నమః।
అపరిమిత కృత్వస్తే నమః। నమస్తే అస్తు మా మా హిఃసీః।

○ నమస్తే గార్హపత్యాయ నమస్తే దక్షిణాగ్నయే।

నమ ఆహవనీయాయ మహవేద్యై నమో నమః॥

○ కాణ్డద్యయోప పాద్యాయ కర్మబ్రహ్మస్వరూపిణే।

స్వర్గాపవర్గరూపాయ యజ్ఞేశాయ నమోనమః॥

○ యజ్ఞేశాచ్యుత గోవింద మాధవానన్త కేశవ।

కృష్ణ విష్ణో హృషీకేశ వాసుదేవ నమోస్తుతే॥

⇒ ఓం అహం పరస్తా దహ మవస్తా దహ జ్ఞోతిషా వి తమో వవార। యదన్తరిక్ష
న్తదు మే పితా భూదహః సూర్య ముభయతో దదర్శాహం భూయాస
ముత్తమ స్సమానానామ్॥

నమస్కారః - చతుస్సాగర శర్మా అహంభో అభివాదయే॥

ఓం స్వస్తి

○ శ్రద్ధాం మేధాం యశః ప్రజ్ఞాం విద్యాం బుద్ధిం శ్రియం బలమ్।

ఆయుష్య నైజ ఆరోగ్య నైహి మే హవ్యవాహన॥

శ్రియ నైహి మే హవ్యవాహన ఓన్నమ ఇతి॥

○ యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపో హోమ క్రియాదిషు।

న్యూనం సంపూర్ణతాః యాతి సద్యో వందే హుతాశనమ్॥

○ మన్తహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం హుతాశన॥

యద్ధుతస్తు మయా దేవ పరిపూర్ణ న్తదస్తు తే॥

అనేన మయా కృతేన, ఆదిత్యాది నవగ్రహ మఖ పురస్కర -

శ్రీ మహాగణపతి హోమేన, భగవాన్ సర్వాత్మకః, శ్రీ యజ్ఞేశ్వర

స్సుప్రీణాతు। ఏతత్ ఫలం సర్వం శ్రీ పరమేశ్వరార్పణమస్తు॥

○ గచ్ఛ గచ్ఛ సురశ్రేష్ఠ స్వస్థానం పరమేశ్వర॥

యత్ర బ్రహ్మాదయో దేవా స్తత్ర గచ్ఛ హుతాశన॥

యజ్ఞేశ్వరాయ నమః యథాస్థానం ప్రతిష్ఠాపయామి। శోభనార్థం క్షేమాయ
పునరా గమనాయచ

17. షట్పాత్ర ప్రయోగః

ఆచమ్య। ప్రాణానాయమ్య। ఏవజ్గణ విశేషణ విశిష్టాయం అస్యాం శుభతిథౌ శ్రీ
పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం... ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం..... అముకహోమం కరిష్యే॥

ఉపవిశ్య, శుచౌ దేశే శ్వేత తణ్డూల చూర్ణేన చతురస్రం ప్రాదేశమాత్రం స్థండిలం
కల్పయిత్వా। ద్వాభ్యాం దర్భాభ్యా ముల్లిఖ్య।

యత్ర క్వచాగ్ని ముపసమాధాస్య స్థావీత్, తత్ర ప్రాచీ రుదీచీశ్చ తిస్ర స్తిస్త్రో
రేఖా లిఖిత్వా, నైర్మత్యాం నిరస్య, అప ఉపస్పృశ్య, అద్భి రనుమ్మజ్య, అవోక్షణ
తోయ శేష ముత్పిచ్య, ప్రాగుదగ్వా అన్యత్తోయం నిదధాతి।

○ ప్రాచీః పూర్వ ముదక్సంస్థం దక్షిణాయరంభ మాలిఖేత్।

అథోదీచీః పురస్సంస్థం పశ్చిమాాయరంభమాలిఖేత్॥

○ రేఖాద్వయన్తు మూలేన చతస్రోగ్రేణ చోల్లిఖేత్।

కర్మాన్తే ద్వివిధా చ్చిత్వా నైర్ముత్యాం దర్భ ముత్సృజేత్॥

○ అవాక్యరోఽభ్యుక్త్య నిధాయ వహ్ని ముత్పిచ్యతే ఽవోక్షణ తోయశేషమ్।

ప్రాక్తోయ మన్యన్నిదధా త్యుదగ్వా యథాబహి స్స్యాచ్చ పరిస్తరాణామ్॥

ఓం భూర్భువస్సువ రోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య।

➤ ఓం భూర్భువస్సువరోమ్॥ అగ్ని మిద్ధ్వా॥

⇒ ఓం చత్వారి శృఙ్గా త్రయో అస్య పాదా ద్వీశీర్షే సప్త హస్తానో అస్య। త్రిదా బద్ధో
వృషభో రోరవీతి మహోదేవో మర్త్యా ఆవివేశ॥

○ సప్తహస్త శృతుశృఙ్గా సప్త జిహ్వో ద్వీశీర్షకః।

త్రిపాత్నసన్న వదన స్సఖాయసీన శ్శుచిస్మితః॥

○ స్వాహాన్తు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీ వామే స్వధాన్తథా।

బిభ్ర ద్దక్షిణ హస్తైస్తు శక్తి మన్నం స్రుచం స్రువమ్॥

○ తోమరః వ్యజనః వామై ర్ఘృత పాత్రాన్తు ధారయన్తు।

మేషారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహాజనమ్॥

○ ధూమధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చి స్సర్వకామదమ్।

ఆత్మాభిముఖ మాసీన మేవం ధ్యాయే ద్ధృతాశనమ్॥

⇒ ఓం ఏష హి దేవః ప్రదిశో ను సర్వాః పూర్వో హి జాత స్స ఉ గర్భే అన్తః। స
విజాయమాన స్స జనిష్యమాణః ప్రత్యజ్మఖా స్తిష్ఠతి విశ్వతో ముఖః॥

(ఇతి ప్రాచ్యం సాక్షతోదకం నినీయ)

○ ప్రాజ్మఖాగ్నీ॥ మమాభిముఖో భవ। సుముఖోభవ। సుప్రసన్నో భవ। వరదో
భవ। యథోక్తజిహ్వాయా హవిర్గ్రహణ।

⇒ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం తథ్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి॥ ధియో
యో నః ప్రచోదయాత్॥

సోదకేనపాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య। అగ్ని మలజ్మత్య॥

- అగ్నేయే నమః! హుతవహాయ నమః! హుతాశినే నమః! కృష్ణవర్మనే నమః! దేవముఖాయ నమః! సప్తజిహ్వాయ నమః! వైశ్వానరాయ నమః! జాతవేదసే నమః!

➤ పరిస్థరణమ్

ప్రాగగై ర్దైర్భి రగ్నిం పరిస్థణాతి, ప్రాగుదగగైర్వా, దక్షిణా నుత్తరాన్యరోతి, ఉత్తరా నధరాన్, పురస్తాత్, దక్షిణతః, పశ్చాత్, ఉత్తరతః।

➤ పాత్రాఽసాదనమ్ -

ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రా న్ద్వాన్ద్వస్తీర్య, ద్వంద్వం న్యజే పాత్రాణి ప్రయునక్తి (దేవసంయుక్తాని)। దర్వాజ్యస్థాల్యా, ప్రోక్షణీ ప్రణీత్యా, ఇద్మస్తువావితి।

➤ పవిత్ర కరణమ్, ప్రోక్షణ, పూర్ణపాత్ర సంస్కారః

సమా వప్రచ్ఛిన్నాగ్రా వనంతర్గర్భౌ దర్భౌ ప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రే కురుతే। తృణం కాష్ఠం వాన్తర్దాయ, చినత్తి। (న నఖేన) అప ఉపస్పృశ్య, అద్భి రనుమృజ్య।

ప్రోక్షణ్యా మవధాయ, ప్రోక్ష్య, తస్యా మప ఆనీయ (అక్షతై స్సహ ఉదకమాపూర్య), హస్తయో రభ్యష్ఠోప కనిష్ఠికాభ్యా ముత్తానాభ్యా పాణిభ్యా ముదగగ్రే గృహీత్వా, ప్రాచీ స్త్రుత్పాయ, అభిమన్త్య, సపవిత్రేణ పాణినా పాత్రాణి సంస్పృశ్య, పాత్రా ణ్యుదక్ప్రవణ ముత్తానాని కృత్వా, విస్రస్యేద్మం, త్రిః ప్రోక్షతి। (ప్రోక్షణశేష మగ్నే ర్దక్షిణతో నిధాయ)

(సపవిత్రం) పూర్ణపాత్ర మాదాయ। అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితే పాత్రేప ఆనీయ। ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యా న్నిరుత్పాయ। ఉత్తరేణాగ్నిం (ద్వాదశ) దర్భేషు సాదయిత్వా। (అష్ట) దర్భైః ప్రచ్ఛాద్య।

➤ బ్రహ్మ వరణమ్

బ్రాహ్మణం (త్రిషు) దక్షిణతో దర్భేషు నిషాద్య।

అస్మిన్ప్రకృతే కర్మణి త్వం బ్రహ్మ భవ। బ్రహ్మణః - ఇదమాసనం।

(ప్రతివచనమ్) సుఖాసనం।

➤ ఆజ్య సంస్కారః

సపవిత్ర మాజ్యస్థాలీ మాదాయ, ఆజ్యం విలాప్య, అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయా మాజ్యస్థాల్యా మాజ్యం నిరుప్య, ఉదీచ్యోజ్ఞారాన్నిరూప్య, తేష్వధిశ్రిత్య, జ్వలతా తృణేనావద్యుత్య, (అదోగామిన్యా దీప్త్యా, ఆజ్యే ప్రతిఫలీకృత్య), ద్వే దర్భాగ్రే ప్రచ్ఛిద్య, ప్రక్షాళ్య, ప్రత్యస్య (ఆజ్యే ప్రాస్య)

(చరుహోమ పక్షే) చరుః శ్రపయిత్వా, అభిఘార్య, ప్రాచీన ముదీచీనం వోద్వాస్య, ప్రతిష్ఠితం పున రభిఘార్య। చరుణా సహ త్రిః పర్యగ్ని కృత్వా, ఉదగుద్వాస్య, అఙ్గారా న్ప్రత్యూహ్య, ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహార మాజ్యం త్రిరుత్పాయ,

(ప్రాగారభ్య పశ్చాన్నీత్వా పునః ప్రాగేవ సమాప్తిః ఏవంతిః) పవిత్ర గ్రన్థిం విస్తస్య, ప్రక్షాళ్య, ప్రాగగ్ర మగ్నౌ పవిత్రే అనుప్రహృత్య।

➤ స్రుక్ స్రువ సంమార్గః -

స్రుక్ స్రువావాదాయ, (సంమార్జన దర్శైస్సహ) యేన జహోతి తదగ్నా ప్రతితప్య, దర్భాగ్నే స్సంమృజ్య, పునః ప్రతితప్య, ప్రోక్ష్య, (స్రువ ముత్తరతో) నిధాయ, దర్భా నద్భిస్సక్తస్పృశ్యాగ్నా ప్రహరతి।

➤ ఇధ్మ తన్తమ్

ఇధ్మ మాదాయ, (ఇధ్మరజ్జం పూర్ణపాత్రే నిధాయ) పరిధీ న్పరి దధాతి। స్థవిష్ఠం పశ్చాత్। దక్షిణతోఽణీయాఽస స్వీర్షమ్, అణిష్ఠకే ప్రాస్వ ముత్తరతః। ఉదగగ్రం మధ్యమమ్। ప్రాగగ్రా వితరౌ మధ్యమ పరిధి ముపస్పృశ్య, పురస్తా దూర్ధ్వే ద్వే ఆఘార సమిధా వా దధాతి। ఆగ్నేయ్యా మేకాం ఇతరా మైశాన్యాం।

➤ పరిషేచనమ్ అగ్నిం పరిషేచ్ఛతి॥

⇒ అదితేఽనుమన్యస్వ। (ఇతి దక్షిణతః ప్రాచీనమ్)॥

⇒ అనుమతేఽనుమన్యస్వ। (ఇతి పశ్చా దుదీచీనమ్)

⇒ సరస్వతేఽనుమన్యస్వ। (ఇత్యుత్తరతః ప్రాచీనమ్)॥

⇒ దేవ సవితః ప్రసువ। (ఇతి సమన్తం పరిషిచ్య)

ఇధ్మ మలజ్ఞాత్య। స్వయమలజ్ఞాత్య। బ్రహ్మణ మలజ్ఞాత్య।

స్రువేణేధ్మ మభిఘార్య॥

⇒ ఓం చత్వారి శృఙ్గా త్రయో అస్య పాదా ద్వేశీర్షే సప్త హస్తానో అస్య। త్రిదా బద్ధో
వృషభో రోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాః ఆవివేశ॥

అస్మిన్ ప్రకృతే కర్మణి బ్రహ్మాన్న - ఇద్మ మాధాస్యే॥

○ ఆధత్స్వ - (ఇతి బ్రహ్మవదేత్)

ఇద్మాఽధాన ముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్త్వీతి భవన్తో బ్రువన్తు। ఇద్మాఽధాన
ముహూర్త స్సుముహూర్తో అస్తు।

➤ ఆఘార హోమః

ఆఘారావాఘారయతి దర్శపూర్ణమాసవ త్తూష్ణీమ్। ఇతర దర్శమదాయ।
ఉత్తర పరిధి సన్ని మన్వవహృత్య। దక్షిణతః ప్రాశ్చ మృజుః సస్తత
మాఘారయతి॥ ప్రజాపతిం మనసా ధ్యాయన్।

⇒ వాయవ్యా దాగ్నేయాంతం జహుయాత్॥ (ప్రజాపతయ ఇదం న మమ॥

ఇత్యుక్త్వా॥

(ప్రధాన దర్శ మాదాయ) ద్వితీయ మైంద్ర మితర పరిధి సన్ని మన్వవహృత్య।
ప్రాగుదశ్చం పూర్వవ దాఘారయతి॥

⇒ నైర్ఋత్యా దీశానాంతం జహుయాత్॥ ఇన్ద్రాయేదం న మమ॥

➤ అథాఙ్యహోమః (అఙ్యభాగౌ (చక్షుషీ) జహోతి)॥

ఏకం। ద్వే। త్రిణి। చత్వారి॥ (ఇతి చతుర్గ్రహితేనాఽజ్యేన జహోతి)

⇒ ఓం అగ్నయే స్వాహా॥ (ఉత్తరార్ధపూర్వార్ధే) అగ్నయ ఇదం న మమ।

ఏకం। ద్వే। త్రిణి। చత్వారి॥ సమం పూర్వేణ॥

⇒ ఓం సోమాయ స్వాహా॥ (దక్షిణార్ధ పూర్వార్ధే) సోమాయేదం న మమ।

➤ ముఖాయహుతిః (చరుహోమ పక్షే - అవదాన ధర్మః)

దర్వాముపస్తీర్య। చరుమధ్యా ద్ద్విరవదాయ। అభిఘార్య। హవిః
ప్రత్యభిఘారయతి॥

⇒ ఓం అగ్నయే స్వాహా॥ (మధ్యే) అగ్నయ ఇదం న మమ।

చర్వభావే, చతుర్గుహితేనాజ్యేన ముఖాయహుతిం జహుయాత్।

ప్రధానాయహుతిషు, చర్వాది విహిత ద్రవ్యపక్షే చతురవత్తం కుర్యాత్।
కేవలాజ్యహోమే, చతుర్గుహితేనాజ్యేన జహుయాత్। అఙ్గ దేవతాభ్యః,
స్రువేణోపహోమః।

• యదోపదేశం ప్రధానాయహుతీర్హుత్వా

➤ అగ్ని స్విష్టకృద్ధోమః

దర్వాముపస్తీర్య। ఉత్తరార్ధాత్ సకృత్ స్విష్టకృతేనవదాయ। తతో
ద్విరభిఘార్య। న హవిః ప్రత్యభిఘారయతి॥

(బౌధాయన పక్షే) - ఓం హవ్యవాహ మభిమాతిషాహా॥ రక్షోహణం పృతనాసు

జిష్ణుం। జ్యోతిష్మంతం దీద్యతం పురన్ధి మగ్నిః॥ స్విష్ట కృతమాహువేమోం (3) ౮

స్విష్టమగ్నై అభితత్పూణాహి విశ్వాదేవ పృతనా అభిష్య | ఉరున్నః
 పథాంప్రదిశన్ విభాహి జ్యోతిష్మ ధేహ్యజర న్న ఆయు స్సాహా || అగ్నయే
 స్విష్టకృత ఇదం న మమ ||

(ఆపస్తమ్బ పక్షే తు సౌవిష్టకృతీ జయాదిషు పర్యతే)

జయా - (అ)భ్యాతానాన్ - రాష్ట్రభృతః- ప్రాజాపత్యాం - వ్యాహృతీ
 ర్విహృతా - సౌవిష్టకృతీ మితుపజహోతి (స్రువేణ) |

ఇథ్మసన్నహనా న్యద్భిస్సస్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి | రుద్రాయ
 తన్తిచరాయేదం న మమ || అపఉపస్సుశ్య ||

○ ప్రథమాఘారహోమశ్చ ప్రధానాఽహుత్యనన్తరమ్ |

యద్ధోతవ్యన్తు తత్సర్వం స్రువేణోక్తం కపర్దినా ||

□ జయాదిహోమః

అస్య కర్మణః హోమ ప్రతిష్ఠా సిద్ధ్యర్థం వృద్ధికామః, జయాది హోమం కరిష్యే ||
 స్రువేణాఽజ్యమాదాయ | అథ జయాదిహోమం కుర్యాత్ ||

➤ జయాః

⇒ ఓం చిత్తశ్చ స్వాహా | చిత్తాయేద న్న మమ ||

⇒ ఓం చిత్తిశ్చ స్వాహా | చిత్త్యా ఇద న్న మమ ||

⇒ ఓం ఆకూతశ్చ స్వాహా | ఆకూతాయేద న్న మమ ||

⇒ ఓం ఆకూ॑తిశ్చ॒ స్వా॒హా॑॥ ఆకూ॑త్యా ఇద న్న మమ॥

⇒ ఓం వి॒జ్ఞా॑తశ్చ॒ స్వా॒హా॑॥ వి॒జ్ఞా॑తాయేద న్న మమ ॥

⇒ ఓం వి॒జ్ఞా॑నశ్చ॒ స్వా॒హా॑॥ వి॒జ్ఞా॑నాయేద న్న మమ॥

⇒ ఓం మ॒నశ్చ॒ స్వా॒హా॑॥ మ॒నస॑ ఇద న్న మమ॥

⇒ ఓం శ॒క్వరీ॑శ్చ॒ స్వా॒హా॑॥ శ॒క్వరీ॑భ్య ఇద న్న మమ॥

⇒ ఓం ద॒ర్శశ్చ॒ స్వా॒హా॑॥ ద॒ర్శాయే॑ద న్న మమ॥

⇒ ఓం పూ॒ర్ణ॒మా॒సశ్చ॒ స్వా॒హా॑॥ పూ॒ర్ణ॒మా॒సాయే॑ద న్న మమ॥

⇒ ఓం బృ॒హచ్చ॒ స్వా॒హా॑॥ బృ॒హత॑ ఇద న్న మమ॥

⇒ ఓం ర॒థంత॑రశ్చ॒ స్వా॒హా॑॥ ర॒థంత॑రాయేదం న్న మమ॥

⇒ ఓం ప్ర॒జాప॑తి ర్జయా॒ ని॒త్రాయ॑ వృ॒ష్ణే ప్రా॑యచ్చ దు॒గ్రః పృ॑తనాజ్యేషు తస్మి విశ॒
స్స॒మన॑మస్త సర్వా॒ స్స ఉగ్ర॑ స్స హి హ॒వ్యో బ॒భూ॒వ స్వా॒హా॑॥ ప్ర॒జాప॑తయ
ఇద న్న మమ॥

➤ అభ్యాతానాః -

⇒ ఓం అగ్ని॑ర్భూ॒తానా॑ మ॒ధిప॑తి స్స మా॒వత్స॑స్మి న్మహ్మా॑ న్నస్మి న్క్ష॒త్రేస్యా॑
మా॒శిష్య॑స్యాం పు॒రో॒ధాయా॑ మ॒స్మిన్మ॑ర్మ న్నస్యా॑ న్దే॒వహూ॑త్యా॒ స్వా॒హా॑॥

అగ్నయే భూతానామధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇒ ఓం ఇన్ద్రో జ్యేష్ఠానా మధిపతి స్స మాం వ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్ క్షత్రేన్యా
మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా స్తేవహూత్యాః స్వాహా॥

ఇన్ద్రాయ జ్యేష్ఠానా మధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇒ ఓం యమః పృథివ్యా అధిపతి స్స మాం వ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్ క్షత్రేన్యా
మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా స్తేవహూత్యాః స్వాహా॥॥॥

యమాయ పృథివ్యా అధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇒ ఓం వాయు రన్తరిక్షస్యాధిపతి స్స మాం వ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్ క్షత్రేన్యా
మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా స్తేవహూత్యాః స్వాహా॥

వాయవేన్తరిక్షస్యాధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇒ ఓం సూర్యో దివోధిపతి స్స మాం వ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్ క్షత్రేన్యా
మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా స్తేవహూత్యాః స్వాహా॥

సూర్యాయ దివోధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇒ ఓం చంద్రమా నక్షత్రాణా మధిపతి స్స మాం వ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్ క్షత్రేన్యా
మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా స్తేవహూత్యాః స్వాహా॥

చంద్రమసే నక్షత్రాణా మధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇒ ఓం బృహస్పతి ర్బ్రహ్మణోఽధిపతి స్స మాంవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ
 న్నస్మిన్క్షత్రస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా
 స్తేవహూత్యాఽ స్వాహా॥ బృహస్పతయే బ్రహ్మణోఽధిపతయ ఇద న్న
 మమ॥

⇒ ఓం మిత్ర స్సత్యానా మధిపతి స్స మాంవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రస్యా
 మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా స్తేవహూత్యాఽ స్వాహా॥
 మిత్రాయ సత్యానా మధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇒ ఓం వరుణోపా మధిపతిస్స మాంవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రస్యా
 మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా స్తేవహూత్యాఽ స్వాహా॥
 వరుణాయాపా మధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇒ ఓం సముద్ర స్సోత్యానా మధిపతిస్స మాంవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రస్యా
 మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా స్తేవహూత్యాఽ స్వాహా॥
 సముద్రాయ సోత్యానా మధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇒ ఓం అన్నః సామ్రాజ్యానా మధిపతి తన్మాంవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ
 న్నస్మిన్క్షత్రస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా

ద్వే॒వ॒హూ॒త్యాఁ॒ స్వా॒హా॑॥ అ॒న్నా॒య సా॒మ్రా॒జ్యా॒నా మ॒ధి॒ప॒తి॒న ఇ॒ద న్న
మ॒మ॥

⇒ ఓం సో॒మ ఓ॒ష॒ధీ॒నా మ॒ధి॒ప॒తి॒స్స మౌ॒వ త్వ॒స్మి న్మృ॒హ్మా న్న॒స్మిన్క్ష॒త్రే॒స్యా
మా॒శి॒ష్య॒స్యాం పు॒రో॒ధా॒యా మ॒స్మి న్క॒ర్మ న్న॒స్యా ద్వే॒వ॒హూ॒త్యాఁ॒ స్వా॒హా॑॥
సో॒మాయౌ॒ష॒ధీ॒నామ॒ధి॒ప॒తయ॑ ఇ॒ద న్న మ॒మ॥

⇒ ఓం స॒వి॒తా ప్ర॒స॒వా॒నా మ॒ధి॒ప॒తి॒స్స మౌ॒వ త్వ॒స్మి న్మృ॒హ్మా న్న॒స్మిన్క్ష॒త్రే॒స్యా
మా॒శి॒ష్య॒స్యాం పు॒రో॒ధా॒యా మ॒స్మి న్క॒ర్మ న్న॒స్యా ద్వే॒వ॒హూ॒త్యాఁ॒ స్వా॒హా॑॥
స॒వి॒త్రే ప్ర॒స॒వా॒నా మ॒ధి॒ప॒తయ॑ ఇ॒ద న్న మ॒మ॥

⇒ ఓం రు॒ద్రః ప॒శూ॒నా మ॒ధి॒ప॒తి॒స్స మౌ॒వ త్వ॒స్మి న్మృ॒హ్మా న్న॒స్మిన్క్ష॒త్రే॒స్యా
మా॒శి॒ష్య॒స్యాం పు॒రో॒ధా॒యా మ॒స్మి న్క॒ర్మ న్న॒స్యా ద్వే॒వ॒హూ॒త్యాఁ॒ స్వా॒హా॑॥
రు॒ద్రాయ॑ ప॒శూ॒నామ॒ధి॒ప॒తయ॑ ఇ॒ద న్న మ॒మ॥ (అప ఉపస్పృశ్య)

⇒ ఓం త్వ॒ష్టా రూ॒పా॒ణా మ॒ధి॒ప॒తి॒స్స మౌ॒వ త్వ॒స్మి న్మృ॒హ్మా న్న॒స్మిన్క్ష॒త్రే॒స్యా
మా॒శి॒ష్య॒స్యాం పు॒రో॒ధా॒యా మ॒స్మి న్క॒ర్మ న్న॒స్యా ద్వే॒వ॒హూ॒త్యాఁ॒ స్వా॒హా॑॥
త్వ॒ష్టే రూ॒పా॒ణా మ॒ధి॒ప॒తయ॑ ఇ॒ద న్న మ॒మ॥

⇒ ఓం విష్ణుః పర్వతానా మధిపతిస్స మాంవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్ క్షత్రస్యా
మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా స్థేవహూత్యాఽ స్వాహా॥

విష్ణువే పర్వతానా మధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇒ ఓం మరుతో గణానా మధిపతయ స్తే మాంవత్త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్ క్షత్రస్యా
మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా స్థేవహూత్యాఽ స్వాహా॥

మరుద్భ్యో గణానా మధిపతిభ్య ఇద న్న మమ॥

➤ పితృ పితామహాయో రజీవతోః (తండ్రి, తాత జీవించిలేనప్పుడు ఈ మంత్రము)

⇒ పితరః పితామహాః పరేవరే తతా స్తతామహ ఇహమాంవతః అస్మి న్బ్రహ్మ
న్నస్మిన్ క్షత్రస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా
స్థేవహూత్యాఽ స్వాహా॥ మస్తోక్త దేవతాభ్య ఇద న్న మమ॥

➤ పితృపితామహాయో ర్జీవతో స్సతో ర్జప ఏవ కర్తవ్యః (ఇద్దరూ జీవించి

వుంటే జపం మాత్రమే చేయాలి, హోమం చేయనక్కరలేదు)

➤ (పితరి జీవతి, మృతే చ పితామహే) తండ్రి వుండి తాత లేనిచో

⇒ పితామహ అవరే తతామహ ఇహ మాంవతః అస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్ క్షత్రస్యా
మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా స్థేవహూత్యాఽ స్వాహా॥

మస్తోక్త దేవతాభ్య ఇద న్న మమ॥

➤ జీవతి పితామహే, మృతే చ పితరి। (తాత వుండి తండ్రి లేనిచో)

➤ పిత॑రః పరే॑ తతా॑ ఇహ॑ మా॒వత॑। అస్మి॑ స్త్ర॒హ్నా న్న॒స్మిన్ క్షత్ర॑స్యా
మా॒శిష్య॑స్యాం పు॒రోధా॑యా మ॒స్మిన్కర్మ॑ న్న॒స్యా స్తే॒వహూ॑త్యా॒స్వాహా॑॥
మన్తే॑క్త దే॒వతా॑భ్య ఇద న్న మమ॥ (అప ఉపస్పృశ్య)

➤ రాష్ట్రభృతః -

⇒ ఓం ఋతా॑షా డృత॑ధా॒మాగ్ని॑ర్గ॒న్ధర్వ స్తస్యా॑షధ॒యోఽఘ॑రస ఊర్జో నామ॑ స
ఇదం॑ బ్ర॒హ్మ క్షత్రం॑ పాతు తా ఇదం॑ బ్ర॒హ్మ క్షత్రం॑ పా॒న్తు తస్మి॑ స్వాహా॑॥
ఋతాసా॑హ ఋత॑ధామ్నో॒గ్నయే॑ గన్ధర్వా॒యేద న్న మమ॑॥

⇒ తాభ్య స్వాహా॑॥ ఓషధీ॑భ్యో॒ఽఘరో॑భ్య ఊర్జ్య ఇదం॑ న మమ॑॥

⇒ ఓం స॒హితో॑ వి॒శ్వసా॑మా సూ॒ర్యో గన్ధర్వ స్తస్య॑ మరీ॒చయో॑ఽఘ॒రస ఆయు॑వో
నామ॑ స ఇదం॑ బ్ర॒హ్మ క్షత్రం॑ పాతు తా ఇదం॑ బ్ర॒హ్మ క్షత్రం॑ పా॒న్తు తస్మి॑
స్వాహా॑॥ స॒హితాయ॑ వి॒శ్వసామ్నో॑ సూ॒ర్యాయ॑ గన్ధర్వా॒యేదం నమమ॑॥

⇒ తాభ్య స్వాహా॑॥ మరీ॒చిభ్యో॑ఽఘరో॒భ్య ఆయు॑భ్య ఇదం॑ న మమ॑॥

⇒ సు॒ఖమ్న॑ సూ॒ర్యర॑శ్మి శ్చ॒న్ద్రమా॑ గన్ధర్వ స్తస్య॑ నక్ష॒త్రాణ్యఽఘ॑రసో బే॒కురయో॑
నామ॑ స ఇదం॑ బ్ర॒హ్మ క్షత్రం॑ పాతు తా ఇదం॑ బ్ర॒హ్మ క్షత్రం॑ పా॒న్తు తస్మి॑
స్వాహా॑॥ సు॒ఖమ్నాయ॑ సూ॒ర్యర॑శ్మయే చ॒న్ద్రమసే॑ గన్ధర్వా॒యేదం న మమ॑॥

⇒ తాభ్య స్వాహా॥ నక్షత్రభ్యోఽపసరోభ్యో బేకురిభ్య ఇదం న మమ॥

⇒ భుజ్య సుపర్ణో యజ్ఞో గన్ధర్వ స్రస్య దక్షిణా అపసరస స్తవా నామ స ఇదం
బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాస్తు తస్మై స్వాహా॥ భుజ్యవే
సుపర్ణాయ యజ్ఞాయ గన్ధర్వాయేదం నమమ॥

⇒ తాభ్య స్వాహా॥ దక్షిణాభ్యోఽపసరోభ్య స్తవాభ్య ఇదం న్న మమ॥

⇒ ప్రజాపతి ర్విశ్వకర్మా మనో గన్ధర్వ స్రస్యర్థ్వామాన్యపసరో వహ్నియో నామ స
ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాస్తు తస్మై స్వాహా॥
ప్రజాపతయే విశ్వకర్మణే మనసే గన్ధర్వాయేదం న్న మమ॥

⇒ తాభ్య స్వాహా॥ ఋష్యామేభ్యోఽపసరోభ్యో వహ్నిభ్య ఇదం న్న మమ॥

⇒ ఇషిరో విశ్వవచా వాతో గన్ధర్వ స్రస్యాఽపసరో ముదా నామ స ఇదం
బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాస్తు తస్మై స్వాహా॥ ఇషిరాయ
విశ్వవచసే వాతాయ గన్ధర్వాయేదం న్న మమ॥

⇒ తాభ్య స్వాహా॥ అద్యోఽపసరోభ్యో ముదాభ్య ఇదం న్న మమ॥

⇒ భువనస్య పతే యస్య త ఉపరి గృహ ఇహ చ॥ స నో రాస్వాజ్యానిః
రాయస్పృషః సువీర్యః సంవత్సరీణాః స్వస్తిః స్వాహా॥ భువనస్య పత్య ఇద
న్న మమ॥

⇒ పరమేష్ఠ్యధిపతి ర్ముత్య గ్గన్ధర్వ స్తస్య విశ్వ మఘ్నరసో భువో నామ స ఇదం
బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాన్తు తస్మై స్వాహా॥

పరమేష్ఠినేఽధిపతయే మృత్యవే గన్ధర్వాయేదం న మమ॥

⇒ తాభ్య స్వాహా॥ విశ్వస్మా అఘ్నరోభ్యో భూభ్య ఇద న్న మమ॥

⇒ సుక్షితి స్సుభూతి ర్భద్రకృ త్సువర్వా న్పర్జన్యో గన్ధర్వ స్తస్య విద్యుతోఽఘ్నరసో
రుచో నామ స ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాన్తు తస్మై
స్వాహా॥ సుక్షితయే సుభూతయే భద్రకృతే సువర్వతే పర్జన్యాయ
గన్ధర్వాయేద న్న మమ॥

⇒ తాభ్య స్వాహా॥ విద్యుద్భ్యోఽఘ్నరోభ్యో రుగ్భ్య ఇద న్న మమ॥

⇒ దూరేహితి రమ్మడయో మృత్యు గ్గన్ధర్వ స్తస్య ప్రజా అఘ్నరసో భీరువో నామ స
ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాన్తు తస్మై స్వాహా॥
దూరేహితయే యమ్మడయాయ మృత్యవే గన్ధర్వాయేద న్న మమ॥

⇒ తాభ్య స్వాహా॥ ప్రజాభ్యోఽఘ్నరోభ్యో భీరుభ్య ఇద న్న మమ॥

⇒ చారుః కృపణకాశీ కామో గన్ధర్వ స్తస్యాఽధయోఽఘ్నరస శ్శోచయన్తీ రామ స
ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాన్తు తస్మై స్వాహా॥ చారవే
కృపణకాశినే కామాయ గన్ధర్వాయేద న్న మమ॥

⇒ తాభ్య స్వాహా॥ ఆధిభ్యోఽప్సరోభ్య శ్శోచయన్తీభ్య ఇదం న మమ ॥

⇒ స నో భువనస్య పతే యస్య త ఉపరి గృహ ఇహ చ॥ ఉరు బ్రహ్మణోఽస్మి
క్షత్రాయ మహి శర్మ యచ్చ స్వాహా॥ భువనస్య పత్యే బ్రహ్మణోఽధిపతయ
ఇదం న మమ॥

➤ ప్రాజాపత్యా (ప్రాజాపతిం మనసా ధ్యాయన్))

⇒ ఓం ప్రజాపతే న త్వదేతా న్యన్యో విశ్వా జాతాని పరితా బభూవ॥ యత్కామాస్తే
జహుమ స్తన్నో అస్తు వయః స్యామ పతయో రయీణాః స్వాహా॥
ప్రాజాపతయ ఇదం న మమ॥

➤ వ్యాహృతయః (విహృతాః)

⇒ ఓం భూస్వాహా॥ అగ్నయ ఇదం న మమ॥

⇒ ఓం భువస్వాహా॥ వాయవ ఇదం న మమ॥

⇒ ఓం సువ స్వాహా॥ సూర్యాయేదం న మమ॥

➤ సావిష్టకృత -

⇒ ఓం యదస్య కర్మణోఽత్యరీరిచః యద్వా న్యూన మిహాకరమ్॥ అగ్నిష్టధిష్ట
కృద్విద్వా వ్యర్వః స్విష్టః సుహుతం కరోతు స్వాహా॥ అగ్నయే స్విష్టకృత
ఇదం న మమ॥

➤ పరిధి తన్తమ్⁵

మధ్యమ పరిధిం ప్రహృత్య| ఇతరౌ యుగపత్ప్రహరన్న్| ఉత్తరార్ధస్యగ్ర
మంగారేషూపోహతి| పరిధీనభిమన్త్య| ఆఘార సమిధౌ ప్రహరతి - తనుభ్య
ఇదం న మమ|

➤ దర్వామితరదర్వ్యగ్రమవధాయ| సఙ్ ప్రావేణాభి జుహోతి|

వసుభ్యో రుద్రేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్సగ్గ్ ప్రావభాగేభ్య ఇదం న మమ||

➤ ప్రాయశ్చిత్త హోమః

- అస్మిన్ ప్రకృతే కర్మణి జ్ఞాతాజ్ఞాతాది సకలదోషనిర్హరణార్థం
అనాజ్ఞాతత్రయమ్,
- కర్మాంతరిత కర్మ విపర్యాస ప్రాయశ్చిత్తార్థం త్వన్నో అగ్నే సత్వన్నో అగ్న
ఇతి,

⁵ ప్రస్తరవత్తాష్ఠిం లేపకార్యమ్ (కేచన కుర్వన్తి) పరిధి ప్రహరణ పక్షే| దర్వా పరిధీ
ననక్తి| మధ్యమం - వసుభ్య ఇదం న మమ| దక్షిణం - రుద్రేభ్య ఇదం న మమ
(అపఊపస్పృశ్య)| ఉత్తరం - ఆదిత్యేభ్య ఇదం న మమ||

పాత్ర ప్రయుక్త దర్భాగ్రాణి దర్వా మభ్యజ్య, స్రువే మధ్య మూలే అనక్తి|
కిఞ్చిత్ తృణ మపాదాయ, ప్రజ్ఞాతన్నిధాయ| పాత్ర ప్రయుక్త దర్భాన్ దర్వ్యరే
నిధాయ, హుత దేవతాభ్య ఉద్దిశ్య త్యక్త్వా, తృణం ప్రహరతి - ఏతదేతదేతత్|

- స్వరాక్షర పదవృత్త వర్ణలోప ప్రాయశ్చిత్తార్థ మాభి గీర్భి రితి,
- వాఙ్మయమ లోప ప్రాయశ్చిత్తార్థ మిదం విష్ణు స్త్రంబకమితి,
- ఋత్విజ్మౌఢ్య ప్రాయశ్చిత్తార్థం యద్విద్వాఃస ఇతి,
- స్కన్నాది దోష ప్రాయశ్చిత్తార్థం అస్కాన్వ్యేరితి,
- మిన్దాదిదోష ప్రాయశ్చిత్తార్థం యన్మ ఆత్మన ఇతి,
- సమస్త భయాద్యుపద్రవ నిర్హరణార్థం పున రగ్ని శ్చక్షు రితి,
- అగ్న్యపఘాత ప్రాయశ్చిత్తార్థం పునస్త్యాపదిత్యా ఇతి,
- సర్వ ప్రాయశ్చిత్తార్థం భూర్భువస్సువరితి - ఏతై ర్మన్తై రాజ్యాయహుతీ ర్హోష్యామి॥

⇒ ఓం అనాఙ్ఞాతః॑ యదాఙ్ఞాతః॑ యజ్ఞస్య॑ క్రియతే॑ మిధు॑| అగ్నే॑ తదస్య॑ కల్పయ॑
త్వః॑ హి వేత్త॑ యథాతథః॑ స్వాహా॑| అగ్నయ॑ ఇద న్న మమ॑॥

⇒ ఓం పురుష॑ సమ్మితే॑ యజ్ఞో॑ యజ్ఞః॑ పురుషసమ్మితః॑| అగ్నే॑ తదస్య॑ కల్పయ॑
త్వః॑ హి వేత్త॑ యథాతథః॑ స్వాహా॑| అగ్నయ॑ ఇద న్న మమ॑॥

⇒ ఓం యత్పాకత్రా॑ మనసా॑ దీన॑ దక్షాన॑ యజ్ఞస్య॑ మన్వతే॑ మర్తాసః॑| అగ్ని
ష్టద్ధోతా॑ క్రతువి॑ ద్విజానన్॑ యజిష్ఠో॑ దేవాః॑ ఋతుశో॑ యజాతి॑ స్వాహా॑|
అగ్నయ॑ ఇద న్న మమ॑॥

⇒ ఓం త్వన్నో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్ దేవస్య హేడోఽవ యాసిసీష్ఠాః। యజిష్ఠో
వహ్నితమ శ్శోకుదానో విశ్వా ద్వేషాఃసి ప్రముముద్భ్యస్మ థ్వాహా॥ అగ్ని
వరుణాభ్యామిదం న మమ॥

⇒ ఓం స త్వన్నో అగ్నేఽవమో భవోతీ నేదిష్ఠో అస్యా ఉషసో వ్యుష్టా। అవ యక్ష
నో వరుణః రరాణో వీహి మృడీకః సుహవో న ఏధి స్వాహా॥ అగ్నివరుణాభ్యా
మిదం న మమ॥

⇒ ఓం ఆభి గ్గీర్భి ర్యదతో న ఉన మా ప్యాయయ హరివో వర్ధమానః। యదా
స్తోతృభ్యో మహి గోత్రా రుజాసి భూయిష్ఠభాజో అధ తే స్వామ స్వాహా॥ ఇన్ద్రాయ
హరివతే వర్ధమానాయేదం న మమ॥

⇒ ఓం ఇదః విష్ణు ర్విచక్రమే త్రేధా ని దధే పదం। సమూఢ మస్య పాఃసురే
స్వాహా॥ శ్రీవిష్ణవ ఇదం న మమ॥

⇒ ఓం త్వమ్బకం యజామహే సుగంధిం పుష్టి వర్ధనమ్। ఉర్వారుక మివ బన్ధనా
న్మృత్యో ర్ముక్షీయ మాఽమృతా థ్వాహా॥ మృత్యుజ్ఞాయేదం న మమ॥

⇒ ఓం యద్విద్వాఽసో యదవిద్వాఽసో ముగ్ధాః కుర్వ స్మర్త్విజః। అగ్ని ర్మా
తస్మా దేనస శ్రుద్ధా దేవీ చ ముఞ్చతాః స్వాహా॥ అగ్నిశ్రద్ధాభ్యా మిదం న
మమ॥

⇒ ఓం అస్మాన్వ్యోః పృథివీ మస్మా నృషభో యువా గాః। స్కన్నేమా విశ్వా
భువనా స్కన్నో యజ్ఞః ప్రజనయతు। అస్మా నజని ప్రాజన్యాస్కన్నా జ్ఞాయతే
మౌషా। స్కన్నా త్రుజనిపీమహి స్వాహా। స్కన్నాదిభ్యో దేవతాభ్య ఇదం న
మమ॥

⇒ ఓం యన్మ ఆత్మనో మిన్దాభూ దగ్ని స్తత్పున రాహ్ జ్ఞాతవేదా విచరషణి
స్వాహా। అగ్నే జాతవేదసే విచరషణయ ఇదం న మమ॥

⇒ ఓం పున రగ్నిశ్చక్షు రదా త్పున రిన్ద్రో బృహస్పతిః। పున ర్మే అశ్వినా యువ
ఇచ్ఛకు రాధత్త మక్ష్యో స్వాహా॥ అగ్నిన్ద్ర బృహస్పత్యశ్వభ్య ఇదం న మమ॥

⇒ ఓం పునస్త్యా యదిత్యా రుద్రా వసవ స్సమిన్దతాం పున ర్భహ్మణో వసునీథ
యజ్ఞైః। ఘృతేన త్వ న్తనువో వర్ధయస్వ సత్యా స్సన్తు యజమానస్య కామా
స్వాహా॥ అగ్నే వసునీథాయేదం న మమ॥

⇒ ఓం భూర్భువ స్సువ స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదం న మమ॥

➤ పూర్ణాహుతిః

ఏవం గుణ..... ప్రీత్యర్థం, అస్మిన్నుక్యతే కర్మణి, హోమ సంపూర్ణతా సిద్ధ్యర్థం
పూర్ణాహుతి హోమం కరిష్యే॥ హోమద్రవ్యాణి పాత్రే నిధాయ॥ పూజాయదికం
కుర్యాత్॥

○ ఆజ్య స్వాదశకృత్వస్తు గృహీత్వా పూరయేత్సుచమ్।

తయా చాకజ్యాయహుతిః కార్యా సా పూర్ణాయహుతి రిష్యతే॥

ద్వాదశ గృహీతేనాకజ్యేన సుచం పూరయిత్వా ఏకం ద్వే త్రిణి చత్వారి।

పంచాషట్ పంచాష్టై నవ దశ ఏకాదశ ద్వాదశ॥

⇒ ఓం సప్తతే అగ్నే సమిధ స్సప్త జిహ్వ స్సప్తర్షయ స్సప్త ధామ ప్రియాణి సప్త
హోత్రా స్సప్తధా త్వా యజన్తి సప్త యానీ రాప్యణస్వా ఘృతేన స్వాహా॥

అగ్నయే సప్తవత ఇద న్న మమ॥

పూర్ణాయహుతి బ్రాహ్మణవాక్యాని

⇒ పూర్ణాయహుతి ముత్తమా జ్ఞాహోతి సర్వ వై పూర్ణాయహుతిః సర్వమేవా
కవ్నోతి అథో ఇయ వై పూర్ణాయహుతిః అస్యా మేవ ప్రతితిష్ఠతి॥

వసోర్ధారా బ్రాహ్మణమ్

⇒ వసోర్ధారా జ్ఞాహోతి వసోర్థే ధారా సదితి వా ఏషా హూయతే ఘృతస్య వా
ఏన మేషా ధారాముష్మి న్లోకే పిన్వమానోప తిష్ఠత ఆజ్యేన జహోతి తేజో వా
ఆజ్య నేజో వసోర్ధారా తేజసైవాన్తి తేజోవరున్ధేథో కామా వై వసోర్ధారా
కామానేవావ రున్ధే॥

పూర్ణాయహుతి ముహూర్త స్సుముహూర్తోస్తు॥

➤ ప్రాయశ్చిత్త హోమా

అస్మిన్ ప్రకృతే కర్మణి యజుర్బ్రేష ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే। (అయం హోమో
యజుర్మస్త్ర భ్రంశదోష ప్రాయశ్చిత్తార్థం కర్తవ్య ఇతి విపశ్చితో మన్వతే।

⇒ ఓం భువ స్సాహా॥ వాయవ ఇదం న మమ।

హస్తం ప్రక్షాళ్య। ఆతమితోః ప్రాణా నాయమ్య। విష్ణు ర్విష్ణు విష్ణుః।

సంక్యల్ప ప్రభృత్యేతావత్పర్యంతం నానా ప్రకారేణ సంభావిత సకలదోష
నిర్ధరణార్థం సర్వ ప్రాయశ్చిత్తం హోష్యామి॥

⇒ ఓం భూర్భువస్సువస్సాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదం న మమ॥

⇒ (ఉత్తర పరిషేదనమ్) అదితే॑న్వ॑మ॒శ్శ్లాః॑। అను॑మతే॑న్వ॑మ॒శ్శ్లాః॑।

స॒రస్వ॑తే॒న్వ॑మ॒శ్శ్లాః॑। దే॒వస॑వి॒తః॑ ప్రా॒సా॑వీః॥

ప్రణీ॑తా॒స్వప॑ ఆ॒నీయ॑। (పునః) అక్ష॑తో॒దక్షైః॑ పూ॒రయి॑త్వా॥

⇒ ఓం స॒దసి॑ స॒న్మే భూ॑యా స్స॒ర్వ మ॑సి స॒ర్వం మే॑ భూ॒యాః॑ పూ॒ర్ణ మ॑సి
పూ॒ర్ణం మే॑ భూ॒యా అక్షి॑త మ॒సి మా మే॑ క్షే॒ష్ఠాః॑॥ (ఇత్యభిమంత్రి)

➤ (అథ దిజ్మార్జనం)

⇒ ప్రా॒చ్ఛా న్ది॒శి దే॒వా ఋ॒త్విజో॑ మార్జయన్తామ్।

⇒ దక్షి॑ణాయా న్ది॒శి మా॒సాః పి॒తరో॑ మార్జయన్తామ్।

⇒ ప్రతీ॑ద్యా॒న్ది॒శి గృ॒హః ప॒శవో॑ మార్జయన్తామ్॥

⇒ ఉదీ॑ద్యా॒న్ది॒శ్యాప॒ ఓష॑ధయో వనస్ప॒తయో॑ మార్జయన్తామ్॥

⇒ ఊర్ధ్వా॑యా॒న్ది॒శి య॒జ్ఞ స్స॒వత్స॑రో య॒జ్ఞప॑తి ర్మార్జయన్తామ్॥

ఇతిదిబ్బార్జనం కృత్వా॥

➤ పూర్ణపాత్ర నినయనమ్ (పత్న్యజ్ఞాలౌ)

⇒ సము॑ద్రం వ॒శ ప్ర॑హీణోమి స్వా॒ం యోని॑ మపి గచ్ఛ॒త॥ అచ్ఛి॑ద్రః ప్ర॒జయా॑
భూ॒యాసం॑ మా పరా॒ సేచి॑ మత్ప॒యః॥ అజ్ఞ॑లౌ పూర్ణపాత్ర మానయతి॥ రేత॑
ఏ॒వాస్యాం॑ ప్ర॒జా న్దధా॑తి॥ ప్ర॒జయా॑ హి మను॒ష్యః పూర్ణః॑॥ ముఖం॑ విమ్మ॒ష్టే॥
అవ॑భృథస్తైవ రూప జ్ఞుత్వో॑త్తిష్ఠతి॥

భూమిష్ఠోదకం శిరసి ధారయేత్॥ అక్షతా ఇచ్చిరసి ధారయేత్॥

⇒ యేన॑ దే॒వాః ప॒విత్రే॑ణ॥ ఆత్మా॑నం పునతే సదా॑॥ తేన॑ సహస్ర॑ ధారేణ॑
పా॒వమా॑న్యః పునన్తు మా॑॥

⇒ ప్రా॒జాప॑త్యం ప॒విత్రమ్॑॥ శతో॑ద్యామ॒ హిర॑ణ్మయమ్॑॥ తేన॑ బ్ర॒హ్మవిదో॑ వయమ్॑॥
పూ॒తం బ్ర॒హ్మ పునీ॑మహే॥

⇒ ఇ॒న్త్ర స్సు॒నీ॒తీ స॒హ మా పు॒నాతు॑ | సో॒మ స్స్వ॒స్త్వా వరు॑ణ స్స॒మీ॒చ్ఛా॑ | య॒మో
రా॒జా ప్ర॒మృ॒ణాభిః॑ పు॒నాతు॑ మా | జా॒తవే॑దా మో॒ర్జయ॑న్త్యా పు॒నాతు॑ || ఇతి
మా॒ర్జయి॑త్వా ||

➤ బ్రహ్మత్వ దక్షిణా

బ్రహ్మ॑ణం పూ॒జయా॑మి | బ్రహ్మ॑న్ - వర॒న్తే దదా॑మి |

జయాది బ్రహ్మ విసర్జనాన్తే భవత్కృత బ్రహ్మత్వ దక్షిణాం మానసోత్సాహ
పరిమిత హిరణ్య స్తుభ్య మహం సంప్రదదే న మమ ||

పరిస్తరణ విసర్జనమ్ -

ప్రాగాది పరిస్తరణాన్యత్తరే విస్మజేత్ | అగ్నే స్తు॒ణా న్యప॑చినోతి |

తే॒జస్వీ॑ య॒శస్వీ॑ బ్ర॒హ్మవర్చ॑సీ భవతి - ఇతి వి॒జ్ఞాయ॑తే | పున రల॒బ్ధృత్వ॑ |

అగ్నయే నమః, హుతవహాయ నమః, హుతాశినే నమః, కృష్ణ వర్మనే నమః,

దేవముఖాయ నమః, సప్తజిహ్వాయ నమః, వైశ్వానరాయ నమః, జాత వేదసే

నమః || మధ్యే శ్రీ మద్యజ్ఞేశ్వరాయ నమః |

హుతశిష్ట మాజ్యోపహారం నివేదయామి |

➤ అగ్ని ప్రదక్షిణమ్

⇒ అగ్నే॑ నయ॒ సుప॑థా రాయే॒ అస్మాన్ విశ్వా॑ని దే॒వ వ॑యునాని విద్వాన్ |
యు॒యోధ్య॑స్మ జ్ఞా॒హురా॑ణ మే॒నో భూ॑యిష్ఠా న్తే నమ ఉక్తే॑ విధేమ |

- ⇒ ప్ర వ శ్చక్రాయ భానవే భరద్వా హవ్యం మతి శ్చాగ్నయే సుపూతమ్।
యో దైవ్యాని మానుషా జనూఃష్వంత ర్విశ్వాని విదమనా జిగాతి।
- ⇒ అచ్ఛా గిరో మతయో దేవయన్తీ రగ్నిః యన్తి ద్రవిణం భిక్షమాణాః। సుసన్ధ్యశః
సుప్రతీకః స్వశ్చా హవ్యవాహ మరతిం మానుషాణామ్।
- ⇒ అగ్నే త్వమస్మ ద్యుయోధ్యమీవా అనగ్నిత్రా అభ్యమన్త కృష్ణీః। పున రస్మభ్యః
సువితాయ దేవ త్వా విశ్వేభి రజరేభి ర్యజత్ర।
- ⇒ అగ్నే త్వం పారయా నవ్యో అస్మా న్స్వస్తిభి రతి దుర్గాణి విశ్వా। పూశ్చ పృథ్వీ
బహులా న ఉర్వీ భవా తోకాయ తనయాయ శఃయోః।
- ⇒ ప్రకారవో మననా వచ్యమానా దేవద్రీచీ న్నయథ దేవయన్తః। దక్షిణావా
డ్వాజినీ ప్రాచ్యేతి। హవి ర్భర న్నగ్నయే ఘృతాచీ।
- ⇒ స్యుకృతే అగ్నే నమః। ద్విస్తే నమః। త్రిస్తే నమః। చతుస్తే నమః। పంచాకృత్వస్తే
నమః। ధశకృత్వస్తే నమః। శతకృత్వస్తే నమః। ఆ సహస్రకృత్వస్తే నమః।
అపరిమిత కృత్వస్తే నమః। నమస్తే అస్తు మా మా హిఃసీః।
- నమస్తే గారహపత్యాయ నమస్తే దక్షిణాగ్నయే।
నమ ఆహవనీయాయ మహవేద్యై నమో నమః॥
- కాణ్డద్వయోపపాద్యాయ కర్మ బ్రహ్మ స్వరూపిణే।
స్వర్గాపవర్గ రూపాయ యజ్ఞేశాయ నమో నమః॥

- యజ్ఞేశాచ్యుత గోవింద మాధవానంత కేశవ।

కృష్ణ విష్ణో హృషీకేశ వాసుదేవ నమోఽస్తుతే॥

⇒ అహం పరస్తా దహ మవస్తా దహ జ్యోతిషా వితమో వవార। యదంతరిక్ష న్నదు
మే పితాభూ దహః సూర్య ముభయతో దదర్శశాహం భూయాస ముత్తమ
స్సమానానామ్॥

అభివాదయే (నమస్కారః) చతుస్సాగరపర్యంతం... శర్మాహం భో అభివాదయే॥

(ప్రత్యభివాదాభావేన, అభివాదనస్య నిషేధేపి పూర్వాపచారానురోధః)

⇒ ఓం స్వస్తి।

- శ్రద్ధాం మేధాం యశః ప్రజ్ఞాం విద్యాం బుద్ధిం శ్రియం బలమ్।

ఆయుష్య నైజ ఆరోగ్యం దేహి మే హవ్యవాహన॥

శ్రియం దేహి మే హవ్యవాహన ఓన్నమ ఇతి॥

- యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపో హోమ క్రియాఽదిషు।

న్యూనం సంపూర్ణతాః యాతి సద్యో వందే హుతాశనమ్॥

- మన్తహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం హుతాశన॥

యద్ధుతంతు మయా దేవ పరిపూర్ణం తదస్తు తే॥

అనేన మయా కృతేన ... హోమ కర్మణా, భగవాన్ సర్వాఽత్మక శ్చ
యజ్ఞేశ్వర స్సుప్రీణాతు। ఏతత్ ఫలం శ్రీ పరమేశ్వరార్పణమస్తు॥

- యత్కర్మ కుర్వతాం పుంసాం కర్మలోపో భవే ద్యది।

తత్కర్మ సఫలం కుర్యు స్త్రీస్రాగ్ కోట్యో మహర్షయః॥

- అపరాధ సహస్రాణి క్రియంతే హర్షిశం మయా।

దానోయ మితి మాం మత్వా క్షమస్య పరమేశ్వర॥

- యత్కరోమి యదశ్చామి యజ్ఞహోమి దదామి యత్।

యత్తపస్వామి వార్ణేయ తత్కరోమి త్వదర్పణమ్॥

- ప్రమాదా త్కుర్వతాం కర్మ ప్రచ్యవేతాధ్వరే యది।

స్మరణాదేవ తద్విష్ణో ససంపూర్ణం స్యాదితి స్మృతిః॥

- గచ్ఛ గచ్ఛ సురశ్రేష్ఠ స్వస్థానం పరమేశ్వర।

యత్ర బ్రహ్మాదయో దేవా సత్ర గచ్ఛ హుతాశన॥

యజ్ఞేశ్వరాయ నమః, యథాస్థానం ప్రతిష్ఠాపయామి। శోభనార్థం

క్షేమాయ పునరాగమనాయ చ॥

➤ భస్మ ధారణమ్

⇒ మా న స్తోకే తనయే మా న ఆయుషి మా నో గోషు మా నో అశ్వేషు రీరిషః।

వీరాన్మా నో రుద్ర భామితో వధీర్ హవిష్మంతో నమసా విధేమ తే॥ ఇత్యుత్తరతో

భస్మ గృహీత్వా॥

⇒ త్ర్యాయుష జ్ఞామదగ్నే కశ్యపస్య త్ర్యాయుషమ్। యద్దేవానా న్త్ర్యాయుష స్తస్మై

అస్తు త్ర్యాయుషమ్। ఇతి లలాటాది స్థానేషు ధరతి।

సమాప్త శ్చాపస్తంభీయోగ్నిముఖ ప్రయోగః।

18. శ్రీ రుద్రాభిషేక సజ్కల్పః

- ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య, దేశకాలౌ సంకీర్త్య, ఏవఙ్గణ ... ప్రిత్యర్థం,
- మమోపాత్త సమస్త దురితక్షయ ద్వారా శ్రీ పరమేశ్వర ప్రిత్యర్థం,
- శ్రీమాన్ గోత్రః, నామధేయః, ధర్మపత్నీ సమేతస్సహం॥
- శ్రీమతః ... గోత్రస్య, నామధేయస్య, ధర్మపత్నీ సమేతస్య, మమ,
- (అస్య యజమానస్య సకుటుంబస్య)
- అస్మాకం సర్వేషాం సహ కుటుమ్బానాం

క్షేమ, స్థైర్య, విజయ-అభయ-ఆయురారోగ్య-ఐశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం,

ధర్మార్థ కామ మోక్ష చతుర్విధ ఫల పురుషార్థ సిద్ధ్యర్థం, మమ సమస్త పాప క్షయార్థం, గాఢ బద్ధ కర్మపాశ నివృత్తి ద్వారా ఆత్మ జ్ఞాన సిద్ధ్యర్థం (శ్రీ సచ్చిదానందేశ్వర) స్వామిన ముద్దిశ్య, పరమేశ్వర ప్రిత్యర్థం,

- శతరుద్రీయ పారాయణ పురస్కరం
- లఘున్యాస
- మహాన్యాస పారాయణ పురస్కరం
- సంభవద్భి ర్ద్రవ్యైః, సంభవద్భి రుపచారైః, సమ్భవతా నియమేన,

సమ్భవతా ప్రకారేణ

- (ఏక వార) ఏకాదశవార రుద్రాభిషేచనం
- అన్యోన్య సహాయేన కరిష్యామహే॥

ఓం నమ శ్చివాయ

➤ శతరుద్రీయ మస్తాణాం, ఋషిచ్ఛన్దోదేవతాః, న్యాసః

అస్య శ్రీ రుద్రస్య ప్రశ్నస్య, అఘోర ఋషి, అనుష్టుప్చన్దః, సజ్కర్షణమూర్తి
 స్వరూపో, యోసావాదిత్యః పరమపురుష స్స ఏష రుద్రో దేవతా। అగ్నిక్రతు
 చరమాయా మిష్టకాయాః శతరుద్రీయ జపే (అభిషేకే/ హోమే/ తర్పణే చ)
 వినియోగః॥ సకలస్య రుద్రాధ్యాయస్య। శ్రీ రుద్రో దేవతా, ఏకా గాయత్రీ చ్చన్దః,
 తిస్రోనుష్టుభః, తిస్రః పఞ్క్తయః, సప్తానుష్టుభః, ద్వే జగత్వ్య, పరమేష్ఠీ ఋషిః॥
 శ్రీ పరమేశ్వర ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే, శతరుద్రీయ జపే (అభిషేకే/ హోమే/ తర్పణే చ)
 వినియోగః॥

➤ కర న్యాసః

అగ్నిహోత్రాత్మనే	-	అభ్యష్ఠాభ్యాం నమః॥
దర్శపూర్ణ మాసాత్మనే-		తర్జనీభ్యాం నమః॥
చాతుర్మాస్యాత్మనే	-	మధ్యమాభ్యాం నమః॥
నిరూఢ పశుబన్ధాత్మనే	-	అనామికాభ్యాం నమః॥
జ్యోతిష్టోమాత్మనే	-	కనిష్ఠికాభ్యాం నమః॥
సర్వకర్త్యాత్మనే	-	కరతలకర పృష్ఠాభ్యాం నమః॥

➤ అభ్య న్యాసః

అగ్నిహోత్రాత్మనే	-	హృదయాయ నమః॥
దర్శపూర్ణమాసాత్మనే	-	శిరసే స్వాహా॥

చాతుర్మాస్యాత్మనే - శిఖాయై వషట్||
 నిరూఢ పశుబద్ధాత్మనే - కవచాయ హుం||
 జ్యోతిష్టోమాత్మనే - నేత్రత్రయాయ వౌషట్||
 సర్వకర్త్యాత్మనే - అస్త్రాయ ఫట్||
 భూర్భువస్సువరోమితి - దిగ్బంధః||

➤ ధ్యానమ్ -

- ఆపాతాళ నభస్ఫులాంత భువన బ్రహ్మాణ్ణ మావి స్ఫురజ్జ్యోతి -

స్సాటిక లింఘ మాళి విలస త్సూర్యేన్ద్ర వాన్తామ్మతైః|

అస్తోకాప్లుత మేక మీశ మనిశం రుద్రానువాకా న్దపన్

ధ్యాయే దీప్సిత సిద్ధయే ద్రువపదం విప్రోభిషిజ్ఞౌ చ్చివమ్||

- బ్రహ్మాణ్ణ వ్యాప్త దేహా భసిత హిమరుదా భాసమానా భుజజ్ఞైః

కణ్ఠేకాలాః కపర్దాః కలిత శశికలా శ్చణ్డ కోదణ్డ హస్తాః|

త్ర్యక్షా రుద్రాక్ష మాలా సులలిత వపుష శ్శాంభవా మూర్తిభేదాః

రుద్రాశ్రీ రుద్రసూక్త ప్రకటిత విభవా నః ప్రయచ్ఛన్తు సౌఖ్యమ్||

⇒ ఓం శఙ్చ మే మయశ్చ మే ప్రియశ్చ మేనుకామశ్చ మే కామశ్చ మే
 సౌమనసశ్చ మే భద్రశ్చ మే శ్రేయశ్చ మే వస్యశ్చ మే యశశ్చ మే భగశ్చ
 మే ద్రవిణశ్చ మే యన్తా చ మే ధర్తా చ మే క్షేమశ్చ మే ధృతిశ్చ మే విశ్వశ్చ
 మే మహశ్చ మే సవిచ్ఛ మే జ్ఞాత్రశ్చ మే సూశ్చ మే ప్రసూశ్చ మే సీరశ్చ

మే లయశ్చ మ ఋతశ్చ మేకమృతశ్చ మేకయశ్శ్చ మేకనామయచ్ఛ
 మే జీవాతుశ్చ మే దీర్ఘాయుత్వశ్చ మేకనమిత్రశ్చ మేకభయశ్చ మే
 సుగశ్చ మే శయనశ్చ మే సూషా చ మే సుదినశ్చ మే॥

(అథ రుద్రాధ్యాయం పఠేయుః॥)

మహాన్యాసః

19. ఆదౌ పశ్చాద్భ రౌద్రీకరణమ్

(శివ పశ్చాక్షరీ మంత్రస్య పశ్చాక్షరాన్ పశ్చాదిక్షు న్యసేత్)

అథాతః పశ్చాద్భ రుద్రాణామ్॥

- ఓం ఓం మంత్ర సాయుక్తం నిత్య ధ్యాయంతి యోగినః॥

కామదం మోక్షదం తస్మై ఓంకారాయ నమో నమః॥

- నమస్తే దేవ దేవేశ నమస్తే పరమేశ్వర॥

నమస్తే వృషభారూఢ నకారాయ నమోనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం నం॥

⇒ నమస్తే రుద్ర మన్యవ రుద్ర మృడయ॥ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥

నం ఓం పూర్వాద్భ రుద్రాయ నమః॥

- మహాదేవం మహాత్మానం మహాపాతక నాశనమ్॥

మహాపాప హరం వందే మకారాయ నమో నమః॥

⇒ ఓం భూర్భువస్సువః | ఓం మం |

⇒ నిధన పతయే నమః | ... పరమలిజ్ఞాయ నమః ||

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ | మం ఓం | దక్షిణాంశ రుద్రాయ నమః ||

○ శివం శాంతం జగన్నాథం లోకాను గ్రహకారణమ్ |

శివమేకం పరం వందే శివాయ నమో నమః ||

⇒ ఓం భూర్భువస్సువః | ఓం శిం |

⇒ అపైతు మృత్యురమృతం ... న శ్చచీపతి || ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ |
శిం ఓం | పశ్చిమాంశ రుద్రాయ నమః ||

○ వాహనం వృషభో యస్య వాసుకిః కణ్ఠ భూషణమ్ |

వామేశక్తి ధరం వందే వకారాయ నమో నమః ||

□ ఓం భూర్భువస్సువః || ఓం వాం |

⇒ ప్రాణానాం గ్రన్థిరసి మృత్యుర్మే పాహి || ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ |
వాం ఓం | ఉత్తరాంగ రుద్రాయ నమః ||

○ యత్ర కుత్ర స్థితం దేవం సర్వ వ్యాపిన మీశ్వరమ్ |

యల్లిజ్ఞం పూజయేన్నిత్యం యకారాయ నమో నమః ||

ఓం భూర్భువస్సువః || ఓం యం |

⇒ యో రుద్రో అగ్నాయో రుద్రాయ నమో అస్తు॥ ఓం నమో భగవతే
రుద్రాయ॥ యం ఓం॥ ఊర్ధ్వంగ రుద్రాయ నమః॥

(నమస్తే నిధనాపైతు ప్రాణానాం యో రుద్ర పంచ)

20. పశ్చిముఖ ధ్యానమ్

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం నం॥

⇒ తత్పురుషాయ విద్మహే మహా దేవాయ ధీమహి తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్॥

○ సఃవర్తాగ్ని తటి త్రుదీప్త కనక ప్రస్పర్ధి తేజోమయం

గంభీర ధ్వని సామవేదజనకం తామ్రాధరం సున్దరమ్॥

అర్ధేన్దు ద్యుతిలోల పిఞ్గళ జటాభార ప్రబద్ధోరగం

వన్దే సిద్ధ సురాసురేన్ద్ర నమితం పూర్వం ముఖం శూలినః॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ నం ఓం॥ పూర్వముఖాయ నమః॥

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం మం॥

⇒ అఘోరేభ్యోఽథ ఘోరేభ్యో ... రుద్ర రూపేభ్యః॥

○ కాలాభ్ర భ్రమరాఞ్జన ద్యుతి నిభం వ్యావృత్త పిఞ్గేక్షణం

కర్ణోద్భాసిత భోగిమస్తక మణి ప్రోద్గీర్ణ దంష్ట్రాఞ్కరం॥

సర్ప ప్రోత కపాల శుక్తి శకల వ్యాకీర్ణ సచ్ఛేఖరం

వన్దే దక్షిణ మీశ్వరస్య కుటిలభూభగ్న రౌద్రం ముఖమ్॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ | మం ఓం | దక్షిణముఖాయ నమః ||

□ ఓం భూర్భువస్సువః | ఓం శిం |

⇒ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి... భవోద్భవాయ నమః ||

○ ప్రాలేయాచల మిన్దు కున్దు ధవళం గోక్షీర ఫేనప్రభం

భస్మాభ్యక్త మనగ్గ దేహ దహన జ్వాలావళీ లోచనమ్ |

బ్రహ్మన్తాది మరుద్గణై స్సుతిపదై రభ్యర్చితం యోగిభిః

వన్ద్యహం సకలం కళజ్కరహితం స్థాణో ర్ముఖం పశ్చిమమ్ ||

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ || శిం ఓం || పశ్చిమ ముఖాయనమః ||

⇒ ఓం భూర్భువస్సువః | ఓం వాం |

⇒ వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ ... నమో మనోన్మనాయ నమః ||

○ గౌరం కుజ్కమ పశ్చిమ సుతిలకం వ్యాపాణ్ణు గణ్ణు స్థలం

భూవిక్షేప కటాక్ష వీక్షణ లసత్సంసక్త కర్ణోత్పలమ్ |

స్నిగ్ధం చింబ ఫలాధర ప్రహసితం నీలాలకాలజ్వుతం

వన్దే పూర్ణశశాంక మణ్ణుల నిభం వక్త్రం హరస్యోత్తరమ్ ||

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ | వాం ఓం || ఉత్తరముఖాయ నమః |

ఓం భూర్భువస్సువః | ఓం యం |

⇒ ఈశానస్సర్వవిద్యానాం ... సదాశివోమ్ ||

- వ్యక్తావ్యక్త గుణోతరం సువిమలం పుట్రింశ తత్త్వాత్మకం
తస్మాదుత్తమ తత్త్వ మక్షర మితి ధ్యేయం సదా యోగిభిః।
ఓఙ్కారాది సమస్త మస్త్రజనకం సూక్ష్మాది సూక్షం పరం
శాంతం పంచమ మీశ్వరస్య వదనం ఖవ్యాపి తేజోమయమ్॥
ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। యం ఓం॥ ఊర్ధ్వముఖాయ నమః।
- పూర్వే పశుపతిః పాతు దక్షిణే పాతు శబ్దరః।
పశ్చిమే పాతు విశ్వేశో నీలకంఠస్తథోత్తరే॥
- ఈశాన్యం పాతు మాం శర్వో హ్యగ్నేయ్యాం పార్వతీపతిః।
నైర్ఋత్యాం పాతు మే రుద్రో వాయవ్యాం నీలలోహితః॥
- ఊర్ధ్వే త్రిలోచనః పాతు - అధరాయాం మహేశ్వరః।
ఏతాభ్యో దశ దిగ్భ్యస్తు సర్వతః పాతు శబ్దరః॥

21. న్యాస ఖండః

(నారుద్రో రుద్రమర్చయేత్। అతః, మహాన్యాస మనై రాత్మానం రుద్రరూపం
భావయేత్। తదేవ రౌద్రీకరణమ్) న్యాసపూర్వకం జప హోమార్చనాభిషేక విధిం
వ్యాఖ్యాస్యమః। (బౌధాయన గృహ్య సూత్రమ్)

1. ఓం యాతే రుద్ర శివా చాకశీహి॥ శిఖాయై నమః॥
2. ఓం అస్మిన్మహాత్మర్ణవే ... ధన్వాని తన్మసి॥ శిరసే నమః॥
3. ఓం సహస్రాణి సహస్రశో... ధన్వాని తన్మసి॥ లలాటాయ నమః॥

4. ఓం హృ॒స శ్శు॒చిష ... బు॒తం బృ॒హత్॑॥ భ్రు॒వో ర్మ॒ధ్యాయ॑ నమః॥
5. ఓం త్త్య॒మ్బకం॑ య॒జామహే॑ ... మా॒మ్మతా॑త్॥ నే॒త్రాభ్యాం॑ నమః॥
6. ఓం నమ॑ స్సు॒త్యాయ॑ చ వైశ॒న్తాయ॑ చ॥ కర్ణా॒భ్యాం నమః॥
7. ఓం మా॒నస్తో॑కే తన॒యే ... హ॒విష్మన్తో॑ నమ॒సా విధే॑మ తే॥ నా॒సికాయై॑ నమః॥
8. ఓం అ॒వత॑త్య ధను॒స్త్వః శి॒వో న స్సు॒మనా॑ భవ॥ ము॒ఖాయ॑ నమః॥
9. ఓం నీ॒లగ్రీ॑వా శ్శి॒తిక॑ణ్ఠా శ్శర్వా ... తే॒షాః సహస్ర॑ ... తన్మ॒సి॥ కణ్ఠా॒య నమః॥
10. ఓం నీ॒లగ్రీ॑వా శ్శి॒తిక॑ణ్ఠా ది॒వః ... తే॒షాః సహస్ర॑ ... తన్మ॒సి॥ ఉప॑ కణ్ఠా॒య నమః॥
11. ఓం నమస్తే॑ అ॒స్త్వాయు॑ధా బా॒హుభ్యా॑ న్తవ ధన్వ॑నే॥ బా॒హుభ్యాం॑ నమః॥
12. ఓం యా తే హే॒తిర్మి॑ష్రు॒ష్టమ॑ ... పరి॒బృ॒జ॥ ఉప॑బా॒హుభ్యాం॑ నమః॥
13. ఓం యే తీ॒ర్థాని॑ ప్రచ॒రన్తి ... తే॒షాః సహస్ర॑ తన్మ॒సి॥ హస్తా॒భ్యాం నమః॥
14. ఓం స॒ద్యోజా॑తం భవోద్భ॑వాయ నమః॥ అ॒ఙ్గష్ఠా॒భ్యాం నమః॥
15. ఓం వా॒మదే॑వాయ నమో ... మనో॑న్మనాయ నమః॥ తర్జనీ॑భ్యాం నమః॥
16. ఓం అ॒ఘోరే॑భ్యో ... రుద్ర॑రూపేభ్యః॥ మధ్య॑మాభ్యాం నమః॥
17. ఓం తత్పు॑రుషాయ ... రుద్ర॑ః ప్రచోదయాత్॥ అ॒నామికా॑భ్యాం నమః॥
18. ఓం ఈ॒శాన॑ స్సర్వ॒ విద్యా॑నాం ... సదా॑శివోమ్॥ కని॑ష్ఠికాభ్యాం నమః॥

19. ఓం నమో వః కిరికేభ్యో దేవానాః ఆమీవత్కేభ్యః॥ హృదయాయ నమః॥
20. ఓం నమో గణేభ్యో ... విశ్వరూపేభ్యశ్చ వో నమో నమః॥ పృష్ఠాయ నమః॥
21. ఓం నమ స్తక్షభ్యో ... కర్మారేభ్యశ్చ వో నమో నమః॥ కక్షాభ్యాం నమః॥
22. ఓం నమో హిరణ్యబాహవే పశూనాం పతయే నమః॥ పార్శ్వాభ్యాం నమః॥
23. ఓం విజ్య స్థనుః కపర్దినో ... ఆభురస్య నిషణ్ణః॥ జరరాయ నమః॥
24. ఓం హిరణ్యగర్భ స్సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతి రేక ఆసీత్॥ స దాధార
పృథివీ న్ద్వాముతేమా జ్యస్మి దేవాయ హవిషా విధేమ॥ నాభ్యై నమః॥
25. ఓం మీడుష్టమ శివతమ భీభదాగమి॥ కట్వై నమః॥
26. ఓం యే భూతానామధిపతయో ... తేషాః సహస్ర..తన్మసి॥ గుహ్యాయ నమః॥
27. ఓం యే అన్నేషు విసిద్యంతి ... తేషాః సహస్ర తన్మసి॥ అణ్ణాభ్యాం నమః॥
28. ఓం సశిరా జాతవేదాః॥ అక్షరం పరమం పదమ్॥ వేదానాః శిర ఉత్తమమ్॥
జాతవేదసి శిరసి మాతా॥ బ్రహ్మభూర్భువ స్సువరోమ్॥ అపానాయనమః॥
(అప ఉపస్సుశ్య)
29. ఓం మా నో మహాన్త ముత రుద్ర రీరిషః॥ ఊరుభ్యాం నమః॥
30. ఓం ఏష తే రుద్రభాగ స్తజుషస్వ తేనావసీన పరో మూజవతోఽతి
హ్యవతతధన్వా పినాక హస్తః కృత్తివాసాః॥ జానుభ్యాం నమః॥

31. ఓం స॒క॒స్ప॒ష్టజి॒త్సోమ॒పా బా॒హుశ॒ర్ధ్వార్ధ్వ॒ధన్వా ప్ర॒తిహితా॒భి రస్తా॑ | బృ॒హస్ప॒తే
ప॒రీదీయా॑ రథే॒న రక్షో॑హ॒మిత్రా॑ అప॒బాధ॑మా॒నః || జ॒ఙ్ఘాభ్యాం॑ నమః |
32. ఓం వి॒శ్వం భూ॑తం భు॒వనం చి॒త్రం బ॒హుధా॑ జా॒తం జాయ॑మా॒నం చ య॑త్ |
స॒ర్వో హ్యేష॑ రు॒ద్ర స్తస్మై॑ రు॒ద్రాయ॑ నమో॒ అస్తు॑ || గు॒ల్ఫాభ్యాం॑ నమః |
33. ఓం యే ప॒థాం ప॒థిరక్ష॑య ... తేషా॑ సహస్ర ... తన్మ॑సి | పాదాభ్యాం నమః |
34. ఓం అధ్య॑వోచ దధి॒వక్తా యాతు॑ధాన్యః || కవ॑చాయనమః |
35. ఓం నమో॑బి॒ల్మినే॑ చ కవ॒చినే॑ ... శ్రుత॑సీనాయద || ఉప॑కవచాయ నమః |
36. ఓం నమో॑ అస్తు నీ॒లగ్రీ॑వాయ ... తే॒ర్థ్యోక॑రం నమః || తృ॒తీయనే॑త్రాయ నమః |
37. ఓం ప్ర॒ముఞ్చ॑ ధన్వ॒నస్త్వ ... ఏ॒రా తా భగ॑వో వప || అస్త్రాయ॑ ఫట్ ||
38. ఓం య ఏ॒తావ॑న్తశ్చ ... తేషా॑ సహస్ర ... తన్మ॑సి || ఇతి॑ దిగ్బ॒న్ధః ||

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయేతి నమస్కారం విన్యసేత్ ||

అథ దశాక్షర న్యాసః

ఓం మూ॒ర్ధ్వే నమః॑ || నం నా॑సికాయై నమః॑ || మోం లలా॑టాయ నమః॑ ||

భం ము॒ఖాయ॑ నమః॑ || గం కం॑ఠాయ నమః॑ || వం హృ॑దయాయ నమః॑ ||

తేం దక్షి॑ణహస్తాయ నమః॑ || రుం వా॒మహ॑స్తాయ నమః॑ || ద్రాం నా॒భ్యై నమః॑ ||

యం పాదాభ్యాం నమః॑ || (అప ఉపస్పృశ్య)

□ పంచబ్రహ్మమస్త్ర న్యాసః

⇒ ఓం సద్యోజాతం ... భవోద్భవాయనమః॥ పాదాభ్యాం నమః॥

⇒ ఓం వామదేవాయనమో ... మనోన్మనాయనమః॥ ఊరుమధ్యాభ్యాం నమః॥

⇒ ఓం అఘోరేభ్యో రుద్రరూపేభ్య॥ హృదయాయ నమః॥

⇒ తత్పురుషాయ విద్మహే ... రుద్రః ప్రచోదయాత్॥ ముఖాయ నమః॥

⇒ ఓం ఈశానస్సర్వ విద్యానాం ... సదాశివోమ్॥ మూర్ధ్నే నమః॥

□ హంసమస్త్ర జపః

అస్య శ్రీ హంసగాయత్రీ స్తోత్రమహామంత్రస్య॥ ఆత్మాఋషిః॥ పరమాత్మా దేవతా॥ అవ్యక్త గాయత్రీ ఛందః॥ హంస గాయత్రీ ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే హంస గాయత్రీ జపే వినియోగః॥

➤ కరన్యాసః

హం సాం అంగుష్ఠాభ్యాం నమః॥ హం సీం తర్జనీభ్యాం నమః॥

హం సూం మధ్యమాభ్యాం నమః॥ హం సైం అనామికాభ్యాం నమః॥

హం సౌం కనిష్ఠికాభ్యాం నమః॥ హంసః కరతలకర పృష్ఠాభ్యాం నమః॥

➤ అఙ్గన్యాసః

హం సాం హృదయాయనమః॥ హం సీం శిరసే స్వాహా॥

హం సూం శిఖాయై వషట్॥ హం సైం కవచాయహుం॥

హం సాం నేత్రత్రయాయవౌషట్॥ హం సః అస్త్రాయఫట్॥

భూర్భువ స్సువ రోమితి దిగ్బంధః॥

ధ్యానమ్

○ గమాగమస్థం గగనాది శూన్యం చిద్రూపదీపం తిమిరాపహారమ్।

పశ్యామి తే సర్వజనాన్తరస్థం నమామి హంసం పరమాత్మరూపమ్॥

○ దేహో దేవాలయః ప్రోక్తో జీవో దేవ స్సనాతనః।

త్యజే దజ్ఞాన నిర్మాల్యం స్వోహం భావేన పూజయేత్॥

⇒ ఓం హంస హంసః పరమ హంస స్వోహం హంస స్వోహం హంసః॥

⇒ హంస హంసాయ విద్మహే పరమ హంసాయ ధీమహి తన్నో హంసః
ప్రచోదయాత్॥

○ హంస హంసేతి యో బ్రూయా ధ్వనో నామ సదాశివః।

ఏవం న్యాస విధి బృహ్వా తత స్సంపుట మారభేత్॥

22. సంపుటికరణమ్

(ఇన్ద్రాదీన్ దశ దిక్షు విన్యస్య)

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం ఓం॥

⇒ త్రాతార మిన్ద్ర మవితార మిన్ద్రః హవేహవే సుహవః శూర మిన్ద్రమ్। హువే ను
శక్తం పురుహూత మిన్ద్రః స్వస్తి నో మఘవా ధాత్విన్ద్రః॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ ఓం ఓం పూర్వదిగ్భాగే ఇన్ద్రాయ నమః॥

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం నం॥

⇒ త్వన్నో॑ అగ్నే॑ వరు॑ణస్య వి॒ద్వా న్దే॒వస్య హే॒డోఽవ॑ యా॒సిసీ॑ష్ఠాః॒ | యజి॑ష్ఠో
వహ్ని॑తమ శ్శో॒శుదా॑నో వి॒శ్వా ద్వే॒షాసి॑ ప్ర॒ముము॑గ్ధ్యస్మత్॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ నం ఓం॥ ఆగ్నేయ దిగ్భాగే అగ్నయే నమః॥

□ ఓం భూర్భువ స్సువః॥ ఓం మోం॥

⇒ సుగ॑న్తుః ప॒న్థా మ॑భయ జ్ఞు॒ణోతు॑ | యస్మి॑ న్నక్ష॒త్రే య॑మ ఏ॒తి రా॑జా॒ |
యస్మి॑ న్నే॒న మ॑భ్యపి॒శ్చంత॑ దే॒వాః | తద॑స్య చి॒త్రః హ॑విషా॒ యజా॑మ॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ మోం ఓం॥ దక్షిణ దిగ్భాగే యమాయ నమః॥

□ ఓం భూర్భువ స్సువః॥ ఓం భం॥

⇒ అసు॑న్వంత మ॒యజ॑మా॒న మి॒చ్ఛ స్తే॒నస్యే॒త్యాం తస్క॑రస్యాన్వే॒షి | అ॒న్య మ॒స్మ
ది॒చ్ఛ సా త ఇ॒త్యా న॑మో దే॒వి ని॑ర్ఋతే॒ తుభ్య॑మస్తు॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ భం ఓం॥ నిర్ఋతిదిగ్భాగే నిర్ఋతయే నమః॥

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం గం॥

⇒ తత్త్వా॑యామి బ్ర॒హ్మణా॑ వ॒న్తమా॑న స్తదా॑శాస్తే॒ యజ॑మా॒నో హ॑విర్భిః॒ |
అహే॑డమా॒నో వరు॑ణోహ బో॒ధ్యురు॑శఃస మా న ఆయుః॑ ప్ర మో॒షేః॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ గం ఓం॥ పశ్చిమ దిగ్భాగే వరుణాయ నమః॥

□ ఓం భూర్భువ స్సువః॥ ఓం వం॥

⇒ ఆ నో నియుద్భి శ్చతిసీభి రధ్వరః సహస్రిణీభి రుప యాహి యజ్ఞమ్॥ వాయో
అస్మిన్ హవిషి మాదయస్వ యూయం పాత స్వస్తిభి స్సదా నః॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ వం ఓం॥ వాయవ్య దిగ్భాగే వాయవే నమః॥

□ ఓం భూర్భువ స్సువః॥ ఓం తేం॥

⇒ వయః సోమ వ్రతే తవ॥ మన స్తనూషు బిభ్రతః॥ పజావన్తో అశేమహి॥

ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ॥ తేం ఓం॥ ఉత్తర దిగ్భాగే కుబేరాయ నమః॥

□ ఓం భూర్భువ స్సువః॥ ఓం రుం॥

⇒ తమీశానం జగత స్తస్థుష స్సృతిం ధియం జిన్వ మవసే హూమహే వయమ్॥
పూషా నో యథా వేదసా మసద్వధే రక్షితా పాయు రదబ్ధ స్వస్త్యస్తయే॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ రుం ఓం॥ ఈశాన్య దిగ్భాగే ఈశానాయ నమః॥

□ ఓం భూర్భువ స్సువః॥ ఓం ద్రాం॥

⇒ అస్మే రుద్రా మేహనా పర్వతాసో వృత్రహత్యే భరహూతౌ సజోషాః॥ య శ్శంసతే
స్తువతే ధాయ పజ్ర ఇస్త్ర జ్యేష్ఠా అస్మాః అవన్తు దేవాః॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ ద్రాం ఓం॥ ఉర్ధ్వదిగ్భాగే ఆకాశాయ నమః॥

○ ఓం భూర్భువ స్సువః॥ ఓం యం॥

⇒ స్వో॒నా పృ॒థి॒వి భ॒వా నృ॒క్ష॒రా ని॒వేశ॑నీ॒ | యచ్చా॑ న శ్శ॒ర్మ సప్ర॑థాః॑॥

ఓం నమో॑ భగవతే॒ రుద్రా॑య॒ | యం ఓం॑ | అధో॑ ది॒గ్భాగే॑ పృథి॒వ్యై నమః॑॥

○ ఆదౌ॑ ప్రణవ ముచ్చార్య వ్యాహృతిః ప్రణవం తతః॑ |

బీజం ప్రణవ ముచ్చార్య మస్తాన్తే బీజ ముచ్చరేత్॑॥

23. దశాఙ్గ రౌద్రీకరణమ్

○ లలాట నేత్ర కర్ణేషు ముఖే బాహ్వోశ్చ నాసికే॑ |

జఠరే నాభిమూర్ధ్నోశ్చ పాదయో ర్దశ దైహికమ్॑॥

బీజం మస్తం సముచ్చార్య మస్తాన్తే బీజ ముచ్చరేత్॑ |

□ ఓం భూర్భువస్సువః॑ | ఓం ఓం॑॥ నమ శ్శ॒ర్మవే॑ చ శివత॑రాయ చ॑॥

⇒ త్రా॒తార॑మి॒స్త్ర మ॒ఘనా॑ధాత్వి॒ంద్రః॑ | నమ శ్శ॒ర్మవే॑ చ శివత॑రాయ చ॑॥

ఓం నమో॑ భగవతే॒ రుద్రా॑య॒॥ ఓం ఓం॑॥ లలాటస్థానే॑ ఇ॒న్ద్రాయ॑ నమః॑॥

□ ఓం భూర్భువస్సువః॑ | ఓం నం॑॥ నమ శ్శాం॒భవే॑ చ శివత॑రాయ చ॑॥

⇒ త్వన్మో॑ అగ్నే॒ వరు॑ణస్య ప్ర॒ముము॑గ్ధ్యస్మత్॑॥ ఓం నమ శ్శాం॒భవే॑చ.....

శివత॑రాయ చ॑॥

ఓం నమో॑ భగవతే॒ రుద్రా॑య॒ | నం ఓం॑॥ నేత్రస్థానే॑ అగ్నయే॒ నమః॑ |

□ ఓం భూర్భువ స్సువః॑ | ఓం మోం॑॥ ఓం నమ శ్శాం॒భవే॑చ..... శివత॑రాయ చ॑॥

⇒ సుగన్ధ్యః పంథా.....హవిషో యజామ॥ ఓం నమ శ్శంభవే శివతరాయ చ॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ మోం ఓం॥ కర్ణ స్థానే యమాయ నమః॥

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం భం॥ ఓం నమ శ్శంభవేచ..... శివతరాయ చ॥

⇒ అసున్వంత తుభ్యమస్తు॥ ఓం నమ శ్శంభవేచ శివతరాయ చ॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ భం ఓం॥ ముఖస్థానే నిర్ముతయే నమః॥

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం గం॥ నమశ్శంభవే ... శివతరాయ చ॥

తత్త్వాయామి ఆయుః ప్రమోషీ॥ ఓం నమ శ్శంభవేచ శివతరాయ చ॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ గం ఓం॥ బాహుస్థానే వరుణాయ నమః॥

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం వం॥ నమశ్శంభవే ... శివతరాయ చ॥

ఆనో నియుద్భి ... స్వస్తిభిస్సదానః॥ ఓం నమ శ్శంభవేచ ... శివతరాయ చ॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ వం ఓం॥ నాసికా స్థానే వాయవే నమః॥

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం తేం॥ నమ శ్శంభవే ... శివతరాయ చ॥

వయః సోమ సుభగాసుపత్నీ॥ ఓం నమశ్శంభవేచ ... శివతరాయ చ॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ తేం ఓం॥ జఠరస్థానే కుబేరాయ నమః॥

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం రుం॥ నమశ్శంభవే ... శివతరాయ చ॥

తమీశానం అదట్ట స్వస్తయే॥ ఓం నమ శ్శంభవే చ ... శివతరాయ చ॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ రుం ఓం॥ నాభిస్థానే ఈశానాయ నమః॥

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం ద్రాం॥ నమశ్శంభవే ... శివతరాయ చ॥

⇒ అస్మై రుద్రా అవంతు దేవాః॥ ఓం నమశ్శంభవేచ శివతరాయ చ॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ ద్రాం ఓం॥ మూర్ధ స్థానే ఆకాశాయ నమః॥

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం యం॥ నమశ్శంభవే ... శివతరాయ చ॥

⇒ స్యోనా పృథివి సప్రథాః॥ ఓం నమశ్శంభవేచ శివతరాయ చ॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ యం ఓం॥ పాదస్థానే పృథివ్యై నమః॥

○ ప్రణవం వ్యాహృతి ర్బీజం శంభవే చ తతః పరమ్॥

దిబ్మస్త్రం శంభవే చాస్త్రం బీజం ప్రణవ ముచ్చరేత్॥

24. అథ పోడశాంశ రౌద్రీకరణమ్

○ శిఖా శిరశ్చ మూర్ధా చ లలాటం నేత్రకర్ణకౌ॥

ముఖిశ్చ కణ్ఠ బాహూ చ హృన్నాభీ చ కటి స్తథా॥

ఊరూ జానూ జఙ్ఘపాదౌ పోడశాంశ స్థలానివై॥

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం అం॥ నమ శ్శమ్భవే శివతరాయ చ॥

⇒ విభూ॑రసి॒ ప్రవా॑హణో॒ రోద్రే॑ణానీ॒కేన॑ పా॒హి మా॑గ్నో॒ పిప్ప॑హి మా॒ మా మా॑
హిఁసీః॑ | ఓం నమో॑ భగవతే॒ రుద్రా॑య | ఆం ఓం | శిఖి॑యై నమః॑ ||

□ ఓం భూ॑ర్భువస్సు॒వః || ఓం ఆం | నమ॑ శ్శమ్భవే॒ చ శివ॑తరాయ చ |

⇒ వహ్ని॑రసి॒ హవ్య॑వాహ॒నో రోద్రే॑ణానీ॒కేన॑ పా॒హి మా॑గ్నో॒ పిప్ప॑హి మా॒ మా మా॑
హిఁసీః॑ | ఓం నమో॑ భగవతే॒ రుద్రా॑య | ఆం ఓం | శిర॑సే నమః॑ ||

□ ఓం భూ॑ర్భువస్సు॒వః || ఓం ఇం | నమ॑ శ్శమ్భవే॒ చ శివ॑తరాయ చ |

⇒ శ్వా॑త్రో॒సి ప్రచే॑తా రోద్రే॑ణానీ॒కేన॑ పా॒హి మా॑గ్నో॒ పిప్ప॑హి మా॒ మా మా॑
హిఁసీః॑ || ఓం నమో॑ భగవతే॒ రుద్రా॑య || ఇం ఓం | మూ॑ర్ధ్వై నమః॑ ||

□ ఓం భూ॑ర్భువస్సు॒వః || ఓం ఈం | నమ॑ శ్శమ్భవే॒ చ శివ॑తరాయ చ |

⇒ తు॑ధో॒సి విశ్వ॑వేదా రోద్రే॑ణానీ॒కేన॑ పా॒హి మా॑గ్నో॒ పిప్ప॑హి మా॒ మా మా॑
హిఁసీః॑ | ఓం నమో॑ భగవతే॒ రుద్రా॑య | ఈం ఓం | లలా॑టాయ నమః॑ ||

□ ఓం భూ॑ర్భువస్సు॒వః || ఓం ఉం | నమ॑ శ్శమ్భవే॒ చ శివ॑తరాయ చ |

⇒ ఉ॑శిగసి॒ కవీ॑ రోద్రే॑ణానీ॒కేన॑ పా॒హి మా॑గ్నో॒ పిప్ప॑హి మా॒ మా మా॑ హిఁసీః॑ |
ఓం నమో॑ భగవతే॒ రుద్రా॑య | ఉం ఓం | నే॒త్రాభ్యాం॑ నమః॑ ||

□ ఓం భూ॑ర్భువస్సు॒వః || ఓం ఊం | నమ॑ శ్శమ్భవే॒ చ శివ॑తరాయ చ |

⇒ అజ్ఞారి రసి బమ్భారీ రౌద్రేణానీకేన పాహి మాగ్నో పిప్పహి మా మా మా హిఃసీః | ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ | ఊం ఓం | కర్ణాభ్యాం నమః ||

□ ఓం భూర్భువస్సువః || ఓం ఋం | నమ శ్శమ్భవే చ శివతరాయ చ |

⇒ అవస్యూరసి దువస్యా నౌద్రేణానీకేన పాహి మాగ్నో పిప్పహి మా మా మా హిఃసీః | ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ | ఋం ఓం || ముఖాయ నమః ||

□ ఓం భూర్భువస్సువః || ఓం ఋం | నమ శ్శమ్భవే చ శివతరాయ చ |

⇒ శున్ధ్యూరసి మార్జాలీయో రౌద్రేణానీకేన పాహి మాగ్నో పిప్పహి మా మా మా హిఃసీః | ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ | ఋం ఓం | కర్ణాయ నమః ||

□ ఓం భూర్భువస్సువః || ఓం అం | నమ శ్శమ్భవే చ శివతరాయ చ |

⇒ సమ్రాడసి కృశానూ రౌద్రేణానీకేన పాహి మాగ్నో పిప్పహి మా మా మా హిఃసీః | ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ | అం ఓం | బాహుభ్యాం నమః ||

□ ఓం భూర్భువస్సువః || ఓం అం | నమ శ్శమ్భవే చ శివతరాయ చ |

⇒ పరిషద్యోరసి పవమానో రౌద్రేణానీకేన పాహి మాగ్నో పిప్పహి మా మా మా హిఃసీః | ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ | అం ఓం | హృదయాయ నమః ||

□ ఓం భూర్భువస్సువః || ఓం ఏం | నమ శ్శమ్భవే చ శివతరాయ చ |

⇒ ప్ర॒తక్వా॑సి న॒భస్వా॑ నౌద్రే॒ణానీ॑కేన పా॒హి మా॑గ్నో పి॒ష్పహి॑ మా మా మా హి॑సీః | ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ || ఏం ఓం || నాభ్యై నమః ||

□ ఓం భూర్భువస్సువః || ఓం ఐం | నమ శ్శమ్భవే చ శివతరాయ చ |

⇒ అసం॑మృష్టో॒సి హ॒వ్యసూ॑దో రౌద్రే॒ణానీ॑కేన పా॒హి మా॑గ్నో పి॒ష్పహి॑ మా మా మా హి॑సీః | ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ | ఐం ఓం | కట్ట్యై నమః ||

□ ఓం భూర్భువస్సువః || ఓం ఓం | నమ శ్శమ్భవే చ శివతరాయ చ |

⇒ ఋ॒తధా॑మా॒సి సు॒వర్ణో॑తీ రౌద్రే॒ణానీ॑కేన పా॒హి మా॑గ్నో పి॒ష్పహి॑ మా మా మా హి॑సీః | ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ | ఓం ఓం | ఊరుభ్యాం నమః ||

□ ఓం భూర్భువస్సువః || ఓం ఔం | నమ శ్శమ్భవే చ శివతరాయ చ |

⇒ బ్ర॒హ్మజ్యోతి॑రసి సు॒వర్ధా॑మా రౌద్రే॒ణానీ॑కేన పా॒హి మా॑గ్నో పి॒ష్పహి॑ మా మా మా హి॑సీః | ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ | ఔం ఓం | జానుభ్యాం నమః ||

□ ఓం భూర్భువస్సువః || ఓం అం | నమ శ్శమ్భవే చ శివతరాయ చ |

⇒ అ॒జోఽస్యే॑కపా ద్రౌద్రే॒ణానీ॑కేన పా॒హి మా॑గ్నో పి॒ష్పహి॑ మా మా మా హి॑సీః | ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ | అం ఓం | జంఘాభ్యాం నమః ||

□ ఓం భూర్భువస్సువః || ఓం అః | నమ శ్శమ్భవే చ శివతరాయ చ |

⇒ అహిరసి బుద్ధియో రౌద్రేణానీకేన పాహి మాగ్నో పిష్పహి మా మా మా హిసీః | ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ | అః ఓం | పాదాభ్యాం నమః ||

(షోడశాంశరౌద్రీకరణాంత మహాన్యాస ఫలమ్)

త్వగస్థిగతై స్సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే | సర్వభూతేష్వపరాజితో భవతి |

తతో భూత ప్రేత పిశాచ బద్ధ బ్రహ్మరాక్షస యక్ష యమదూత శాకినీ ధాకినీ హాకినీ శత్రు సర్ప శ్వాపద తస్కర జ్వరాద్యుపద్రవజోపఘాతా స్సర్వే జ్వలంతం పశ్యన్తు | మాం రక్షన్తు | యజమానః రక్షన్తు ||

25. ఆత్మ రక్షా

⇒ ఓం మనో జ్యోతి ర్ద్వషతా మాజ్యే విచ్ఛిన్నే యజ్ఞే సమిమ న్దధాతు | బృహస్పతి స్తనుతా మినున్తో విశ్వే దేవా ఇహ మాదయంతామ్ || గుహ్యాయ నమః ||

⇒ అబోధ్యగ్ని స్సమిధా జనానాం ప్రతి ధేను మివాయతీ ముషాసమ్ | యహ్యో ఇవ ప్రవయా ముజ్జిహానాః ప్రభానవ స్సిస్రతే నాక మచ్ఛ || నాభ్యై నమః ||

⇒ అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్స్థతిః పృథివ్యా అయమ్ | అపా రేతాసీ జిన్వతి || హృదయాయ నమః ||

⇒ మూర్ధాన స్థివో అరతిం పృథివ్యా వైశ్వానర మృతాయ జాత మగ్నిమ్ | కవీ సమ్రాజ మతిథి జ్ఞానానా మాసన్నా పాత్ర జ్ఞానయంత దేవాః || కణ్ఠాయ నమః ||

⇒ మర్మాణితే వర్మభి శ్చాదయామి సోమస్త్యా రాజాఽమృతేనాభి వస్తామ్। ఉరో
ర్వరీయో వరివ స్తే అస్తు జయంత న్వా మను మదన్తు దేవాః॥ ముఖాయ
నమః॥

⇒ జాతవేదా యది వా పావకోఽసి। వైశ్వానరో యది వా వైద్యుతోఽసి। శం
ప్రజాభ్యో యజమానాయ లోకమ్। ఊర్ధ్వం పుష్టి న్దద దభ్యావవృథ్స్వ॥ శిరసే
నమః॥

⇒ బ్రహ్మైతత్మన్వ దస్సజత। తదకామయత। సమాత్మనా పద్యేయేతి। ఆత్మ
న్నాత్మ నిత్యామస్తయత। తస్మై దశమః హూతః ప్రత్యశృణోత్। స
దశహూతోఽభవత్। దశహూతో హ వై నామైషః। తే వా ఏత న్దశహూతః
సంతమ్। దశహోతే త్యాచక్షత పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః॥

⇒ ఆత్మ న్నాత్మ నిత్యామస్తయత। తస్మై సప్తమః హూతః ప్రత్యశృణోత్। స
సప్తహూతోఽభవత్। సప్తహూతో హ వై నామైషః। తే వా ఏతః సప్తహూతః
సంతమ్। సప్తహోతే త్యాచక్షత పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః॥

⇒ ఆత్మ న్నాత్మ నిత్యామస్తయత। తస్మై షష్ఠః హూతః ప్రత్యశృణోత్। స
షడ్హూతోఽభవత్॥ షడ్హూతో హ వై నామైషః। తే వా ఏతః షడ్హూతః సంతమ్।
షడ్హోతే త్యాచక్షత పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః॥

⇒ ఆత్మ న్నాత్మ నిత్యామస్తయత। తస్మై పంచమః హూతః ప్రత్యశ్శణోత్। స
పంచహూతోభవత్। పంచహూతో హ వై నామైషః। తే వా ఏతం
పంచహూతః సంతమ్। పంచహోతే త్యాచక్షతే పరోక్షేణ।
పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః।

⇒ ఆత్మ న్నాత్మ నిత్యామస్తయత। తస్మై చతుర్థః హూతః ప్రత్యశ్శణోత్। స
చతుర్హూతోభవత్। చతుర్హూతో హ వై నామైషః। తే వా ఏత
శ్చతుర్హూతః సంతమ్। చతుర్హోతే త్యాచక్షతే పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవ
హి దేవాః।

⇒ తమబ్రవీత్। త్వే వై మే నేదిష్టః హూతః ప్రత్యశ్శౌఘీః। త్వయైనా నాఖ్యాతార
ఇతి। తస్మా న్నుహినాః శ్చతుర్హోతార ఇత్యాచక్షతే। తస్మాద్చుశ్రూషుః
పుత్రాణాః హృద్యతమః। నేదిష్టో హృద్యతమః। నేదిష్టో బ్రహ్మణో భవతి। య
ఏవ వేదః॥ (ఇత్యాత్మ రక్షా కర్తవ్యా)

26. శివసజ్జల్పః

(శుక్లయజుర్వేద కాణ్వా మాధ్యన్దిన సంహితా 34 అధ్యాయే 1-6 మంత్రాః)

⇒ 1) యజ్ఞాగ్రతో దూర ముదైతి దైవ న్నదు సుప్తస్య తథైవేతి। దూరభగ్గమ జ్యోతిషా
జ్యోతి రేక న్త న్మే మన శ్శివసజ్జల్ప మస్తు॥

- ⇒ 2) యేన కర్మాణ్యపసో మనీషిణో యజ్ఞే కృణ్వంతి విదధేషు ధీరాః | యదపూర్వః
యక్ష మంత్రః ప్రజానా న్తన్నే మన శ్శివసంకల్ప మస్తు ||
- ⇒ 3) యత్ప్రజ్ఞాన ముత చేతో ధృతిశ్చ యజ్ఞ్యోతి రస్త రమృతం ప్రజాసు |
యస్మాన్న ఋతే కిఞ్చన కర్మ క్రియతే తన్నే మన శ్శివసంకల్ప మస్తు ||
- ⇒ 4) యే నేదం భూతం భువనం భవిష్య త్పరిగృహీత మమృతేన సర్వమ్ |
యేన యజ్ఞ స్తాయతే సప్తహోతాతన్నే మన శ్శివసంకల్ప మస్తు ||
- ⇒ 5) యస్మిన్నుద స్సామ యజుశ్శి యస్మి స్ప్రతిష్ఠితా రథనాభా వివారాః |
యస్మిన్ శ్చిత్తః సర్వమోతం ప్రజానాం తన్నే మన శ్శివసంకల్ప మస్తు ||
- ⇒ 6. సుషారథి రశ్వానివ యన్మనుష్యా న్నేనీయతే భీషభి ర్వాజినా ఇవ |
హృత్ప్రతిష్ఠః యదజిర జ్ఞవిష్ట న్తన్నే మన శ్శివసంకల్ప మస్తు ||

ఋగ్వేద పరిశిష్టే (3-8-24)

- ⇒ 1. యేనేదం భూతం భువనం భవిష్య త్పరి గృహీత మమృతేన సర్వమ్ | యేన
యజ్ఞ స్తాయతే సప్తహోతా తన్నే మన శ్శివసంకల్ప మస్తు ||
- ⇒ 2. యేన కర్మాణ్యపసో మనీషిణో యజ్ఞే కృణ్వంతి విదధేషు ధీరాః |
యదపూర్వః యక్షమంత్రః ప్రజానా న్తన్నే మన శ్శివసంకల్ప మస్తు ||

- ⇒ 3. యజ్ఞాగ్రతో దూర ముదైతి దైవ న్తదు సుప్తస్య తధైవేతి। దూరభ్రమ జ్యోతిషా
జ్యోతి రేక న్తన్నే మన శ్శివసజ్కల్ప మస్తు॥
- ⇒ 4. యత్ప్రజ్ఞాన ముత చేతో ధృతిశ్చ యజ్ఞోతి రస్త రమ్యతం ప్రజాసు।
యస్మాన్న ఋతే కిఞ్చన కర్మ క్రియతే తన్నే మన శ్శివసజ్కల్ప మస్తు॥
- ⇒ 5. యస్మిన్నుద స్సామ యజాంషి యస్మి న్ప్రతిష్ఠితా రథనాభా వివారాః।
యస్మింశ్చిత్తం సర్వ మోతం ప్రజానా న్తన్నే మన శ్శివసజ్కల్ప మస్తు॥
- ⇒ 6. సుషారథి రశ్వానివ యన్మనుష్యా స్సేనీయతేభీశుభి ర్వాజిన ఇవ।
హృత్ప్రతిష్ఠా యదజిరః యవిష్ఠ న్తన్నే మన శ్శివసజ్కల్ప మస్తు॥
- ⇒ 7. యే పఞ్చ పఞ్చాశత శ్శతఞ్చ సహస్రఞ్చ నియుత ఞ్చార్బుదఞ్చ। తే
యజ్ఞచిత్తేష్టకాస్తాః శరీర న్తన్నే మన శ్శివసజ్కల్ప మస్తు॥
- ⇒ 8. వేదాహ మేతం పురుష మహాన్త మాదిత్యవర్ణ న్తమసః పరస్తాత్। తస్య
యోనిం పరి పశ్యన్తి ధీరా స్తన్నే మన శ్శివసజ్కల్ప మస్తు॥
- ⇒ 9. యేన కర్మాణి ప్రచరన్తి ధీరా విప్రా వాచా మనసా కర్మణా వా। యత్స్వా న్దిశ
మను సాయన్తి ప్రాణిన స్తన్నే మన శ్శివసజ్కల్ప మస్తు॥
- ⇒ 10. యే మే మనో హృదయః యే చ దేవా యే అన్తరిక్షం బహుధా కల్పయన్తి।
యే శ్రోత్రఞ్చ చక్షుషీ సఞ్చరన్తి తన్నే మన శ్శివసజ్కల్ప మస్తు॥

- ⇒ 11. యస్యేద స్థిరాః పునన్తి కవయో బ్రహ్మణ మేతః వ్యావృణత ఇన్దుమ్।
స్థావర జ్ఞాజ్ఞమశ్చ ద్యౌరాకాశ తన్మే మన శ్శివసజ్కల్ప మస్తు॥
- ⇒ 12. యేన ద్యౌరుగ్రా పృథివీ చాన్తరిక్షః యేన పర్వతాః ప్రదిశో దిశ శ్చ। యేనేదం
సర్వ జ్ఞాగద్వాప్తం ప్రజాన తన్మే మన శ్శివసజ్కల్ప మస్తు॥
- ⇒ 13. అవ్యక్త ఇచ్చా ప్రమేయశ్చ వ్యక్తావ్యక్తపరం శివమ్। సూక్ష్మా త్సూక్ష్మతర
జ్ఞేయ తన్మే మన శ్శివసజ్కల్ప మస్తు॥
- ⇒ 14. కైలాస శిఖరే రమ్యే శజ్కరస్య గృహాలయమ్। దేవతా స్తత్ప్రమోదన్తే తన్మే
మన శ్శివసజ్కల్ప మస్తు॥
- ⇒ 15. ఆదిత్యవర్ణ తపసా జ్వలన్తః యత్పశ్యసి గుహాసు జాయమానః। శివరూపం
శివ ముదితం శివాలయ తన్మే మన శ్శివసజ్కల్ప మస్తు॥
- ⇒ 16. యేనేదం సర్వ జ్ఞాగతో బభూవ యద్దేవా అపి మహతో జాతవేదాః।
యదేవార్య తపసో జ్యోతి రేక తన్మే మన శ్శివసజ్కల్ప మస్తు॥
- ⇒ 17. గోభి ర్బుష్టో ధనేన హ్యయుషా చ బలేన చ। ప్రజయా పశుభిః పుష్కరార్ధ
తన్మే మన శ్శివసజ్కల్ప మస్తు॥
- ⇒ 18. యోసౌ సర్వేషు వేదేషు పర్యతేనద ఈశ్వరః। అకార్యో నిర్వ్రణో హ్యత్మా
తన్మే మన శ్శివసజ్కల్ప మస్తు॥

- ⇒ 19. యో వేదాదిషు గాయత్రీ సర్వవ్యాపీ మహేశ్వరః। తదుక్తశ్చ యదా జ్ఞేయ
స్తన్నే మన శ్శివసంకల్ప మస్తు॥
- ⇒ 20. ప్రయత ప్రాణ ఓఙ్కారం ప్రణవశ్చ మహేశ్వరమ్। యస్సర్వః యస్య
చిత్సర్వ స్తన్నే మన శ్శివసంకల్ప మస్తు॥
- ⇒ 21. యో వై వేద మహాదేవం ప్రణవం పురుషోత్తమమ్। ఓఙ్కారం పరమాత్మాన
స్తన్నే మన శ్శివసంకల్ప మస్తు॥
- ⇒ 22. ఓంకార శ్చతుర్భుజః లోకనాథ స్సారాయణమ్। సర్వస్థితం సర్వగతం
సర్వవ్యాప్త స్తన్నే మన శ్శివసంకల్ప మస్తు॥
- ⇒ 23. తత్పరా త్పరతో బ్రహ్మ తత్పరా త్పరతో హరిః। పరా త్పరతర శ్శాన స్తన్నే
మన శ్శివసంకల్ప మస్తు॥
- ⇒ 24. అస్తి నాస్తి శయిత్వా సర్వ మిద స్నాస్తి పున స్తథైవ దృష్ట స్త్రివమ్।
అస్తి నాస్తి హితం మధ్యమం పద స్తన్నే మన శ్శివసంకల్ప మస్తు॥⁶

⇒ ⁶ యదత్ర పుష్పం త్రిశతం శరీరం యజ్ఞస్య గుహ్యం నవ నావమాయం॥

దశ పంచ త్రిశతం యత్పరం తన్నే మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥

⇒ ఏకా చ దశ శతం చ సహస్రం చాయుతం చ నియతం చ ప్రయతం
చార్బుదం చ న్యర్బుదం చ తన్నే మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥

- ⇒ పరాత్పరతరం బ్రహ్మ తత్పరాత్పరతో హరిః | యత్పరాత్పరతో ధీశం తన్నే మనశ్శివసంకల్పమస్తు ||
- ⇒ త్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనం | ఉర్వారుక మివబన్ధనా న్మృత్యో ర్ముక్షీ యమామృతాత్తన్నే మనశ్శివసంకల్పమస్తు ||
- ⇒ కైలాసశిఖరావాసం హిమవద్గిరి సంస్థితమ్ | నీలకంఠం త్రినేత్రం చ తన్నే మనశ్శివసంకల్పమస్తు ||
- ⇒ విశ్వతశ్చక్షు రుత విశ్వతోముఖో విశ్వతోహస్త ఉతవిశ్వతస్పాత్ | సంబాహుభ్యాం నమతి సంపతత్రైర్ద్యావా పృథివీ జనయన్ దేవ ఏకస్తన్నే మనశ్శివసంకల్పమస్తు ||
- ⇒ చతురోవేదా నధీయాత సర్వశాస్త్రమయం విదుః | ఇతిహాస పురాణానాం తన్నే మనశ్శివసంకల్పమస్తు ||
- ⇒ మానోమహస్త ముతమానో.....రుద్రరీష స్తన్నే శ్శివసంకల్పమస్తు ||
- ⇒ మానస్తోకే తనయే విధేమతే తన్నే మనశ్శివసంకల్పమస్తు ||
- ⇒ ఋతం సత్యం వై నమో నమ స్తన్నే మనశ్శివసంకల్పమస్తు ||
- ⇒ కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే రుద్రాయ నమో అస్తు తన్నే మన శ్శివ సంకల్పమస్తు ||
- ⇒ బ్రహ్మజ్ఞానం వివస్తన్నే మనశ్శివ సంకల్పమస్తు ||
- ⇒ యః ప్రాణతో నిమిషతో మహితైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ | య ఈశ అస్య ద్విపద శ్చతుష్పదః కస్మి దేవాయ హవిషావిధేమ తన్నే మనశ్శివ సంకల్పమస్తు ||

⇒ 25. అస్తి నాస్తి విపరీతో ప్రవాదోఽస్తి నాస్తి గుహ్యః వా ఇదం సర్వమ్ |
అస్తి నాస్తి పరా త్పరో యత్పర త్తన్నే మన శ్శివసజ్జల్ప మస్తు ||

⇒ 26. య ఇదం శివ సజ్జల్పం సదా ధీయన్తి బ్రాహ్మణాః | తే పరం మోక్ష
మాప్స్యన్తి తన్నే మన శ్శివసజ్జల్ప మస్తు ||

అస్మిన్ శివసజ్జల్పే బహవః పారభేదా వర్తన్తే | శుక్లయజుర్వేదే సంహితాయాం షట్
మంత్రా ఉపలభ్యన్తే | ఋగ్వేదే అష్టమాష్టకే అష్టమాధ్యాయే 24 వర్గస్య పరిశిష్టభాగే షడ్వింశ
మంత్రా లభ్యన్తే | సోయం పాఠః - అద్యతన ప్రయోక్తుభిః పఠ్యమానస్య మూలమివ దృశ్యతే |
అతః, ఉభయమేతత్ ప్రదర్శితమ్ |

□ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ | శివసంకల్పః హృదయాయ నమః ||

□ సహస్రశీర్షా ... స్సన్తి దేవాః | ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ | పురుష సూక్తః
శిరసే స్వాహా ||

⇒ య ఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వ ఉపాసితే ప్రశిషం యస్య దేవాః |
యస్య ఛాయామృతం యస్య మృత్యుః కస్మి దేవాయ హవిషావిధేమ
తన్నే మనశ్శివసంకల్పమస్తు ||

⇒ గంధర్వారాం శ్రియం తన్నే మనశ్శివసంకల్పమస్తు ||

⇒ యో రుద్రో అగ్నో అస్తు తన్నే మనశ్శివసంకల్పమస్తు ||

⇒ నమకం చమకం చైవ పురుషసూక్తం చ యద్విదుః | మహాదేవేన
తత్తుల్యం తన్నే మనశ్శివసంకల్పమస్తు ||

□ అద్య్ఘ్య స్సంభూతః మనిషాణా ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ |

ఉత్తర నారాయణః శిఖాయై వషట్ | |

27. అనువాకాః

(అప్రతిరథ సూక్తమ్ య.సం. 4-6-4)

- ⇒ ఆశు శ్శిశానో వృషభో న యుద్ధో ఘనాఘనః క్షోభణ శ్చరీషణీనామ్ |
సంక్రదనో నిమిష ఏకవీర శ్శతః సేనా అజయ త్సాకమిన్త్రః |
- ⇒ సంక్రదనేనానిమిషేణ జిష్ణునా యుత్సార్థే దుశ్శ్వవనేన ధృష్టునా | తదిన్త్రేణ
జయత తద్సహధ్వః యుద్ధో నర ఇషుహస్తేన వృష్టా |
- ⇒ స ఇషుహస్తై స్స నిషగ్ధీభి ర్వశే సశస్త్రస్తా స యుధ ఇన్త్రో గణేన | సశస్త్రజి
ఘ్నేమపా బాహుశర్ష్యార్షధన్వా ప్రతిహితాభి రస్తా |
- ⇒ బృహస్పతే పరి దీయా రథేన రక్షోహమిత్రాః అపబాధమానః | ప్రభజ్ఞా
న్తేనాః ప్రమృణో యుధా జయ స్సస్మాక మేధ్యవితా రథానామ్ |
- ⇒ గోత్రభిద క్షోవిదః వజ్రబాహు జ్ఞాయంత మజ్ఞ ప్రమృణంత మోజసా | ఇమః
సజాతా అను వీరయధ్వ మిన్త్రః సఖాయోను సశ రభధ్వమ్ |
- ⇒ బలవిజ్ఞాయ స్సవిరః ప్రవీర స్సహస్వాన్ వాజీ సహమాన ఉగ్రః | అభివీరో
అభిసత్వా సహోజా జైత్ర మిన్త్ర రథ మా తిష్ఠ గోవిత్ |

- ⇒ అభి గోత్రాణి సహసా గాహమాన్దాయో వీర శ్చతమన్య రిస్త్రః। దుశ్చ్యవనః
పృతనాపా డయుర్ధ్వస్మాకః సేనా అవతు ప్ర యుధ్ను।
- ⇒ ఇన్త్ర ఆసా న్నేతా బృహస్పతి ర్దక్షిణా యజ్ఞః పుర ఏతు సోమః। దేవసేనానా
మభిభజ్జాతీనా జ్ఞాయన్తీనాం మరుతో యన్త్యగ్రే।
- ⇒ ఇన్త్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాః శర్ధ ఉగ్రమ్।
మహామనసాం భువనచ్యవానా జ్ఞోషో దేవానా జ్ఞాయతా ముదస్థాత్।
- ⇒ అస్మాక మిన్త్ర స్సమృతేషు ధ్వజే ష్వస్మాకః యా ఇషవ స్తా జయన్తు। అస్మాకః
వీరా ఉత్తరే భవన్త్యస్మాను దేవా అవతా హవేషు।
- ⇒ ఉద్ధరీషయ మఘవ న్నాయుధా న్యుధృత్వనాం మామకానాం మహాసి।
ఉద్బుతహన్ వాజినాః వాజినా న్యుద్రధానా జ్ఞాయతా మేతు ఘోషః।
- ⇒ ఉప ప్రీత జయతా నర స్థిరా వ స్సన్తు బాహవః। ఇన్త్రో వ శ్చర్మ యచ్చ
త్వనాధృష్యో యథావసథ।
- ⇒ అవస్సుష్టా పరా పత శరవ్యే బ్రహ్మసఃశితా। గచ్ఛామిత్రా స్త్రవిశ మైషా
జ్యిష్ఠానోచ్చిషః॥
- ⇒ మర్మాణి తే వర్మభి శ్చాదయామి సోమస్త్యా రాజాన్మృతే నాభి వస్తామ్। ఉరో
ర్వరీయో వరివస్తే అస్తు జయన్తన్త్యా మను మదన్తు దేవాః।

⇒ యత్ర బాణా స్సంపతన్తి కుమారా విశిఖా ఇవ | ఇన్ద్రో న స్తత్ర వృత్రహా విశ్వాహా శర్మ యచ్ఛతు ||

□ దేవాసురా స్సయత్తా ఆస న్తే దేవా ఏత దప్రతిరథ మపశ్య న్తేన వై తేప్రత్యసురా నజయ న్తదప్రతిరథస్యాప్రతిరథత్వః యదప్రతిరథ స్త్వితీయో హోతాన్వాహప్రత్యేవ తేన యజమానో భ్రాతృవ్యా జ్ఞయత్యథో అనభిజిత మేవాభి జయతి దశర్చం భవతి దశాక్షరా విరాడ్విరాజేమా లోకౌ విద్యతా వనయో ర్లోకయో ర్విద్యత్యా అథో దశాక్షరా విరాడన్నః విరాడ్విరాజ్యేవాన్నాద్యే ప్రతి తిష్ఠతి | (య.సం. 5-4-6.3) అశుశ్శిశానోప్రతిరథం కవచాయ హుం ||

□ ప్రతిపూరుష మేకకపాలాన్నిర్వప త్యేక మతిరిక్తః యావన్తో గృహ్యస్మ స్తేభ్యః కమకరం పశూనాః శర్మాసి శర్మ యజమానస్య శర్మ మే యచ్ఛైక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్థ ఆఖుస్తే రుద్ర పశు స్తజ్ఞాషస్త్విష తే రుద్ర భాగ స్సహ స్వప్రామ్భికయా తజ్ఞాషస్య భేషజ భగవేశ్వాయ పురుషాయ భేషజ మథో అస్మభ్యం భేషజః సుభేషజః యథాసతి | సుగం మేషాయ మేష్యా అవామ్బ రుద్ర మదిమహ్యవ దేవ స్త్యమ్భకమ్ | యథా న శ్రేయసః కర ద్యథా నో వస్యసః కర ద్యథా నః పశుమతః కర ద్యథా నో వ్యవసాయయాత్ |

- ⇒ త్ర్యమ్బకే యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్। ఉర్వారుక మివ బన్ధనా
న్మృత్యో ర్ముక్షీయ మామృతాత్॥
- ⇒ ఏష తే రుద్ర భాగ స్తజ్ఞాషస్య తేనావసేన పరో మూజవతోఽతీహ్యవతతధన్వా
పినాకహస్తః కృత్తివాసాః॥
- ప్రతిపూరుష మేకకపాలాన్నిర్వపతి। జాతా ఏవ ప్రజా రుద్రాన్నిరవదయతే।
ఏక మతిరిక్తమ్। జనిష్యమాణా ఏవ ప్రజా రుద్రాన్నిరవదయతే। ఏకకపాలా
భవన్తి। ఏకదైవ రుద్రాన్నిరవదయతే। నాభి ఘోరయతి। యదభిఘోరయేత్॥
అన్త రవచారిణః రుద్ర జ్ఞర్యాత్। ఏకోల్ముకేన యన్తి॥ తద్ధి రుద్రస్య
భాగధేయమ్। ఇమాన్దిశః యన్తి। ఏషా వై రుద్రస్య దిక్। స్వాయా మేవ దిశి
రుద్రాన్నిరవదయతే। రుద్రో వా అపశుకాయా ఆహుత్యై నాతిష్ఠత॥
- ⇒ అసౌ తే పశురితి నిర్దిశే ద్యద్విష్వాత్। యమేవ ద్వేష్టి। తమస్మై పశు
న్నిర్దిశతి। యది న ద్విష్వాత్॥
- ⇒ ఆఖుస్తే పశురితి బ్రూయాత్॥ న గ్రామ్యాన్పశూన్ హినన్తి। నాఽరణ్యాన్।
చతుష్పదే జుహోతి। ఏష వా అగ్నినాం పద్భీశో నామ। అగ్నివత్సేవ జుహోతి।
మధ్యమేన పర్ణేన జుహోతి। స్రుగ్వేషా। అథో ఖలు। అన్తమేనైవ హోతవ్యమ్॥
అన్తత ఏవ రుద్రాన్నిరవదయతే॥ ఏష తే రుద్ర భాగ స్సహస్వస్రా

ఽమ్మికయేత్యాహ। శరద్వా అస్యోమ్మికా స్వసా। తయా వా ఏష హినస్తి।
 యః హినస్తి। తయైవైనః సహ శమయతి। భేషజ భగవ ఇత్యాహ। యావంత
 ఏవ గ్రామ్యాః పశవః। తేభ్యో భేషజ జ్వరోతి। అవామ్బు రుద్ర మదిమహిత్యాహ।
 ఆశిష మేవైతా మా శాస్తే॥ త్ర్యమ్బకః యజామహ ఇత్యాహ। మృత్యో
 ర్ముక్షీయ మామ్మతాదితి వావైతదాహ। ఉత్కిరన్తి భగన్య లీఘన్తే। మూతే
 కృత్వా సజన్తి। యథా జనః యతేవస జ్వరోతి। తాదృగేవ తత్। ఏష తే రుద్ర
 భాగ ఇత్యాహ నిరవత్త్యే। అప్రతీక్ష మా యన్తి। అపః పరిపిశ్చతి।
 రుద్రస్యాన్తరహిత్యే। ప్ర వా ఏతేస్మా ల్లోకా చ్ఛ్వవన్తే। యే త్ర్యమ్బకై శ్చరన్తి।
 ఆదిత్య ఇంద్రం పునరేత్య నిర్వపతి। ఇయః వా అదితిః। అస్యా మేవ ప్రతి
 తిష్ఠన్తి॥

□ త్వమగ్నో రుద్రో అసురో మహో దివస్త్వః శర్థో మారుతం పృక్ష ఈశిషే। త్వ
 వాతై రరుణై ర్యాసి శక్లయ స్త్వం పూషా విధతః పాసి ను త్మనా॥

⇒ ఆ వో రాజాన మధ్వరస్య రుద్రః హోతారః సత్యయజః రోదన్యోః। అగ్నిం
 పురా తనయిత్యో రచిత్రా ధీరణ్యరూప మవసే కృణుధ్వమ్।

⇒ అగ్నిర్ హోతా నిషసాదా యజీయా నుపస్థే మాతు స్సురభావు లోకే। యువా
 కవిః పురునిష్ఠ ఋతావా ధర్తా కృష్ణీనా ముత మధ్య ఇద్ధః।

- ⇒ సాధ్వీ మక ర్దేవవీతి న్నో అద్య యజ్ఞస్య జిహ్వ మవిదామ గుహ్యమ్। స ఆయు రాగా థునభి ర్వసానో భద్రా మక ర్దేవహూతి న్నో అద్య।
- ⇒ అకన్త దగ్ని స్తునయన్నివ ద్యోః క్షామా రేరిహ ద్వీరుధ స్సమజ్ఞాన్మ్। సద్యో జజ్ఞానో వి హీ మిద్ధో అఖ్యదా రోదసీ భానునా భాత్యన్తః।
- ⇒ త్వే వసూని పుర్వణీక హోతర్దోషా వస్తో రేరిరే యజ్ఞయాసః। క్షామేవ విశ్వా భువనాని యస్మిన్న్య సాభగాని దధిరే పావకే।
- ⇒ తుభ్య న్తా అగ్గిరస్తమ విశ్వా స్సుక్షితయః పృథక్। అగ్నే కామాయ యేమిరే।
- ⇒ అశ్యామ త జ్కామ మగ్నే తవోత్యశ్యామ రయి రయివ స్సువీరమ్। అశ్యామ వాజ మభి వాజయన్తోశ్యామ ద్యుమ్న మజరాజరన్తే।
- ⇒ శ్రేష్ఠో యవిష్ఠ భారతాగ్నే ద్యుమన్త మా భర॥ వసో పురుస్సుహా రయిమ్।
- ⇒ స శ్వితాన స్తన్యతూ రోచనస్థా అజరేభి ర్నానదద్భి ర్యవిష్ఠః। యః పావకః పురుతమః పురూణి పృథూ న్యగ్ని రనుయాతి భర్వన్మ్।
- ⇒ ఆయుష్టే విశ్వతో దధ దయ మగ్ని ర్వరేణ్యః। పునస్తే ప్రాణ ఆయతి పరాయక్ష సువామి తే।
- ⇒ ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జషాణో ఘృతప్రతీకో ఘృతయోని రేధి। ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యం పితేవ పుత్ర మభి రక్షతా దిమమ్।

- ⇒ తస్మై తే ప్రతిహర్యతే జాతవేదో విచరీషణే। అగ్నే జనామి సుష్టుతిమ్।
- ⇒ దివస్సరి ప్రథమ జ్ఞాజ్ఞే అగ్ని రస్మ ద్ద్వితీయం పరి జాతవేదాః। తృతీయ మప్సు
నృమణా అజస్ర మిన్ధాన ఏన జ్ఞారతే స్వాధీః।
- ⇒ శుచిః పావక వన్ద్యోఽగ్నే బృహ ద్వరోచసే। త్వ జ్ఞుతేభి రాహుతః।
- ⇒ దృశానో రుక్మ ఉర్వా వ్యద్యౌ ధుర్మరీష మాయు శ్చయే రుదానః। అగ్ని
రమ్మతో అభవ ద్వయోభి ర్యదేన వ్యౌ రజనయ ధ్నురేతాః॥
- ⇒ ఆ యదిషే నృపతి స్తేజ ఆన ట్పుచి రేతో నిషిక్త వ్యౌరభీకే। అగ్ని శ్చర్ధ
మనవద్యః యువానః స్వాధీయ జ్ఞానయ ధ్నుదయచ్చ।
- ⇒ స తేజీయసా మనసా త్వోత ఉత శిక్ష స్వపత్యస్య శిక్షోః। అగ్నే రాయో
నృతమస్య ప్రభూతౌ భూయామ తే సుష్టుతయశ్చ వస్వః।
- ⇒ అగ్నే సహస్ర మా భర ద్యుమ్నస్య ప్రాసహ రయిమ్। విశ్వా య శ్చరీషణీ
రభ్యాసా వాజేషు సాసహత్।
- ⇒ తమగ్నే పృతనాసహః రయిః సహస్వ ఆ భర। త్వః హి సత్యే అద్భుతో
దాతా వాజస్య గోమతః।
- ⇒ ఉక్షాన్నాయ వశాన్నాయ సోమపృష్ఠాయ వేధసే। సోమై ర్విధే మాగ్నయే॥

⇒ వద్మా హి సూనో అస్యద్మసద్వా చక్తే అగ్ని ర్జనుషాజ్మాన్నమ్। స త్వన్న
ఊర్జసన ఊర్జన్తా రాజేవ జే రవృకే క్షేష్యన్తః।

⇒ అగ్ని ఆయాశి పవస ఆ సువోర్జ మిష ఇచ్చ నః। ఆరే బాధస్య
దుచ్చునామ్।

⇒ అగ్నే పవస్య స్వపా అస్మే వర్చ స్సువీర్యమ్। దధత్సోష రయిం మయి।

⇒ అగ్నే పావక రోచిషా మన్తయా దేవ జిహ్వయా। ఆ దేవాన్ వక్షి యక్షి చ।

⇒ స నః పావక దీదివోగ్నే దేవా ఇహోఽవహ। ఉప యజ్ఞ హవిశ్చ నః।

⇒ అగ్ని శ్శుచివ్రతతమ శ్శుచి ర్విష శ్శుచిః కవిః। శుచీ రోచత ఆహుతః।

⇒ ఉదగ్నే శుచయ స్తవ శుక్తా భాజన్త ఈరతే। తవ జ్యోతీః ప్యర్చయః॥

□ త్వమగ్నే రుద్రో అనురో మహో దివః। త్వ శర్ధో మారుతం పృక్ష ఈశేషే। త్వ
వాతై రరుణై ర్యాసి శక్లయః। త్వం పూషా విధతః పాసి ను త్మనా।

⇒ దేవా దేవేషు శ్రయధ్వమ్। ప్రథమా ద్వితీయేషు శ్రయధ్వమ్। ద్వితీయా
స్తృతీయేషు శ్రయధ్వమ్। తృతీయా శ్చతుర్థేషు శ్రయధ్వమ్। చతుర్థాః
పంచమేషు శ్రయధ్వమ్। పంచమా షష్ఠేషు శ్రయధ్వమ్। షష్ఠా సప్తమేషు
శ్రయధ్వమ్। సప్తమా అష్టమేషు శ్రయధ్వమ్। అష్టమా నవమేషు
శ్రయధ్వమ్। నవమా దశమేషు శ్రయధ్వమ్। దశమా ఏకాదశేషు

శ్రయధ్వమ్ | ఏకాదశా ద్వాదశేషు శ్రయధ్వమ్ | ద్వాదశా స్త్రయోదశేషు
 శ్రయధ్వమ్ | త్రయోదశా శ్చతుర్దశేషు శ్రయధ్వమ్ | చతుర్దశాః పంచాదశేషు
 శ్రయధ్వమ్ | పంచాదశా షోడశేషు శ్రయధ్వమ్ | షోడశా సప్తదశేషు
 శ్రయధ్వమ్ | సప్తదశా అష్టాదశేషు శ్రయధ్వమ్ | అష్టాదశా ఏకాన్న విశేషు
 శ్రయధ్వమ్ | ఏకాన్న విశా విశేషు శ్రయధ్వమ్ | విశా ఏకవిశేషు
 శ్రయధ్వమ్ | ఏకవిశా ద్వావిశేషు శ్రయధ్వమ్ | ద్వావిశా స్త్రయోవిశేషు
 శ్రయధ్వమ్ | త్రయోవిశా శ్చతుర్విశేషు శ్రయధ్వమ్ | చతుర్విశాః
 పంచావిశేషు శ్రయధ్వమ్ | పంచావిశా షడ్విశేషు శ్రయధ్వమ్ | షడ్విశా
 సప్తవిశేషు శ్రయధ్వమ్ | సప్తవిశా అష్టావిశేషు శ్రయధ్వమ్ | అష్టావిశా
 ఏకాన్న త్రిశేషు శ్రయధ్వమ్ | ఏకాన్న త్రిశా స్త్రిశేషు శ్రయధ్వమ్ | త్రిశా
 ఏకత్రిశేషు శ్రయధ్వమ్ | ఏకత్రిశా ద్వాత్రిశేషు శ్రయధ్వమ్ | ద్వాత్రిశా
 స్త్రయస్త్రిశేషు శ్రయధ్వమ్ | దేవా స్త్రి రేకాదశా స్త్రి స్త్రయస్త్రిశాః | ఉత్తరే భవతః
 ఉత్తర వర్తమాన ఉత్తర సత్వానః | యత్కామ ఇద జ్ఞాహోమి | తన్నే
 సమృద్ధతామ్ | వయః స్యామ పతయో రయీణామ్ | భూర్భువ స్స్వ
 స్సాహా ||

భూర్భువస్సువ రోమితి దిగ్బంధః ||

○ అథ పశ్చాత్తాపః సకృ జ్ఞపేత్|| (పశ్చాత్తాపమన్త జపః)

⇒ 1. ఓం సద్యోజాతం ప్రపద్యామి భవోద్భవాయ నమః||

⇒ 2. ఓం వామదేవాయనమో మనోన్మనాయ నమః||

⇒ 3. అహోరేభ్యోధ రుద్రరూపేభ్యః||

⇒ 4. తత్పురుషాయ విద్మహే రుద్రః ప్రచోదయాత్||

⇒ 5. ఈశానస్సర్వవిద్యానా సదాశివోమ్||

□ అష్టాంగ నమస్కారః (సాష్టాంగ ప్రణామః)

⇒ ఓం హిరణ్యగర్భ స్సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతి రేక ఆసీత్| స దాధార
పృథివీ న్ద్వాముతే మా జ్యన్తు దేవాయ హవిషా విధేమ|| ఉరసా నమః||

⇒ ఓం యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్యైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ| య ఈశే
అస్య ద్విపద శ్చతుష్పదః కన్తు దేవాయ హవిషా విధేమ|| శిరసా నమః||

⇒ ఓం బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తా ద్విసీమత స్సురుచో వేన ఆవః| స
బుద్ధియా ఉపమా అస్య విష్టా స్సతశ్చ యోని మసతశ్చ వివః|| దృష్ట్వా
నమః||

⇒ ఓం మహీ ద్యౌః పృథివీ చన ఇమః యజ్ఞం మిమిక్షతామ్| పిష్పతాన్నో
భరీమభిః|| మనసా నమః||

⇒ ఉపశ్వాసయ పృథివీ ముత ద్యాం పురుత్రా తే మనుతాః విష్ణిత జ్ఞగత్। స
దున్దుభే సజా రిన్ద్రేణ దేవైర్దూరా ధ్వవీయో అపసేధ శత్రూన్॥ వచసా నమః॥

⇒ అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్ విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్।
యుయోధ్యస్మ జ్ఞహురాణ మేనో భూయిష్ఠాస్తే నమఉక్తే విధేమ॥ పద్భ్యాం
నమః॥

⇒ యా తే అగ్నే రుద్రియా తనూ స్రయా నః పాహి తస్యాస్తే స్వాహా యా తే
అగ్నే యాశయా రజాశయా హరాశయా తనూ ర్వర్షిష్ఠా గహ్వరేష్ఠోగ్ర వచో
అపావధీ స్వేషః వచో అపావధీః స్వాహా॥ కరాభ్యాం నమః॥

⇒ ఇమం యమ ప్రస్తర మాహి సీదాభ్యరోభిః పిత్వభి స్సవిదానః। ఆ త్వా మన్తాః
కవిశస్తా వహ స్వేనా రాజన్ హవిషా మాదయస్వ॥ కర్ణాభ్యాం నమః॥ (ఇతి
సాష్టాంగం ప్రణమ్య)

○ ఉరసా శిరసా దృష్ట్యా మనసా వచసా తథా।

పద్భ్యాం కరాభ్యాం కర్ణాభ్యాం ప్రణామోష్టాంగ ఉచ్యతే॥

○ అథాత్మానః శివాత్మానః శ్రీరుద్రరూపిణ ధ్యాయేత్॥

శుద్ధస్ఫటిక సజ్కాశ స్త్రినేత్రం, పశ్చావక్త స్థశభుజం, సర్వాభరణ భూషితం,
నీలగ్రీవం, శశాంజ్ఞ చిహ్నం, నాగయజ్ఞోపవీతినం, నాగాభరణభూషం, వ్యాఘ్ర
చర్మాంబరధరం, కమణ్డల్పక్షసూత్రధర, మభయవరకరం, శూలహస్తం జ్వలంతం,

కపిలం జటాజుటినం శిఖా ముద్ద్యోతధారిణమ్, వృషస్కున్ధ సమారూఢ
ముమాదేహార్ధ ధారిణ, మమృతేనాఽఘృతం హృష్టం దివ్యభోగ సమన్వితం,
దిగ్దేవతా సమాయుక్తం సురాసుర నమస్కృతం, నిత్యం శాశ్వతం శుద్ధం ద్రువ
మక్షర మవ్యయం, సర్వవ్యాపిన మీశానం రుద్రం వై విశ్వరూపిణమ్। ఏవ న్ధ్యాత్వా
ద్విజ స్స మృక్తతో యజన మారభేత్॥

□ అథ రుద్రస్నానార్చనాది వినియోగః -

అథాతో రుద్రస్నానార్చనాభిషేక విధిం వ్యాఖ్యాస్యమః॥ ఉదిత ఏవ తీర్థే
స్నాత్వోదేత్య శుచిః ప్రయతో బ్రహ్మచారీ శుక్లవాసాః,

- తస్య దక్షిణా ప్రత్యగ్దేశే తన్ముఖం స్థిత్యాఽత్మని దేవతాస్థాపయేత్॥
- ప్రజననే బ్రహ్మ తిష్ఠతు। పాదయో ర్విష్ణు స్తిష్ఠతు। హస్తయో ర్ధర స్తిష్ఠతు।
బాహ్వో రింద్ర స్తిష్ఠతు। జరరే ~ అగ్ని స్తిష్ఠతు। హృదయే శివ స్తిష్ఠతు। కణ్ఠే
వసవ స్తిష్ఠతు। వక్త్రే సరస్వతీ తిష్ఠతు। నాసికయో ర్వాయు స్తిష్ఠతు।
నయనయో శ్చంద్రాదిత్యౌ స్తిష్ఠేతామ్। కర్ణయో రశ్వినౌ తిష్ఠేతామ్। లలాటే రుద్రా
స్తిష్ఠతు। మూర్ధ్వాదిత్యా స్తిష్ఠతు। శిరసి మహాదేవ స్తిష్ఠతు। శిఖాయాం
వామదేవ స్తిష్ఠతు। పృష్ఠే పినాకీ తిష్ఠతు। పురత శూలీ తిష్ఠతు। పార్శ్వయో
శివాశక్కురో తిష్ఠేతామ్। సర్వతో వాయు స్తిష్ఠతు। తతో బహిః సర్వతోఽగ్ని
జ్వాలామాలా పరివృతా స్తిష్ఠతు। సర్వేష్వక్త్రేషు సర్వా దేవతా యథాస్థానం
తిష్ఠతు। మాం రక్షతు। యజమానః రక్షతు॥

అగ్నిర్మే వాచిశ్రిత ఇతి యథాఽలింగ మజ్ఞాని సంస్పృశ్య॥

- ⇒ అగ్ని॑ర్మే॒ వాచి॑శ్రితః॒ | వా॒గ్మద॑యే॒ | హృ॑దయం॒ మయి॑ | అహ॒ మమ్య॑తే॒ |
అమృ॒తం బ్రహ్మ॑ణి॒ |
- ⇒ వాయు॑ర్మే॒ ప్రాణే॑ శ్రితః॒ | ప్రా॒ణోహృ॑దయే॒ | హృ॑దయం॒ మయి॑ | అహ॒ మమ్య॑తే॒ |
అమృ॒తం బ్రహ్మ॑ణి॒ ||
- ⇒ సూర్యో॑ మే॒ చక్షు॑షి శ్రితః॒ | చక్షు॑ర్ హృ॑దయే॒ | హృ॑దయం॒ మయి॑ |
అహ॒ మమ్య॑తే॒ | అమృ॒తం బ్రహ్మ॑ణి॒ |
- ⇒ చంద్ర॑మా మే॒ మనసి॑ శ్రితః॒ | మనో॑ హృ॑దయే॒ | హృ॑దయం॒ మయి॑ | అహ॒ మమ్య॑తే॒ |
అమృ॒తం బ్రహ్మ॑ణి॒ ||
- ⇒ దిశో॑ మే శ్లో॒త్రే శ్రితాః॒ | శ్లో॒త్రః హృ॑దయే॒ | హృ॑దయం॒ మయి॑ | అహ॒ మమ్య॑తే॒ |
అమృ॒తం బ్రహ్మ॑ణి॒ |
- ⇒ ఆపో॑ మే రే॒తసి॑ శ్రితాః॒ | రే॒తో హృ॑దయే॒ | హృ॑దయం॒ మయి॑ | అహ॒ మమ్య॑తే॒ |
అమృ॒తం బ్రహ్మ॑ణి॒ ||
- ⇒ పృథి॑వీ మే శరీ॒రే శ్రితాః॒ | శరీ॒రః హృ॑దయే॒ | హృ॑దయం॒ మయి॑ | అహ॒ మమ్య॑తే॒ |
అమృ॒తం బ్రహ్మ॑ణి॒ |
- ⇒ ఓష॑ధివనస్ప॒తయో॑ మే లో॒మసు॑ శ్రితాః॒ | లో॒మాని॑ హృ॑దయే॒ | హృ॑దయం॒ మయి॑ | అహ॒ మమ్య॑తే॒ |
అమృ॒తం బ్రహ్మ॑ణి॒ ||

⇒ ఇన్ద్రో మే బలే శ్రితః | బలః హృదయే | హృదయం మయి | అహ మమృతే |
అమృతం బ్రహ్మణి |

⇒ పర్జన్యో మే మూర్ధ్ని శ్రితః | మూర్ధా హృదయే | హృదయం మయి | అహ మమృతే | అమృతం బ్రహ్మణి ||

⇒ ఈశానో మే మన్యో శ్రితః | మన్యర్ హృదయే | హృదయం మయి | అహ మమృతే | అమృతం బ్రహ్మణి |

⇒ ఆత్మా మ ఆత్మని శ్రితః | ఆత్మా హృదయే | హృదయం మయి | అహ మమృతే | అమృతం బ్రహ్మణి |

⇒ పునర్మ ఆత్మా పున రాయుర్వాగాత్ | పునః ప్రాణః పున రాకూత మాగ్గాత్ | వైశ్వానరో రశ్మిభి ర్వావృధానః | అన్త స్త్రిష్ఠ త్వమృతస్య గోపాః ||

(అగ్ని ర్వాయు సూర్య శ్చన్త్రమా దిశ ఆపః పృథివ్యోషధి వనస్పతయ ఇన్ద్రః
పర్జన్య ఈశాన ఆత్మా పునర్మే త్రయోదశ) ఇతి యథావలిఖ్య మజ్ఞాని సంస్పృశ్య ||

అదైనం గన్ధ పుష్పాక్షత ధూప దీప నైవేద్య తాంబూలై రభ్యర్చ్య, ఆత్మానం ప్రత్యారాధయేత్ ||

○ ఆరాధితో మనుష్యేస్త్యా శుద్ధై ర్దేవాసురాఽదిభిః |

ఆరాధయామి భక్త్యా త్వాం మాం గృహీణ మహేశ్వర ||

⇒ ఓం ఆత్వావహన్తు హరయ స్సచేతస శ్చైతై రశ్వై స్సహ కేతుమద్భిః॥
వాతాజవై ర్బలవద్భి ర్మనోజవై రా యాహి శీఘ్రం మమ హవ్యాయ శర్వోమ్॥

ఈశాన మావాహయామి- ఇత్యావాహ్య॥

○ మణ్డలాంతర గతం హిరణ్మయం భ్రాజమాన వపుషం శుచిస్మితమ్।

చణ్డ దీధితి మఖణ్డ విగ్రహం చింతయే న్ముని సహస్ర సేవితమ్॥

○ శబ్దరస్య చరితా కథాఽమృత ఇంద్రశేఖర గుణానుకీర్తనమ్।

నీలకణ్ఠ తవ పాదసేవనం సంభవన్తు మమ జన్మ జన్మని॥

○ స్వామిన్ సర్వ జగన్నాథ యావత్పూజాఽవసానకమ్।

తావత్త్వం ప్రీతిభావేన లిఖ్యేస్మిన్ సన్నిధిం కురు॥

○ దేహో దేవాలయః ప్రోక్తో జీవో దేవ స్సనాతనః।

త్యజే దజ్ఞాన నిర్మాల్యం సోఽహం భావేన పూజయేత్॥

అదైనం వ్యావృత్తిభి ర్నిర్మాల్యం విస్మజ్య। ఓం చణ్డీశ్వరాయ నమః -

ఇత్యుత్తరతో నిర్మాల్యం విస్మజ్య। తతో దక్షిణ పార్శ్వస్థ కలశోదకం గంధ పుష్పాక్షతై రభ్యర్చ్య॥

○ కలశస్య ముఖే విష్ణుః సమాశ్రితాః॥

⇒ ఓం ఆకలశేషు ధావతి వర్ధతే। ఆపోవా..... భూర్భువస్సువరాప ఓమ్॥

○ గణ్ఢే చ యమునే సన్నిధిం కురు॥

కలశోదకేన పూజా ద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య। దేవమాత్మాన ఇచ్చ సంప్రోక్ష్య।

○ లఘు పూజా విధానమ్ (సద్యో జాతాది పూజా విధానమ్)

⇒ త్ర్యమ్బకం మృతాతీ॥

ఇతి స్థాపన ముద్రాం దర్శయిత్వా, (దేవం సంస్థాప్య)॥

⇒ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి - ఆవాహయామి।

⇒ సద్యోజాతాయ వై నమో నమః - ఆసనం సమర్పయామి।

⇒ భవేభవే న - పాద్యం సమర్పయామి।

⇒ అతిభవే భవస్య మామ్ - అర్ఘ్యం సమర్పయామి।

⇒ భవోద్భవాయ నమః - ఆచమనం సమర్పయామి।

⇒ వామదేవాయ నమః - స్నానం సమర్పయామి।

⇒ జ్యేష్ఠాయ నమః - వస్త్రం సమర్పయామి।

⇒ శ్రీష్ఠాయ నమః - ఉపవీతం సమర్పయామి।

⇒ రుద్రాయ నమః - ఆభరణం సమర్పయామి।

⇒ కాలాయ నమః - గన్ధం సమర్పయామి।

⇒ కల వికరణాయ నమః - అక్షతాన్ సమర్పయామి।

⇒ బల వికరణాయ నమః - పుష్పం సమర్పయామి।

⇒ బలాయ నమః - ధూపమాఘ్రూపయామి।

⇒ బల ప్రమథనాయ నమః - దీపం సన్దర్శయామి।

- ⇒ సర్వభూత దమనాయ నమః - సైవేద్యం నివేదయామి।
- ⇒ మనోన్మనాయ నమః - తాంబూలం సమర్పయామి।
- ⇒ అఘోరేభ్యోఽథ ఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః। సర్వేభ్య స్సర్వశర్వేభ్యో నమస్తే
అస్తు రుద్ర రూపేభ్యః। - నీరాజనం సన్దర్శయామి।
- ⇒ తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి। తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్।
- మస్త్రపుష్పం సమర్పయామి।
- ⇒ ఈశాన స్సర్వ విద్యానా మీశ్వర స్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతి ర్బ్రహ్మణో
ఽధిపతి ర్బ్రహ్మ శివో మే అస్తు సదాశివోమ్।
- ప్రదక్షిణ నమస్కారాన్ సమర్పయామి॥
- ⇒ భవాయ దేవాయ నమః - అర్కపుష్పం సమర్పయామి।
- ⇒ శర్వాయ దేవాయ నమః - చంపక పుష్పం సమర్పయామి।
- ⇒ ఈశానాయ దేవాయ నమః - పున్నాగపుష్పం సమర్పయామి।
- ⇒ పశుపతయే దేవాయ నమః - నన్ద్యావర్త పుష్పం సమర్పయామి।
- ⇒ రుద్రాయ దేవాయ నమః - పాటల పుష్పం సమర్పయామి।
- ⇒ ఉగ్రాయ దేవాయ నమః - బృహతీ పుష్పం సమర్పయామి।
- ⇒ భీమాయ దేవాయ నమః - కరవీర పుష్పం సమర్పయామి।

- ⇒ మహాతే దేవాయ నమః - ద్రోణపుష్పం సమర్పయామి॥
- ⇒ భవస్య దేవస్య పత్న్యై నమః - అర్కపుష్పం సమర్పయామి।
- ⇒ శర్వస్య దేవస్య పత్న్యై నమః - చంపక పుష్పం సమర్పయామి।
- ⇒ ఈశానస్య దేవస్య పత్న్యై నమః - పున్నాగపుష్పం సమర్పయామి।
- ⇒ పశుపతే ర్దేవస్య పత్న్యై నమః - నన్ద్యావర్త పుష్పం సమర్పయామి।
- ⇒ రుద్రస్య దేవస్య పత్న్యై నమః - పాటల పుష్పం సమర్పయామి।
- ⇒ ఉగ్రస్య దేవస్య పత్న్యై నమః - బృహతీ పుష్పం సమర్పయామి।
- ⇒ భీమస్య దేవస్య పత్న్యై నమః - కరవీర పుష్పం సమర్పయామి।
- ⇒ మహతో దేవస్య పత్న్యై నమః - ద్రోణ పుష్పం సమర్పయామి॥

తర్పణమ్

- భవన్దేవ స్తర్పయామి। శర్వన్దేవ స్తర్పయామి। ఈశానన్దేవ స్తర్పయామి।
 - పశుపతిన్దేవ స్తర్పయామి। రుద్రన్దేవ స్తర్పయామి। ఉగ్రన్దేవ స్తర్పయామి।
 - భీమన్దేవ స్తర్పయామి। మహాన్త న్దేవ స్తర్పయామి॥
 - భవస్య దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి। శర్వస్య దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి।
 - ఈశానస్య దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి। పశుపతే ర్దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి।
 - రుద్రస్య దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి। ఉగ్రస్య దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి।
 - భీమస్య దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి। మహతో దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి॥
- ఇతి తర్పయిత్వా॥

□ యథాశక్తి జపః॥

⇒ తత్పురుషాయ ప్రచోదయాత్॥

ఇతి రుద్ర గాయత్రీం (శివపఞ్చాక్షరీం వా) దశకృత్వ శతకృత్వ స్సహస్ర కృత్వోవాపరిమితకృత్వో వా జపిత్వా అధైన మాశిష మా శాస్తే॥

⇒ ఆ శాస్త్రీయః యజమానోసా ఆయు రాశాస్తే సుప్రజాస్య మాశాస్తే సజాతవనస్యా మాశాస్తే ఉత్తరా స్థేవయజ్ఞా మాశాస్తే భూయో హవిష్కరణ మాశాస్తే దివ్య న్ధామాఽశాస్తే విశ్వం ప్రియ మాశాస్తే యదనేన హవిషా ఽశాస్తే తదశ్చ తద్భూతా తద్భు దేవా రాసంతామ్ తదగ్ని ర్దేవో దేవేభ్యో వనతే వయ మగ్నే ర్మానుషాః ఇష్టాన్చ వీతాన్చ ఉభే చ నో ద్యావాపృథివీ అఽహస స్పాతామ్ ఇవా గతి ర్వామస్యేదశ్చ నమో దేవేభ్యః॥

(పునః పూజారమ్భే చణ్డిశ్వరాయ నమః ఇత్యుత్తరతో నిర్మాల్యం విస్సుజ్య॥

ఏకాదశవార పూజాయాం, ప్రతివారం

(వామదేవాయ నమః స్నానం) ఇత్యాది నిర్మాల్యం విస్సుజ్య - ఇత్యంతం ప్రతివారం కుర్యాత్॥ అథ పఞ్చామృత స్నానమ్॥ పఞ్చామృత దేవతాభ్యో నమః పోడశోపచారాపూజాం సమర్పయామి॥

అధైతస్య మూర్ధ్ని దేశే, హిరణ్యకలశేన సంతతధారా మభిషిచ్ఛేత్॥

(పయసా దధ్నా సర్పిషా మధునా శర్కరాభి రిక్షురసేన గంధతోయేన నారికేళ తోయేనాఽమృ రసేనోదకేన బిల్వోదకేనాక్షతోదకేన పుష్పోదకేన వాఽభిషిచ్ఛతి)

□ అథ పంచామృత స్నానమ్॥

⇒ ఓం ఆ॒ప్యా॒యస్వ॒ సమే॒తు తే వి॒శ్వత॒ స్సోమ॒ వృష్టి॒యమ్॑ | భ॒వా వా॒జస్య॒
సంగ॑థే॥ క్షీ॒రేణ॒ స్నుప॑యామి ॥ తత॑ శ్శుద్ధోదకం॥

⇒ ఓం ద॒ధిక్తా॒వ్ణో అ॒కారి॒ష జ్ఞో॒ష్ఠో ర॒శ్వస్య॒ వా॒జినః॑ | సు॒రభి॒ నో ము॒ఖా క॒రత్ప్ర॑ణ
ఆ॒యా॒షి తా॒రిష॑త్॥ దద్ధ్వా స్నుప॑యామి॥ తత॑ శ్శుద్ధోదకం॥

⇒ ఓం శు॒క్త మ॒సి జ్యోతి॑ ర॒సి తే॒జోసి॑ దే॒వో వ స॒స్వితో త్స॒నా త్వ॑చ్ఛిద్రేణ
ప॒విత్రే॑ణ వ॒సో సూ॒ర్యస్య॒ రశ్మి॑భిః॥ ఆ॒జ్యేన॒ స్నుప॑యామి॥ తత॑ శ్శుద్ధోదకం॥

⇒ ఓం మ॒ధు వాతా॑ ఋతా॒యతే॑ మ॒ధు క్ష॒రన్తి సి॒న్ధవః॑ | మా॒ధ్వీర్న స॒న్వోష॑దీః |
మ॒ధు నక్త॑ ముతో॒షసి॑ మ॒ధును॑ త్పార్థి॒వః ర॒జః | మ॒ధు ద్యౌర॑స్తు నః పితా |
మ॒ధుమా॑న్నో వ॒సస్స॒తి ర్మధు॑మా అస్తు సూ॒ర్యః | మా॒ధ్వీ ర్గావో॑ భవ॒స్తు నః॑॥
మ॒ధునా॑ స్నుప॑యామి॥ తతః॑ శ్శుద్ధోదకం॥

⇒ ఓం త్వే క్ర॒తు మ॒పి వృ॒జ్ఞాన్తి వి॒శ్వే ద్వి॒ర్యదే॒తే త్రి॒ర్భవ॑న్త్యా॒మాః | స్వా॒దో
స్వా॒దీయ॑ స్వా॒దునా॑ సృ॒జా స॒మత॑ ఊ॒షు మ॒ధు మ॒ధునా॑భి॒యోధి॑ |
స్వా॒దుః ప॒వస్య॑ ది॒వ్యాయ॑ జన్మ॒నే స్వా॒దురి॑న్ద్రాయ సు॒హవీ॑తు నామ్నే |
స్వా॒దు ర్మి॒త్రాయ॑ వ॒రుణా॑య వా॒యవే॑ బృ॒హస్ప॑తయే మ॒ధుమా॑ అదా॒భ్యః॑॥

ఇతి శర్కరాభి స్నుపయామి॥ తతశ్శుద్ధోదకమ్॥ (పశ్చాత్తత స్నానం సమర్పయామి॥)

⇒ పాశ్చాజన్యే ష్యష్యేద్యగ్నే యావా అయావా ఏవా ఊమా స్సట్ట స్సగర స్సుమేకః॥ శబ్దోదకేన స్నుపయామి॥ తతశ్శుద్ధోదకమ్॥

⇒ యాః ఫలినీ ర్యా అఫలా అపుష్పా యాశ్చ పుష్పిణీః॥ బృహస్పతిప్రసూతా స్తా నో ముశ్చా న్యహసః॥ ఫలోదకేన స్నుపయామి॥ తతశ్శుద్ధోదకమ్॥

⇒ గన్త ద్వారా స్థూరాధరపా నిత్యపుష్టా జ్వరిపిణిమ్॥ ఈశ్వరీః సర్వభూతానా న్తామిహోప హ్వయే శ్రియమ్॥ గన్తోదకేన స్నుపయామి॥ తతశ్శుద్ధోదకమ్॥

⇒ యోపాం పుష్పం వేద॥ పుష్పవా నృజావా నృశుమా నృవతి॥ చన్ద్రమా వా అపాం పుష్పమ్॥ పుష్పవా నృజావా నృశుమా నృవతి॥ పుష్పోదకేన స్నుపయామి॥ తతశ్శుద్ధోదకమ్॥

⇒ ఆయనేతే పరాయణే దూర్వా రోహన్తు పుష్పిణీః॥ హ్రదాశ్చ పుణ్డరీకాని సముద్రస్య గృహ ఇమే॥ అక్షతోదకేన స్నుపయామి॥ తతశ్శుద్ధోదకమ్॥

⇒ తథ్సువర్ణః హిరణ్య మభవత్॥ తథ్సువర్ణస్య హిరణ్యస్య జన్మ॥ య ఏవః సువర్ణస్య హిరణ్యస్య జన్మ వేద॥ సువర్ణ ఆత్మనా భవతి॥ సువర్ణోదకేన స్నుపయామి॥ తతశ్శుద్ధోదకమ్॥

- ⇒ త్ర్యం॑బకః॑ య॒జామహే॑ సు॒గంధిం॑ పు॒ష్టివర్ధ॑నమ్। ఉ॒ర్వా॒రుక॒ మి॒వ బ॒న్ధనా॑ నృ॒త్యో
 ర్ము॒క్షీయ॑ మా॒మృతా॑త్॥ రు॒ద్రాక్షో॑దకేన స్మ॒పయా॑మి॥ తత॑శ్చుద్ధో॑దకమ్॥
- ⇒ ప్ర॒సద్య॑ భ॒స్మనా॑ యో॒ని మ॒పశ్చ॑ పృ॒థివీ॑ మగ్నో॑ స॒సృజ్య॑ మా॒తృభి॑ స్త్వ
 జ్యోతి॑ష్మా నృ॒నరా॑సదః॥ భస్మో॑దకేన స్మ॒పయా॑మి॥ తత॑శ్చుద్ధో॑దకమ్॥
- ⇒ నమో॑ బి॒ల్మినే॑ చ క॒వచినే॑ చ నమ॑ శ్చు॒తాయ॑ చ శ్రు॒తసే॑నాయ॑ చ॥
 బిల్వో॑దకేన స్మ॒పయా॑మి॥ తత॑శ్చుద్ధో॑దకమ్॥
- ⇒ కా॒ణ్డా త్కా॒ణ్డా త్త్రు॑రో॒హన్తీ॑ ప॒రుషః॑ ప॒రుషః॑ ప॒రి ఏ॒వా నో॑ దూ॒ర్వే ప్ర॑తను
 సహ॑స్రే॒ణ శతే॑న చ॥ దూ॒ర్వోదకే॑న స్మ॒పయా॑మి॥ తత॑శ్చుద్ధో॑దకమ్॥

□ అథ మలాపకర్షణ స్నానమ్

- ⇒ హి॒రణ్య॑ వర్ణా శ్చు॒చయః॑ పా॒వకా॑ యాసు జాతః॑ కశ్యపో॑ యా స్వి॒న్త్రః॑ అగ్నిః॑
 యా గర్భ॑ స్థి॒రే వి॒రూపా॑ స్తాన ఆప శ్చ॑ న్యోనా భవన్తు॥
- ⇒ యాసా॑ రాజా వరుణో॑ యాతి మధ్యే॑ సత్వాన్మతే॑ అవపశ్య॑ న్దనానామ్॥
 మధు॑శ్చుత శ్చు॒చయో॑ యాః పా॒వకా॑ స్తాన ఆప శ్చ॑ న్యోనా భవన్తు॥
- ⇒ యాసా॑ న్దే॒వా ది॒వి కృ॑ణ్వన్తి భక్షః॑ యా అ॒న్తరి॑క్షే బహు॑ధా భవన్తి॥ యాః
 పృ॒థివీం॑ పయ॑ న్యోన్దన్తి శుక్రా॑ స్తాన ఆప శ్చ॑ న్యోనా భవన్తు॥

- ⇒ శివేన మా చక్షుషా పశ్యతాయప శ్శివయా తనువోప స్ఫుకత త్వచం మే।
సర్వా అగ్నిః రఘ్నుషదో హువే వో మయి వర్చో బల మోజో నిధత్త॥
- ⇒ యదద స్సంప్రయతీ రహో వనదతాహతే। తస్మాదా నద్యో నామ స్థ తా వో
నామాని సిన్ధవః॥
- ⇒ యత్రేషితా వరుణేన తా శ్శీభః సమవల్లత। తదాప్నో దిన్తో వో యతీ స్తస్మా
దాపో అను స్థన॥
- ⇒ అపకామః స్యన్తమానా అవీవరత వో హిక్తమ్। ఇన్తో వ శ్శక్తిభి ర్దేవీ స్తస్మా
ద్వార్ణామ వో హితమ్॥
- ⇒ ఏకో దేవో అప్యతిష్ఠ ధ్స్యన్తమానా యథావశమ్। ఉదానిషు ర్మహీరితి తస్మా
దుదక ముచ్యతే॥
- ⇒ ఆపో భద్రా ఘృతమి దాప ఆసు రగ్నీషోమా బిభ్ర త్యాప ఇతాః। తీన్తో రసో
మధుఃపదా మరఙ్గమ ఆ మా ప్రాణేన సహ వర్చసా గన్న॥
- ⇒ ఆదిత్యశ్యా మ్యుత వా శ్శణోమ్యా మా ఘోషో గచ్ఛతి వాఙ్మ ఆసామ్। మన్యే
భేజానో అమృతస్య తరహి హిరణ్యవర్ణా అతృపః యదా వః॥
- ⇒ ఆపో హి ప్థా మయోభువ స్తా న ఉర్ధ్వే దధాతనః। మహి రణాయ చక్షసే॥
- ⇒ యో వ శ్శివతమో రస స్తస్య భాజయతేహ నః। ఉశతీ రివ మాతరః॥

- ⇒ తస్మా అరజ్ఞమామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ। ఆపో జనయథా చ నః।
- ⇒ దివి శ్రయస్వాంతరిక్షే యతస్య పృథివ్యా సమ్భవ బ్రహ్మవర్చసమసి బ్రహ్మవర్చసాయ త్వా॥
- ⇒ అపా భ్రహ్ స్థుష్ఠో త్యేత ద్వావ రాజసూయః యదేతే గ్రహ స్సవోగ్ని ర్వరుణసవో రాజసూయ మగ్నిసవ శ్చిత్త్య స్తాభ్యా మేవ సూయతేఽథో ఉభా వేవ లోకా వభి జయతి యశ్చ రాజసూయే నేజానస్య యశ్చాగ్నిచిత ఆపో భవ న్త్యాపో వా అగ్నే బ్రాతృవ్యా యదపోగ్నే రధస్తా దుపదధాతి బ్రాతృవ్యాభిభూత్యై భవత్యాత్మనా పరాస్య బ్రాతృవ్యో భవత్యమృతః వా ఆప స్తస్మా దద్భి రవతంతా మభి పిశ్చన్తి నార్తి మార్చతి సర్వమాయు రేతి॥
- పవమాన స్సువర్ణనః। పవిత్రేణ విచర్షణః। యః పోతా స పునాతు మా।
- ⇒ పునన్తు మా దేవజనాః। పునన్తు మనవో ధియా। పునన్తు విశ్వ ఆయవః।
- ⇒ జాతవేదః పవిత్రవత్। పవిత్రేణ పునాహి మా। శుక్లేణ దేవ దీద్యత్। అగ్నే క్షత్వా క్షతూః రను॥
- ⇒ యతే పవిత్ర మర్చిషి। అగ్నే వితతమస్తరా। బ్రహ్మ తేన పునీమహే।
- ⇒ ఉభాభ్యా స్థేవసవితః। పవిత్రేణ సవేన చ। ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే।

- ⇒ వైశ్వదేవీ పునతీ దేవ్యాగాత్। యస్యై బహ్వీ స్తనువో వీతప్పస్తాః। తయా మదన్త
స్సధ మాద్యేషు। వయః స్యామ పతయో రయీణామ్॥
- ⇒ వైశ్వానరో రశ్మిభి రా పునాతు। వాతః ప్రాణే నేషిరో మయోభూః।
ద్యావాప్యథివీ పయసా పయోభిః। ఋతావరీ యజ్ఞాయే మా పునీతామ్।
- ⇒ బృహద్భి స్సవితస్త్విభిః। వరీషిష్టై ర్దేవ మన్మభిః। అగ్నే దక్షైః పునాహి మా।
- ⇒ యేన దేవా అపునత। యేనాఽపో దివ్యఙ్కశః। తేన దివ్యేన బ్రహ్మాణా। ఇదం
బ్రహ్మ పునీమహే।
- ⇒ యః పావమానీ రధ్యేతి। ఋషిభి స్సమ్భృతః రసమ్। సర్వః స పూత
మశ్శాతి। స్వదితం మాతరిశ్వనా।
- ⇒ పావమానీ ర్యో అధ్యేతి। ఋషిభి స్సంభృతః రసమ్। తస్మై సరస్వతీ దుహే।
క్షీరః సర్పి ర్మధూదకమ్।
- ⇒ పావమానీ స్వస్త్వయనీః। సుదుఘా హి పయస్వతీః। ఋషిభి స్సమ్భృతో
రసః। బ్రాహ్మణే ప్స్వమ్భృతః హితమ్।
- ⇒ పావమానీ ర్దిశన్తు నః। ఇమః లోక మథో అముమ్। కామా న్నమర్దయన్తు నః।
దేవీ ర్దేవై స్సమాభృతాః।

- ⇒ పావమానీ స్వస్త్వయనీః | సుదుఘా హి ఘృతశ్చుతః | ఋషిభి స్సమ్భుతో
రసః | బ్రాహ్మణే ష్వమ్భుతః హితమ్ |
- ⇒ యేన దేవాః పవిత్రేణ | ఆత్మానం పునతే సదా | తేన సహస్రధారేణ |
పావమాన్యః పునన్తు మా |
- ⇒ ప్రాజాపత్యం పవిత్రమ్ | శతోద్యామః హిరణ్మయమ్ | తేన బ్రహ్మవిదో వయమ్ |
పూతం బ్రహ్మ పునీమహే |
- ⇒ ఇన్ద్ర స్సనీతీ సహ మా పునాతు | సోమ స్వస్త్వా వరుణ స్సమీద్యా | యమో
రాజా ప్రమృణాభిః పునాతు మా | జాతవేదా మోర్జయన్త్యా పునాతు ||
- ఆపో వా ఇదః సర్వః విశ్వా భూతాన్యాపః ప్రాణా వా ఆపః పశవ ఆపోఽన్న
మాపోఽమృత మాప స్సమ్రాడాపో విరాడాప స్వరాడాప శ్చన్దాఽస్యాపో
జ్యోతీఽస్యాపో యజ్ఞాఽస్యాప స్సత్య మాప స్సర్వా దేవతా ఆపో భూర్భువ
స్సువ రాప ఓమ్ ||
- అపః ప్రణయతి | శ్రద్ధా వా ఆపః | శ్రద్ధామేవాఽరభ్య ప్రణీయ ప్ర చరతి |
- ⇒ అపః ప్రణయతి | యజ్ఞో వా ఆపః | యజ్ఞమేవాఽరభ్య ప్రణీయ ప్ర చరతి |

⇒ అపః ప్రణయతి | వజ్రో వా ఆపః | వజ్రమేవ భ్రాతృవ్యభ్యః ప్రహృత్య ప్రణీయ ప్ర చరతి |

⇒ అపః ప్రణయతి | ఆపో వై రక్షోఽస్మిః | రక్షసా మపహత్యై |

⇒ అపః ప్రణయతి | ఆపో వై దేవానాం ప్రియ ధ్వామ | దేవానా మేన ప్రియ ధ్వామ ప్రణీయ ప్ర చరతి ||

⇒ అపః ప్రణయతి | ఆపో వై సర్వా దేవతాః | దేవతా ఏవాఽరభ్య ప్రణీయ ప్ర చరతి ||

ఆదౌ శఙ్గా మ ఇత్యనువాకం, తతో నమస్తే రుద్ర మన్యవ ఇత్యే కాదశానువాకాన్, అగ్నా విష్ణూసజోషస త్యేకమేక మనువాకం జపేత్ |

సర్వేషాం వారే వారే పున రారాధయేత్ || వికిరిద విలోహితేతి విసర్జయేత్ | తదేత ద్రుద్ర విధాన ముత్తమారాధనమ్ ||

○ ఫలశ్రుతిః

సదా పాప క్షయార్థీ, వ్యాధివిమోచనార్థీ, జీవితార్థీ, మోక్షార్థీ, శ్రీ కామ, శాన్తికామః, పుష్టికామ, స్తుష్టికామో, వృద్ధికామః, ప్రజాకామో, మేధాకామః, ఆయుష్యకామః, ఆరోగ్యకామః, అన్నాద్యకామః, ఏవమారాధనం కుర్వన్ సిద్ధి మవాప్నోతి ||

ఆచార్యాయ దక్షిణా దశ గావ స్సవత్సాః, స్వర్ణ రత్న మణి భూషిత వృషభా ఏకాదశ | తదలాభే - ఏకాం గాం దద్యా- దశ్వమేధ శతక్రతు సహస్ర ఫలమవాప్నోతీత్యాహ భగవాన్బోధాయనః ||

రుద్రపారాయణాత్ ప్రాక్ శతరుద్రీయ న్యాసం కుర్యాత్।

- అస్య శ్రీ రుద్రస్య ప్రశ్నస్య..... అభిషేచనే వినియోగః॥
- కరన్యాసః - అగ్నిహోత్రాత్మనే ... కరతరకరప్పష్టాభ్యాం నమః॥
- హృదయాదిన్యాసః - అగ్నిహోత్రాత్మనే దిగ్బంధః॥
- ధ్యానమ్ - ఆపాతాళ నభస్థలాంత్ర ... ప్రయచ్ఛన్తు సౌఖ్యమ్॥

⇒ ఓం శఙ్చమే సూషాచమే సుదినంచమే॥

- భగవతః, శ్రీ స్వామినః ఏకాదశవారార్చనే, ప్రథమవారాభిషేకం కరిష్యే।

⇒ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। ఓం నమస్తే రుద్రమన్యవ మృత్యుర్మే
పాహి॥

⇒ అగ్నావిష్ణూ సజ్జోషసే శరీరాణి చ మే॥

- ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। అమృతాభిషేకోఽస్తు॥

తత సన్ద్యోజాతాది విధానేన లఘుపూజాం కుర్యాత్।

అనేన ప్రథమ వారాభిషేకేన భగవాన్ సర్వాత్మకః, శ్రీ పరమేశ్వర స్సుప్రీత
స్సుప్రసన్నో వరదో భవతు॥

ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్తైవవజ్ఞాన ... ప్రీత్యర్థం, (ప్రథమ
వారాభిషేకానంతరం) ద్వితీయ/ తృతీయ/ చతుర్థ/ పంచమ/ షష్ఠ/ సప్తమ/
అష్టమ/ నవమ/ దశమ/ ఏకాదశ వారాభిషేకం - అన్యోన్య సహాయేన
కరిష్యామహే॥ అంతిమవారాభిషేచనే పురుషసూక్త, దశశాంతి ఘోషశాంతి మంత్రానాం
పఠేయః।

28. దశశాంతయః

- 1. ఓం భద్ర జృఙ్గేభి శ్శృణుయామ దేవాః। భద్రం పశ్యే మాక్షభి ర్యజత్రాః। స్థిరై రజ్జై స్తుష్టువాస స్తనూభిః। వ్యశేమ దేవహితే యదాయుః।
- ⇒ స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధతవాః। స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః। స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః। స్వస్తి నో బృహస్పతి ర్దధాతు॥
- ⇒ ఓం శాంతి శాంతి శాంతిః॥ 1॥
- 2. ఓం నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి॥
- ⇒ ఓం శాంతి శాంతి శాంతిః॥
- ⇒ 3. ఓం తచ్చయో రావృణీమహి। గాతుః యజ్ఞాయ। గాతుః యజ్ఞపతయే। దైవీ స్వస్తి రస్తు నః। స్వస్తి రానుషేభ్యః। ఉర్ధ్వ జ్ఞాగాతు భేషజమ్। శన్నో అస్తు ద్విపదే। శశ్చతుష్పదే॥
- ⇒ ఓం శాంతి శాంతి శాంతిః॥
- 4. ఓం నమో వాచే యా చోదితా యా చానుదితా తస్యై వాచే నమో నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మన్తకృద్యో మన్తపతిభ్యో మా మా

- మృషయో మస్త్రకృతో మస్త్రపతయః పరాదు ర్మాహ మృషీ న్మస్త్రకృతో
 మస్త్రపతీ న్పరాదాః వైశ్వదేవీః వాచ ముద్యాసః శివా మదస్తా జ్ఞాష్టా స్తేవేభ్య
 ⇒ శర్మ మే ద్యౌశర్మ పృథివీ శర్మ విశ్వమిద జ్ఞాగతీ శర్మ చన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ
 శర్మ బ్రహ్మ ప్రజాపతీ।
- ⇒ భూతః వదిష్వే భువనః వదిష్వే తేజో వదిష్వే యశో వదిష్వే తపో వదిష్వే బ్రహ్మ
 వదిష్వే సత్త్యః వదిష్వే తస్మా అహ మిద ముపస్తరణ ముపస్తృణ ఉపస్తరణమ్మీ
 ప్రజాయై పశూనాం భూయా దుపస్తరణ మహం ప్రజాయై పశూనాం
 భూయాసం
- ⇒ ప్రాణాపానౌ మృత్యో ర్మా పాతం ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్ఠం
- ⇒ మధు మనిష్వే మధు జనిష్వే మధు వక్ష్యామి మధు వదిష్యామి మధుమతీ
 స్తేవేభ్యో వాచ ముద్యాసః శుత్రూ పేణ్యాం మనుష్యేభ్య స్తమ్మా దేవా అవన్తు
 శోభాయై పితరోనుమదన్తు॥
- ⇒ ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥
- ⇒ 5. ఓం శన్నో వాతః పవతాం మాతరిశ్వా శన్న స్తపతు సూర్యః అహాని
 శమ్భవన్తు నశ్శః రాత్రిః ప్రతిధీయతామ్।

- ⇒ శముషా నో వ్యుచ్చతు శమాదిత్య ఉదేతు నః। శివా న శ్శన్తమా భవ
సుమ్మడికా సరస్వతి। మా తే వ్యోమ సన్ధుశి।
- ⇒ ఇడాయై వాస్తసి వాస్తుమ ద్వాస్తుమనో భూయాస్మ మా వాస్తో శ్చిథ్స్మహ్య
వాస్తు స్స భూయా ద్యోస్మాద్వేష్టి యశ్చ వయ ద్విష్మః।
- ⇒ ప్రతిష్ఠాసి ప్రతిష్ఠావనో భూయాస్మ మా ప్రతిష్ఠాయా శ్చిథ్స్మహ్య ప్రతిష్ఠ స్స
భూయా ద్యోస్మాద్వేష్టి యశ్చ వయ ద్విష్మః।
- ⇒ ఆ వాత వాహి భేషజః వివాత వాహి యద్రుః। త్వం హి విశ్వభేషజో దేవానా
న్దూత ఈయసే।
- ⇒ ద్వావిమౌ వాతౌ వాత ఆసిన్ధో రా పరావతః। దక్షం మే అన్య ఆవాతు
పరాన్యో వాతు యద్రుః।
- ⇒ యదదో వాత తే గృహేఽమృతస్య నిధిర్ హితః। తతో నో దేహి జీవసే తతో నో
దేహి భేషజమ్। తతో నో మహ ఆవహ
- ⇒ వాత ఆవాతు భేషజమ్। శమ్భూ ర్మయోభూ ర్నో హృదే ప్రణ ఆయాపి
తారిషత్।
- ⇒ ఇన్ద్రస్య గృహోఽసి తన్వా ప్రపద్యే సగుస్సాశ్వః। సహ యన్మే అస్తి తేన।

⇒ భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే వాయుం
ప్రపద్యే నారా న్దేవతాం ప్రపద్యే శ్మాన మాఖిణం ప్రపద్యే ప్రజాపతే ర్బ్రహ్మకోశం
బ్రహ్మ ప్రపద్య ఓం ప్రపద్యే।

⇒ అన్తరిక్షం మ ఉర్వన్తరం బృహ దగ్నయః పర్వతాశ్చ యయా వాత స్వస్తస్త్వా
స్వస్తిమా న్తయా స్వస్తస్త్వా స్వస్తిమా నసాని।

⇒ ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మా పాతం ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్ఠం

⇒ మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయ్యగ్ని సేజో దధాతు

⇒ మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయీన్త ఇన్ద్రియ న్దధాతు

⇒ మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయి సూర్యో బ్రాహ్మో దధాతు॥

⇒ ద్యుభి రక్తుభిః పరిపాత మస్మా నరిష్టేభి రశ్వినా సాభగేభిః తన్నో మిత్రో
వరుణో మా మహన్తా మదితి స్సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః॥

⇒ కయా న శ్చిత్ర ఆభూవ దూతే సదావృధ స్సఖా కయా శచిష్ఠయా వృతా।

⇒ కస్త్యా సత్యో మదానాం మహిష్ఠో మధ్వదన్ధసః దృఢా చిదారుజే వసు।

⇒ అభీషుణ స్సఖీనా మనితా జరిత్యాణామ్ శతం భవా స్యూతిభిః।

⇒ వయ స్సుపర్ణా ఉపసేదు రిన్ద్రం ప్రియమేధా ఋషయో నాధమానాః।

అపద్వాన్త మూర్ఘహి పూర్ధి చక్షు ర్ముముగ్ధస్మాన్నిధయేవ బద్ధాన్॥

- ⇒ శన్నో దేవీ రభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే॥ శః యో రభి స్రవన్తు నః॥
- ⇒ ఈశానా వార్యాణా జ్జేక్షయన్తీ శ్చరీషణీనామ్॥ అపో యాచామి భేషజమ్॥
- ⇒ సుమిత్రా న ఆప ఓషధయ స్సన్తు దుర్మితా స్తస్మై భూయాసు ర్యోస్మా స్వేష్టి యశ్చ వయ స్త్విష్మః॥
- ⇒ ఆపో హిష్ఠా మయోభువ స్తాన ఊర్ధ్వే దధాతన॥ మహీ రణాయ చక్షసే॥
- ⇒ యోవ శ్చివతమో రస స్తస్య భాజయతే హనః॥ ఉశతీ రివ మాతరః॥
- ⇒ తస్మా అరణ్యమామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ॥ ఆపో జనయథా చనః॥
- ⇒ పృథివీ శాన్తా సాఽగ్నినా శాన్తా సా మే శాన్తా శుచః శమయతు॥
- ⇒ అన్తరిక్షః శాన్త స్తద్వాయునా శాన్త స్తన్మే శాన్తః శుచః శమయతు॥
- ⇒ ద్యౌశ్శాన్తా సాఽదిత్యేన శాన్తా సా మే శాన్తా శుచః శమయతు॥
- ⇒ పృథివీ శాన్తి రన్తరిక్షః శాన్తి ర్ద్యౌశ్శాన్తి ర్దిశ శాన్తి రవాన్తరదిశా శాన్తి రగ్ని శాన్తి ర్వాయు శాన్తి రాదిత్య శాన్తి శ్చంద్రమా శాన్తి ర్నక్షత్రాణి శాన్తి రాప శాన్తి రోషధయ శాన్తి ర్వనస్పతయ శాన్తి ర్గౌశ్శాన్తి రజా శాన్తి రశ్వ శాన్తిః పురుష శాన్తి ర్బ్రహ్మ శాన్తి బ్రాహ్మణ శాన్తి శాన్తి రేవ శాన్తి శాన్తి ర్మే అస్తు శాన్తిః॥
- ⇒ తయాహః శాన్త్యా సర్వశాన్త్యా మహ్య స్త్విపదే చతుష్పదే చ శాన్తిః పురోమి శాన్తి ర్మే అస్తు శాన్తిః॥

⇒ ఏ॒హ శ్రీ॒శ్చ ప్రి॒శ్చ ధృ॒తిశ్చ తపో॑ మే॒ధా ప్ర॒తిష్ఠా శ్రద్ధా॑ స॒త్య స్థర్మ॑ శ్చై॒తాని॑
 మో॒త్తిష్ఠ॑న్త మ॒నూత్తిష్ఠ॑న్తు మా మా॒ శ్రీశ్చ ప్రి॒శ్చ ధృ॒తిశ్చ తపో॑ మే॒ధా ప్ర॒తిష్ఠా
 శ్రద్ధా॑ స॒త్య స్థర్మ॑ శ్చై॒తాని॑ మా మా హా॑సిషుః।

⇒ ఉ॒దాయు॑షా స్వా॒యుషో దో॑షధీ॒నాః రసే॑నోత్ప॒ర్జన్య॑స్య శు॒ష్మణో॑దస్థా
 మ॒మృతా॑ అను॒|

⇒ తచ్చ॑క్షు ర్దే॒వహి॑తం పు॒రస్తా॑చ్చు॒క్త ముచ్చ॑రత్।

⇒ పశ్యే॑మ శరదశ్శత

⇒ జ్ఞో॑వేమ శరదశ్శత

⇒ న్నన్దా॑మ శరదశ్శతం

⇒ మోదా॑మ శరదశ్శతం

⇒ భవా॑మ శరదశ్శత

⇒ శృణ॑వామ శరదశ్శతం

⇒ ప్ర॒బ్ర॒వామ శరదశ్శత

⇒ మజీ॑తా స్వా॒మ శరదశ్శత

⇒ జ్యో॑క్చ సూ॒ర్యన్తు॑శే।

- ⇒ య ఉదగా నృహతోర్ణవా ద్విబ్రాజమాన స్సరిరస్య మధ్యా థ మా వృషభో
లోహితాక్ష స్సూర్యో విపశ్చి న్మనసా పునాతు।
- ⇒ బ్రహ్మణ శ్చోతస్యసి బ్రహ్మణ ఆణీ స్థో బ్రహ్మణ ఆవపనమసి ధారితేయం
పృథివీ బ్రహ్మణా మహీ ధారిత మేనేన మహ దంతరిక్ష నివ న్నాధార పృథివీ
సదేవాః యదహా వేద తదహ న్ధారయాణి మా మద్వేదోఽధి విస్రసత్।
- ⇒ మేధామనీషే మా విశతాః సమీచీ భూతస్య భస్యస్యావరుద్వై సర్వ మాయు
రయాణి సర్వ మాయు రయాణి।
- ⇒ ఆభి గ్గీర్భి ర్యదతేన ఉన మాప్యాయయ హరివో వర్ధమానః। యదా స్తోతృభ్యో
మహి గోత్రా రుజాసి భూయిష్ఠభాజో అధ తే స్యామ।
- ⇒ బ్రహ్మ ప్రావాదిష్టు తన్నో మా హసీత్।
- ⇒ ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥
- 6. ఓం సన్త్వా సింహౌమి యజుషా ప్రజా మాయు ర్ధనశ్చ।
- ⇒ ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥
- 7. శన్నో మిత్ర శ్శా వరుణః। శన్నో భవ త్వర్యమా। శన్న ఇన్ద్రో బృహస్పతిః।
శన్నో విష్ణు రురుక్రమః।

⇒ నమో॑ బ్ర॒హ్మ॑ణే॒ | నమ॑స్ते॒ వాయో॑ | త్వ॒మే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ బ్ర॒హ్మా॑సి॒ | త్వ॒మే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ బ్ర॒హ్మ॑ వది॒ష్యామి॑ |

⇒ ఋ॒తః వది॑ష్యామి॒ | స॒త్యః వది॑ష్యామి॒ | త॒న్మా మ॑వతు॒ | తద్వ॒క్తార॑ మవతు॒ |
అ॒వతు॑ మామ్ | అ॒వతు॑ వక్తా॒రమ్ |

⇒ ఓం శా॒న్తి శా॒న్తి శా॒న్తిః॑ ||

□ (8, 9, 10) ఓం స॒హనా॑వవతు॒ | స॒హ నౌ భు॑నక్తు॒ | స॒హ వీ॒ర్యం॑ కరవా॒వహై॑ |
తే॒జస్వి॑ నా॒వధీ॑త మస్తు॒ మా వి॒ద్విషా॑వహై॒ ||

⇒ ఓం శా॒న్తి శా॒న్తి శా॒న్తిః॑ ||

□ రా॒జసూ॑య ప్రక॒రణో॑క్త సా॒మ్రాజ్యా॑భిషేచన మ॒న్తాః

⇒ ఓం మి॒త్రోఽసి॑ • వ॒రుణో॑ఽసి॒ |

⇒ స॒మహా॑ వి॒శ్వే ర్దే॒వైః |

⇒ క్ష॒త్రస్య॑ నాభి॒రసి॑ | క్ష॒త్రస్య॑ యోని॒రసి॑ |

⇒ సో॒మనా॑ మా సీ॒ద | సు॒షదా॑ మా సీ॒ద |

⇒ మా త్వా హి॒ఽసీత్ | మా మా హి॒ఽసీత్ |

⇒ ని॒షసా॑ద ధృ॒తవ్ర॑తో వ॒రుణః॑ | ప॒స్త్యాస్యా॑ || 20 || సా॒మ్రాజ్యా॑య సు॒క్తతుః॑ |

- ⇒ దే॒వస్య॑ త్వా స॒వితుః॑ ప్ర॒సవే॑ అ॒శ్వినో॑ ర్భా॒హుభ్యామ్॑ పూ॒ష్టో హస్తా॑భ్యామ్॑
అ॒శ్వినో॑ ర్భై॒షజ్యే॑న॒ తేజ॑సే బ్ర॒హ్మవర్చ॑సా॒యాభి॑ పి॒శ్చామి॑॥
- ⇒ దే॒వస్య॑ త్వా స॒వితుః॑ ప్ర॒సవే॑ అ॒శ్వినో॑ ర్భా॒హుభ్యామ్॑ పూ॒ష్టో హస్తా॑భ్యామ్॑
స॒రస్వ॑త్వై భై॒షజ్యే॑న॒॥ వీ॒ర్య॑ యా॒న్నాద్యా॑ యా॒భి పి॒శ్చామి॑॥
- ⇒ దే॒వస్య॑ త్వా స॒వితుః॑ ప్ర॒సవే॑ అ॒శ్వినో॑ ర్భా॒హుభ్యామ్॑ పూ॒ష్టో హస్తా॑భ్యామ్॑
ఇ॒న్ద్ర స్సే॒న్ద్రియే॑ణ॒ శ్రియే॑ యశ॑సే బ॒లాయా॑భి పి॒శ్చామి॑॥
- ⇒ అ॒ర్యమ॑ణం బృ॒హస్ప॑తి మి॒న్ద్ర న్దానా॑య చో॒దయ॑॥ వా॒చః వి॒ష్ణుః స॒రస్వ॑తీః
స॒వితార॑ణ్చ వా॒జిన॑మ్॒ సోమః॑ రా॒జానః॑ వ॒రుణ మ॑గ్ని మ॒న్వార॑భామహే॒॥
ఆ॒దిత్యాన్ వి॒ష్ణుః సూ॒ర్యం బ్ర॒హ్మణ॑ణ్చ బృ॒హస్ప॑తిమ్॒॥
- ⇒ దే॒వస్య॑ త్వా స॒వితుః॑ ప్ర॒సవే॑శ్వినో॑ ర్భా॒హుభ్యామ్॑ పూ॒ష్టో హస్తా॑భ్యామ్॑ స॒రస్వ॑త్వై
వా॒చో య॑న్తు ర్య॒న్త్రేణాగ్నే॑స్త్వా సా॒మ్రాజ్యే॑ నా॒భిపి॒శ్చామి॑ మి॒న్ద్రస్య॑ బృ॒హస్ప॑తే॒స్త్వా
సా॒మ్రాజ్యే॑ నా॒భిపి॒శ్చామి॑॥
- ⇒ వ॒సవ॑స్త్వా పు॒రస్తా॑ ద॒భి పి॒శ్చాన్తు॑ గా॒యత్రే॑ణ ఛ॒న్దసా॑॥
- ⇒ రు॒ద్రా స్త్వా దక్షి॑ణతో॒దభి॑ పి॒శ్చాన్తు॑ త్రై॒ష్టుభే॑న ఛ॒న్దసా॑॥
- ⇒ ఆ॒దిత్యా॑ స్త్వా ప॒శ్చా ద॒భి పి॒శ్చాన్తు॑ జా॒గతే॑న ఛ॒న్దసా॑॥
- ⇒ విశ్వే॑ త్వా దే॒వా ఉ॒త్తర॑తో॒దభి॑ పి॒శ్చాన్త్వా య॑న్తు॒ష్టుభే॑న ఛ॒న్దసా॑॥

- ⇒ బృహస్పతి స్తోపరిష్టా దభి పిశ్చతు పాజ్యేన చన్దసా॥
- ⇒ ఇమా రుద్రాయ స్థిరధన్వనే గిరః క్షిప్రేషవే దేవాయ స్వధామ్న॥ అపాఢాయ సహమానాయ మీఢుషే॥ తిగ్మాఽయుధాయ భరతా శృణోతన॥
- ⇒ త్వాదత్తేభి రుద్ర శన్తమేభిః శతౌ హిమా అశీయ భేషజేభిః వ్యస్మద్వేషో వితరః వ్యూహః॥ వ్యమీవాఽశ్చాతయస్వా విషూచీః॥
- ⇒ అర్హా నిభర్షి సాయకాని ధన్వ॥ అర్హ నిష్కృ యజతః విశ్వరూపమ్॥ అర్హాన్నిద స్థయసే విశ్వ మబ్భువమ్॥ న వా ఓజీయో రుద్ర త్వదస్తి॥
- ⇒ మా న స్తోకే తనయే మా న ఆయుషి మా నో గోషు మా నో అశ్వేషు రీరిషః॥ వీరా న్మా నో రుద్ర భామితో పథీర్ హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే॥
- ⇒ ఆ తే పిత ర్మరుతాః సుమ్నమేతు॥ మా న సూర్యస్య సన్ద్వశో యుయోధాః॥ అభి నో వీరో అర్వతి క్షమేత॥
- ⇒ ప్రజాయేమహి రుద్ర ప్రజాభిః॥ ఏవా బభ్రో వృషభ చేకితాన॥ యథా దేవ న హ్సణీషే న హాసి॥ హవనశ్రూర్నో రుద్రేహ బోధి॥ బృహ ద్వదేమ విదధే సువీరాః॥
- ⇒ పరి ణో రుద్రస్య హేతి ర్వృణక్తు పరి త్యేషస్య దుర్మతి రఘాయోః॥ అవ స్థిరా మఘవద్భ్య స్తనుష్వ మీడ్వ స్తోకాయ తనయాయ మృడయ॥

- ⇒ స్తు॒హి శ్రు॒త భ్ర॒తస॒దః యు॒వానం మృ॒గన్మ భీ॒మ ము॒పహ॑త్ను ము॒గ్రమ్॑ ।
మృ॒డా జ॒రిత్రే రు॒ద్ర స్త॒వానో అ॒న్యం తే అ॒స్మన్మి వ॒పన్తు సే॑నాః॥
- ⇒ మీ॒ధుష్ట॑మ శి॒వత॑మ శి॒వో న స్సు॒మనా భ॑వ । ప॒రమే వృ॒క్ష ఆ॒యుధ॑ ని॒ధాయ॑
కృ॒త్తిః వసా॑న ఆ చ॒ర పి॒నాకం బి॒భ్ర దా గ॑హి॥
- ⇒ అ॒ర్హా ని॒భర్షి॑ సా॒యకా॑ని ధ॒న్వ । అ॒ర్థన్ని॒ష్కః య॒జతః వి॒శ్వరూ॑పమ్ ।
అ॒ర్హా ని॒ద న్ద॒యసే వి॒శ్వ మ॒బ్బువ॑మ్ । న వా ఓ॒జ్యో రు॒ద్ర త్వ॑దస్తి॥
- ⇒ త్వ॒మగ్నే రు॒ద్రో అ॒సురో మ॒హో ది॒వ స్వః శ॒ర్ధో మారు॑తం పృ॒క్ష ఈ॒శిషే॑ । త్వః
వా॒తై రరు॒ణై ర్వాసి శ॒క్లయ॑ స్వం పూ॒షా విధ॑తః పా॒సి ను త్మ॑నా॥
- ⇒ ఆ వో రా॒జాన మ॒ధ్వర॑స్య రు॒ద్రః హో॒తారః సత్య॑య॒జః రోద॑న్యోః । అ॒గ్నిం
పు॒రా తన॑యిత్తో రవి॒త్తా ధ్వి॒రణ్య॑రూప మ॒వసే కృ॑ణుధ్వమ్ ।
- ⇒ యే॒తే సహ॑స్ర మ॒యుతం పా॒శా మృ॒త్యో మర్త్యా॑య హ॒స్తవే॑ । తాన్ య॒జ్ఞస్య॑
మా॒యయా॑ సర్వా న॒వ య॒జామహే॑ । మృ॒త్యవే స్వా॒హా మృ॒త్యవే స్వా॒హా॥
- ⇒ ప్రా॒ణానా భ్ర॒ష్ఠిరసి రు॒ద్రో మా॒విశా॑స్తకః । తేనాన్నే॒నాప్యాయ॑స్వ ।
- ⇒ నమో రు॒ద్రాయ వి॒ష్ణవే మృ॒త్యుర్మే పా॑హి ।
- ⇒ ఓం శా॒న్తిశా॒న్తి శా॒న్తిః ।